PETRI MÜLLE

DE

ANNVLO PRO

Jaworts-

Oder

Trau-Ring/

HYP M

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA

MOD VSU

IS

DIS TIO.

EDITIO Q TA.

ENÆ,

Typis & PAVLI

1702.

Digitized by Google

Digitized by Google

In doctiſſimam de Annulo Pronubo
DISSERTATIONEM
Nobiliſſimi, Ampliſſimi, Conſultiſſimique

DN. PETRI Müllers / JCti

Illuſtriſſimorum Dn. Dn. Comitum in Stolberg
&c. &c. Conſiliarii, [illegible]lici graviſſimi,
Fautoris & Amici [illegible] [illegible] honorandi.

Poſt Circulorum auguſta ſat Synedria,
Poſt artis & Themeſticæ Scientiam
Salubriter tractandam, & Æqui regulas
Centuplicatas, poſtque concordantias
Legum ſibi quæ conſonent, quæ duplic[illegible]
Poſtque Senecæ Tranquillitatem maxin[illegible]
Illuminatam ſtellulis doctiſſimis,
Denſisque librum ſeminatum gemmulis;
Nunc Ingeni Tui fluentis PRONUBUS
Nunc ANNULUS lavabit æſtum, ô OPTIME
MULLERE, ſumm[illegible] [illegible] Themiſt[illegible] ingens decus
Parnasſidum! Nunc [illegible]
Jugalis, & ritus v[illegible]
Docesque, clauſu[illegible] [illegible]e
Certo, nec a[illegible] [illegible]ſinat
Captare, ſed Sp[illegible] [illegible]ebeat
Caſtam ſuo Spo[illegible] [illegible]lo.
MULLERE, Viv[illegible] [illegible]eſtoris!
Floreque ſemper [illegible] [illegible]ibus
Doctiſſimis ſcriptis Sol[illegible] [illegible]
Sic Suada dimicabit, & Muſæ [illegible] [illegible]m
Tibi perennem comparare gloria[illegible]

Stolbergæ Menſ. Maj. 1672. *fac[illegible]* [illegible] G[illegible]

C. D.

DE

ANNULO PRONUBO

vulgò

vom

Jaworts-oder Trau-Ring

Thesis I.

Summaria.

1. *Jus Gentium cum genere humano natum dicitur.*
2. *Illud ſemper immutabile.*
3. *Iſta lege jubemur fidem pactorum ſervare.*
4. *Peccatum eſt pactis contravenire*
5. *Conſcientia ... eſt tum quoddam tribunal.*

œmii.

tu

1 I ... adeo altè inſedit,

cum ipſo genere

atur, nec unquam ...

... oſſit, *Ægid. Hortens.*

Inſt. d. Jur. Natur. Gent.

a quòd divinâ quadam

Providentia conſtitutũ ... imperiis, unum atq; immutabile

2 permaneat, ut apud ... es gentes perinde obſervetur *d. §. alia-*

rum Valaſcus d. Jur. ... quæſt. ... agnoſcat igitur Jus

gen-

gentium ex ratione. Iſta (3) autem lege jubemur fidem pacto-rum ſervare, cum nihil tam conveniens ſit naturali æquitati, quàm ſervare ea, quæ inter homines placuerunt, *l. 1. ff. de* & grave dicatur fidem fallere in *l. 1. ff. de conſtit. pecun.* *Tr-rian. Conſ. 5. num. 22. ibi quia hoc dictat naturalis ratio. Fran. Schenk. Baro à Tautenb.* [illegible] *Contra verò grave ſit* [illegible] *Quæ fuit prim.* [illegible] *Frader.* Imo (4) peccatum ſit ſuaque natura turpe, & ſempi- 4 terno naturæ juri legique morali contrarium pactis contravenire, pluribus id monſtrante *Jacob Schultes tract. d. Fid. Hæretic. Relig. ſervand. num.* [illegible] Ut proinde ſub cujuſvis (5) [illegible] ſibi di- 5 ctitet, ea, quæ ſub fidei religione promiſerit, [illegible] anda eſſe, non minus ac ſi centum teſtimoniis ſtabiliiſſet promiſſa. Conſcientia enim ſibi (6) mille teſtis eſt, & domeſticum 6 quoddam tribunal; quod ſanctiſſimus Judex Deus T. O. M. in hocce mortalitatis ſtatu apud nos voluit extare, ut eſſet velut exemplar magni illius Tribunalis, coram quo appareamus, ejusque dictamini auſcultemus obediendo.

TH[illegible] A 2

1. *Mortales deflectunt ſæpius*
2. *Rara eſt per hoc tempus* [illegible]
3. *Dictum Plauti de* [illegible]
4. *Antiquitus obligatio* [illegible]
5. *Commenta* [illegible]
6. *Prudentia* [illegible]
7. [illegible] *interrogatio* [illegible]
8. [illegible]

Verùm uti nunc ſunt mores, adeo [illegible] Experientia nos edocet, Mortales (1) [illegible] nuplo plus [illegible] 1 [illegible]

ſuæ ipſius bonitatis immemores deflectere ſæpius à regiâ viâ, cui tamen ſoli debuiſſent inſiſtere. Haut rarò intelligas, ... pudius tertius promiſerant homines, hodie malitio- ...are; ut cum *Lipſio centur. ad Belg. epiſt. 100.* fateamur, ...n (2) eſſe per hæc tempora fidem, atque eam citra ver... ferè conſiſtere, ita hoc ſe...lum fide eſt nudatum, ut fides videatur evanuiſſe in auras, unde verſiculi:

Da die Treu ward neu geborn/
Kroch ſie in ein Jägerhorn/
...ymer Jäger bließ ſie in den Wind/
Daher man keine Treu mehr find.

Et quod (3) *Plautus in Aulular.* de ſuo conqueſtus, illud de noſtro ſe...ulo affirmandum eſt;

Hees tu, *inquit*, noſtra ætas non multum fieri gerit,
Tabulæ notantur; adſunt teſtes duodecim,
Tempus locumque ſcribit Actuarius,
...amen ...venitur Rhetor qui factum negat.

... ...iſſimæ, hodie longiſſimæ, ...ovinæ extenduntur. *D. Di-...erb.* Trau und Glauben

Manil.

Perque ... ot tempora & annos,
Tot bell... ...uce labores,
Cum ... ...e invenit unquam,
At quanta ... ...t ſecula cuncta,
Quamque ... ...excuſabile terris?

5 Et hoc tempor... ...ium (5) mos eſt hic: ſi fe... ...cit, nega; nec ... ſi deficiat probatio. *l. duo ... fini. 50. ff. d. reg...* ...reum ita ſint, ...

6 ... (6) Prudenti diffidentiâ ... mihi ... mortalibus

teſte

teſte *Euripide in Hecuba.* Ut (7) *Alcibiades* cui interroganti, num patriæ de ſe judicaturæ ſideret? reſpondiſſe feratur; 7
Ego ſanè *ne matri quidem*: vererer enim, ne inſciens pro albo
calculo nigrum immitteret. Ecquis enim ſecurus (8) un- 8
quam eſſe poterit de corde humano in intimis pectoris
ceſſibus abdito, cujus arcana conſilia tam ſcitè tegere & diſ-
ſimulare novit lingua, tam dexterè pernegant oculi, aliique
corporis motus. *Saavedr. ſymb. pol. 51.*

Thesis III.

Summaria.

1. *Non nudis hominum verbis ſtandum eſt, ſed ſignum etiam admittendum.*
2. *Veritas magis oculata fide, quàm per aures hominum animis infigitur.*
3. *Oculi fideles dicuntur, Aures infideles.*
4. *Quid ſit oculatâ fide emere.*
5. *Quid emere cæcâ die.*
6. *Inſpectio ocularis ſuperat alia omnia.*
7. *Nudis animi affectibus efficitur non ... gnum humana natura.*

Proindè haud malè cenſe ... non nudis homi-
num verbis ſtandum, ſe ... imonii ſeu proba- 1
tionis ergò aliquod etiam ſignum, reſera ... vel ſymbolum in
oculos incurrens adjiciendum eſſe pactis admiſerunt, idque
ad effectum Juris; Veritas (2) enim ma... gis oculatâ fide, quàm 2
per aures animis hominum infigitur ... *Inſtit. d. gradib. co-
gnat. Wiſcnbec. in patat. ff. fin. re* ... magis incredulæ ſunt
hominum aures, quàm oculi. *Herodot.* ... ſecundum vul-
gatum illud: Quod patet expreſsè, non ſit probare neceſſe.

Men.

Montan. d. ſinib. c. num. 3. Quodque oculos vidit, nemo fideliter negat, *Schlepiz. in prompt. Jur. tit. 41. §. 1. Gilhauſ. c. 6. p. 2. art. 2. §. 7.* Qui audiunt audita dicunt; qui vident, [illegible] ...ant. *Plaut. in Truculent. vid. Donell. tract. de teſtib. c. 6. ...utl. vol. 2. diſp. 5. th. 9. lit. d. &c.* Ideoque *Lyricus* (in Art. ...etic.) *oculos fideles,* (3) Co... *Hiſtoricorum primus* (Hero- in Clio) *Aures infideles,* appellat. Rationem ejus, teſte

2 ...*recto in Emblem. Erbic. Poliet 85.* reddit Phyſicus, quod viſ... per ſe, auditus vero per accidens conducat. Et inde de-

4 rivat... *oculata fide* (4) emere, pro *præſenti pecuniâ,* cui

5 cont... hoc ejusdem: (5) *emere cæca die,* quando differtur in ... ſolutio, id quod credere ſeu *fidem ſequi* ſchola noſtra vocat. *add. Ariſtot. 1. Metaphyſ. cap. 1.* Unde JCti aſſe-

6 runt, ocularem (6) inſpectionem ſuperare omnia alia, per ea quæ tradit *Rutger. Ruland. de Commiſſ. p. 2. lib. 3. n. per tot. & Berlich. concl. 46. n. 14.* ait: quòd probatio per evidentiam rei vel ocul...em inſpectionem ſit optima & ſuperlativa omnium pro...tionum, ...ec ulla major ipsâ vel melior, vel validior ... cert... præfetatur omni generi probatio-

7 num. Nud... ...imi actibus efficientiam Juris tribuer... ...e humanæ, quæ niſi ex ſignis actu... ...nout *Hugo Grotius d. Jur. Bell. & Pac.* ... ...ter loquitur.

V.

Summaria.

1. *In matrimonii negoti... cautio adhibenda eſt.*
2. *In hoc conſiſt princ... ...ciæ & Reipubl. ſeminarium.*
3. *Veteres de Conjug... ...admodum fuerunt ſolliciti.*
4. *Hæc cura ad F... ...um ſpectat.*
5. *Magiſtratus de c... ...verſiis matrimonialibus ſapienter judi-* (cet.

6. Ju-

6. *Judici perjuria ſunt vitanda.*
7. *Perjurii vindex pœnam differt, non donat.* (*bantur.*
8. *Ipſi Dii olim ad certa pacta palude Stygia invocata adſtringe-*
9. *Perfidos cauſa nunquam deficit.*
10. *Licet quis ſe fraude poſſit extricare, conſcientiæ tamen ratio habeatur.*

Et ſi alio quòdam, certè (1) in graviſſimo Matrimonii 1
negotio cautio adhibenda eſt, ne dicta facta negentur;
promiſſiſque contraveniatur. In hoc (2) enim principium 2
familiæ, & Reipublicæ ſeminarium conſiſtit *Cic. lib. 1.*
officior. cùm inducat immortalitatem *Novell. 22. pr. Borcholt.*
de Gradib. p. m. 112. Proinde nulla de re magis ſol-
licitos (3) fuiſſe Veteres, quam de Conjugio & Militia ex 3
Aventin 4. part. d. reb. Turcic. refert. *Arniſæus de Jur. Connubior.*
cap. 1. ſect. 2. num. 1. Atque (4) ad Politicum quà talem hæc 4
cura inprimis ſpectat, cùm ipſi de iis agendum ſit, quæ ad
conſtitutionem & ſalutem Civitatis ſpectant; Domus autem,
in quà Maritus & Uxor, Herus & Servus, Pater & Liberi,
pars eſt Civitatis; Virtutem itaque partis ad virtutem totius
reſpicere neceſſum eſt *Ariſtot. 1. Politic. cap. ultimo.* Hinc Ma-
giſtratus (5) de controverſiis matrimonialibus ſapienter ju- 5
dicet, atque illuc reſpiciat, ut ſi ſponſalibus, quæ Nuptiis
præmittuntur, Spesque eantur appellantur in *l. 51. puellæ tu-*
tores 6. ff. de Sponſalib. legitimè contractis ſancta fides ſit in-
ducta, ad conſummationem moroſi interque ſe diſſentientes
compellantur; quò Civitatis incrementum Connubiorum
frequentiâ promoveatur; Nihil enim utilius eſt Civitatibus,
quam eas repleri hominibus liberis, *Authent. d. Reſtit. & ea*
quæ parit undec. menſ. Deſponſationes autem ſæpius ſolenni
ritu, mediantibus votis & juramentis fiunt; Quamobrem
(6) Judici ſedulò perjuria ſunt cavenda, nec iis danda eſt oc- 6

5

raſio *Carpzov. Jurispr. For. part. 1. conſt. 2. def. 2. num. 3.* Perju-
ri enim (7) vindex Deus diphteram tandem inſpicit pœ-
namque differt, non donat, ſeris quandoque Nepotibus lu-
endam; Ad ſcelera quippe vindicanda horæ Dei tardæ ſunt,
et graves. *Dn. Hildebrand. ad lib. 3. Officior. Ciceron. p. m. 369.*
8 Hinc in Paganorum diſciplina veteri ipſi Dii, (8) ut ad cer-
ta pacta aut promiſſa ſervanda ſe ita obligatos eſſe ſcirent,
nec ſatis rite à ſe violari poſſe intelligerent, palude Stygia
(Dii cujus jurare timent & fallere numen) tanquam Supe-
riori aliquo Numine, invocata adſtringebantur, nec pœna
aliqua à Diis hisce aberat, ſi quidquam ſe indignum deſig-
naſſent, Ambroſiæ & Nectaris Deorumque conſortii tem-
poralis interdictio, prout diſſerit *D. Rachelius in diſſertat. de*
9 *Honeſt. in gener. theſ. ult.* Quanquam (9) perfidos cauſa nun-
quam deficiat, cur pacto non ſtent; ſed ſemper aliquam
fraudi ſpeciem Juris imponant. *Livius lib. 9. cap. 11.* Aſt,

Non mihi homines placent,
Qui cùm male fecerunt, purgant,
Nullus eſt tam parvi pretii,
Quin pudeat, quin purget ſeſe.

Plaut. in Aulul. act 4. ſcen. 10. Nec ulla totius injuſtitiæ ca-
pitalior eſt peſtis, quam eorum, qui tunc, cùm maximè fal-
lunt, id tamen agunt, ut viri boni videantur. *Cicero lib. 1. of-*
10 *ficior.* Licet (10) autem quis in foro exteriori mendaciis, frau-
de corruptelis ac pecunia, (quæ omnia vincit ſecundùm
proverbium: hat einer Geld / ſo iſt er ein Held / und der mit
güldenen Würffeln werffen kan / behält das Feld) valeat
ſe extricare, & glaucoma objicere oculis, ut alio in loco me-
liorem, prout ipſi videbitur, conditionem iniiet. Conſci-
entiæ tamen & Honeſtatis ratio habeatur; Non enim ſem-
per quod licet, aut utile, ſed quid honeſtum ſit, ſpectan-
dum eſt;

Si-

— Sidera terrâ
Ut diſtant. & flamma mari, ſic Utile Recto,
apud Lucanum inquit *Pothinus.*

Thesis V.

Summaria.

1. *Judex modum circa Sponſalia probè trutinet.*
2. *Iſte antiquitus fuit varius & multiplex.*
3. *Quando Jure Civili Sponſalia cenſeantur contracta.*
4. *Huic actui Arrha ſolet accedere.*
5. *Arrha nomine datur Annulus.*
6. *Qui vocatur Pronubus & Annulus Fidei.*
7. *Apud Hebraeos olim & hodie deſponſationes annulo confirmantur.*
8. *Perusii annulum Pronubum Deiparæ virginis à Joſepho datum aſſervari dicunt.*
9. *& 10. Traditiones Cornel. a Lapide & Joſephi referuntur.*

Ut autem Judex certò pronunciare poſſit, num fides adimplenda, num verò actus ſit diſſolvendus, modum
(1) circa Sponſalia celebrata probè trutinet neceſſe eſt; Iſte 1
(2) autem ratione rituum ſeu ſolennitatum, quas adhibere 2
antiquitus ſolebant, pro diverſitate temporum varius ac multiplex fuit, lege ſis de iis *Barbon. Briſſonium de Ritu Nuptiar. & Carol. Sigon. lib. de Antiqu. Jur. Civil. Roman.* Jure (3) 3
civili Juſtinianeo legitimè contracta Sponſalia cenſentur, ſi eorum, quorum intereſt, conſenſus intervenerit *l. 4. ff. d. Sponſal. l. 2. ff. d. Rit. Nupt.* Huic actui in argumentum Nuptiarum & majoris probationis ergò, ut tam contrahentes ipſi, quàm qui teſtium loco adhibentur, certiores affirmare queant; Sponſalia verè contracta eſſe, idque ſe non tantùm auribus, ſed etiam oculis, hoc eſt, duobus ſenſibus hauſiſſe

 &

perceipiſſe, *Cypræus tract. d. Sponſal. cap. 11. §. c. 4. num. 5.* Arrha (4) quædam; quam vocant Sponſalitiam, Mahlſchatz oder Handtreu/ accedere ſolet § 3. *& l. mulier ſin. C. d. Sponſal. l. ſi legibus 16. C. d. Epiſcop. audient.* Arrhæ iſtiusmodi nomine ut plurimum datur (5) ANNULUS. *Juvenal. ſat. 6.*

5 Conventum tamen & pactum, & ſponſalia noſtra
Tempeſtate paras, jamque à tonſore magiſtro
Pectoris & digito pignus fortaſſe dediſti.

6 Ille *Tertulliano lib. d. cult fœm.* & in *Apolog. cap. 6.* dicitur (6) PRONUBUS, vulgo der Jawerts-Ring/. Circa fœminas, *in* etiam illa majorum inſtituta ceciderunt, quæ modeſt quæ Societati patrocinabantur, cùm aurum nulla norat, præter unico digito, quem ſponſus oppignoraſſet *Pronubo annulo in cauſ. 30. c. Noſtratas quæſt. 5.* ANNULUS FIDEI vocatur der Trau-Ring: Ibi: *Poſtquam* arrhis ſponſam ſibi ſponſus per digitum fidei annulo inſignitum deſponderit. Et quid annulus eſt aliud, niſi ſinceræ fidei ſignaculum & expreſſio voluntatis? *B. Ambroſius in cap. 15.*
7 *Luca.* Apud *Hebræos* (7) & olim & hodie deſponſationes annulo, ſinceri amoris ſymbolo, confirmantur. Sic enim in *Sepher. hachinnuch. fol 205. col. 2.* habetur: Conſveverunt Iſraëlitæ deſponſare cum annulo, qui jugiter ſit in manu ipſius pro mnemoſyno, ut recordetur ſe eo eſſe comparatam Viro ſuo; Sponſusque ſponſæ digito annulum inſerit, ac dicit: En deſponſata mihi es per hunc Annulum, ſecundum ritum Moſis & Iſraëlis: *in Col. 60. fol. 86. Col. 4.* Iſti annulo communiter inſculpunt: Fortuna bona (adſpiret) Fauſtum felixque ſit: teſtante id *Joh. Buxtorffio in diſſert. d. Sponſal. & divort.*
8 *th. 57.* Peruſii (8) annulum pronubum Deiparæ Virginis à Joſepho datum religioſiſſimè aſſervari refert *Johann Baptiſta laur. Peruſian. teſte D. Botſacco in Moral. Gedanenſibus. Annulus.*

Cor-

Cornelius à Lapide Jeſuita in commentar. in cap. 1. Luc. verſ. 1 fabulatur, S. Catharinam (9) in deſponſationem cum Servatore Annulum dediſſe. *Joſephus* (10) Scriptor Judaicus, neſcio qua fide, narrat, *Moſen & Salomonem* annulo amoris & odii confeciſſe, ſicuti hujus rei mentionem facit *D. Hieronym. Jordan. lib. de eo quod divinum eſt in morbis cap.* 13.

Theſis VI.

Summaria.

1. *Aureus erat Annulus.*
2. *Sicuti aurum eſt metallum perfectum, ita amor ſit defæcatus.*
3. *Sententia Scaligeri, quare abfuerit gemma.*
4. *Mittebatur etiam domum Annulus Ferreus.*
5. *Sicuti ferrum eſt metallum durum, ita matrimonii tempora ſunt dura.*
6. *Dictum Senecæ de Sapiente huc applicatur.*
7. *Plinii loca & Tertulliani diſtinctione temporum conciliantur.*
8. *Hodie annuli quandoque exigui pretii, utur.*

A*ureus* (1) erat iſte *annulus*, qui in fidem atque argumentum promiſſi matrimonii dabatur *Tertull. d. l.* Et Sponſus, docente *Clem. Alexandrino lib. 3. Pædagog. cap.* 11. dabat ſponſæ Annulum Aureum, nec eum quidem ad ornatum, ſed ut ea obſignet, quæ domi digna eſſent, quæ cuſtodirentur, propterea quod ſervandæ domus cura ad eam pertineret. Quemadmodum (2) aurum eſt metallum perfectiſſimum & ponderoſiſſimum, quod in igne durat, *Kinderling.* 2 *diſp. Phyſ. d. Corpor. perf. mixt. inanim. ſive mineral. th.* 25. & effato *Euripidis*:

Auro nil gratius, ait pulcrius eſt homini:

Ita amor conjugalis ſit defœcatus, puriſſimus, abſque fraude,

in adverſis conſtans, atque infirmitates tolerans: Ubi [illegible] animorum unio viget, ibi eſt idem velle ac nolle, ubi idem velle ac nolle, ibi non poteſt non vigere pacata & tranquilla cohabitatio *D. Gerhard. in tract. de Conjug. th. 448.* Annulus debet eſſe ex auro puro, ſine inſerta gemma, idque ne fraus aliqua intervenire poſſit, adulterinam ſcilicet gemmam pro vera, vilem pro pretioſa ſponſæ offerendo, & hac ratione deſponſatio fiat erronea & vana; verba ſunt *Buxtorf-*
3 *fii d. l.* Et *Scal.* (3) *lib. 3. de re Poet. cap. 101.* ait: Gemma aberat, ut rei deſcriberet ſimplicitatem; Materia ad conſtantiam [illegible]: Forma ad perpetuam vinctionem. Miſſum etiam eſſe domum peracto ſponſaliorum negotio *Annulum*
4 (4 *ferreum* autor eſt *Plinius lib. 33. Nat. Hiſtor. cap. 1.* qui ſcilicet priſca ſecula & antiqui victus parſimoniam frugalesque
5 mores deſignaret *Gerhard d. Conjug. th. 156.* Sicut (5) enim ferrum eſt metallum imperfectum, durum; purgatiſſimum autem & duriſſimum appellatur chalyps, indeque fit acies enſium & cultrorum *Kinkerling. d. th. 19.* Sic durantis matrimonii tempora non ſemper aurea, hoc eſt, jucunda, ſed ferro inprimis mixta [illegible] tribulationibus obnoxia eſſe ſolent; unde iis, quos [illegible] amoris tenet copula, infinitæ devorandæ ſunt calamitates; ut que duriſſima quævis perpetienda; & præterea ferrum in conflictu robuſtius tolerabiliusque eſt auro, plusque efficit; Ita in conjugio dies vitæ nihil fortius temperat quàm conſtans fidelisque amantis animus;
6 Quod *Seneca* (6) *de Sapiente ep. 85.* hoc de Conjugibus dici poterit: Eorum ſcilicet animos in perpetuo eſſe gaudio. Et *Ambroſius:* Crebra, *ait*, munuſcula & ſudariola, & faſciolas & veſtes ori applicatas, & oblatos & deguſtatos cibos, blandasque ac dulces literas ſanctus amor non habet, *in epiſt. ad Nepot.* Cogitanda ſunt in matrimonii ſtadio omnia, & ani-

nius adverſus ea, quæ poſſunt evenire, firmandus, *Senec. epiſt.* 93. Unus eſt vitæ hujus fluctuantis & turbidæ portus, eventura contemnere, ſtare fidenter, aperte tela fortunæ averſo 7
pectore excipere, non latitantem nec tergiverſantem *Senec. c. p. 144.* Si igitur (7) diſtinguantur tempora, *Plinii* loca, ubi 7
ait annulum & ferreum, *Tertulliani*, qui aureum fuiſſe aſſerit, ſolidè conciliantur, quod fecit *Junius in notis ad Tertullian.* qui ait: Sponſus duos annulos ſponſæ dabat, aureum alterum quo velut arrha ſponſam ſibi deſpondit, eamque de Nuptiis propediem futuris ſecuram præſtitit, & hunc Tertullianus Pronubum vocat, alterum ferreum gemmaque carentem ceu ſymbolum τῆς [illegible] ſponſus ad domum ſponſæ mittebat. *vid. Joh. Michael. Dilherr. diſſert. d. antiqu. ritu Nuptiar. Jenæ anno 1638. habit. §. 31. & ſeqq. D. Joachim Hildebrand, tract. de Nupt. Veter. Chriſtianor.* Hodie (8) inter plebejos annuli qui 8
ſunt exigui pretii inter nobiles autem & illuſtres pretioſi admodum & gemmis inſignes invicem dantur.

Thesis VII.

Summaria.

1. *In Eccleſia Chriſtiana obiter loco rerum ſponſus ſponſæ tradit annulum.*
2. *Neque intereſt cujus ſit metalli.*
3. *In facie Eccleſiæ viciſſim mutantur annuli.*
4. *Scoti annulum connubialem pro re ſuperſtitioſa habuerunt.*
5. *Iſte autem ritus Idololatricus non eſt.*
6. *Ceremoniam hanc Eccleſia primæva piè amplexa eſt.*
7. *In Sacra Scriptura actus dandi annulum non eſt prohibitus.*
8. *Regula Auguſtini de Adiaphoris recenſetur.*
9. *Piaculum non eſt, ſi Neonymphi annulos invicem tradere non valeant.*

In terris (1) Eccleſiæ Chriſtianæ, præſertim in Germania,
ubivisque ferè locorum conſvetudinis introductæ eſt, ut ſpon-
ſus in teſſeram ſponſionis inter ſe de futuris nuptiis factæ
Annulum donet, atque ſponſa viciſſim Sponſo annulum
2 offerat atque tradat. Neque intereſt (2) pro conditione
contrahentium ferrei, plumbei, argentei aurove illiti, aurei-
que gemmisque ſint ornati, iisve careant. Quando autem
3 (3) in facie Eccleſiæ coram Sacerdote, qui benedictione
iſtos beat, conſpiciuntur, ut ipſum matrimonium perficia-
tur, itidem Annulos viciſſim mutant, qui absque gemmis
4 & planè ſimplices eſſe ſolent. Obiter nota: *Scotos* (4) in
confeſſione ſua anno 1638. libro Liturgico, quem *Rex An-
gliæ Carolus I. & Parlamentum* anno 1621. confirmaverant,
planè contraxiſſe, propterea quòd præter multa alia in
eo conceſſus eſſet Annulus Connubialis inter Neonym-
phos, quem inter Ceremonias ſuperſtitioſas & ſimul Ido-
lolatricas numerabant. *D. Hülſemann in Calvinianism. Irre-*
5 *conciliabil. c. 14* [illegible] ritum (5) iſtum circa annulum, qui
in facie Eccleſ. [illegible] idololatriam ſapere non ſtatuen-
dum eſt; neque [illegible] miſſa eſt, quòd Idolis ſerviat, nec
in [illegible] Deus aliter colatur, quam præ-
cepit, neque in nud[illegible] ura poſita eſt. Ceremoniam
6 (6) hanc externam Eccleſia primæva ita piè & liberè am-
plexa eſt, ut ordinem [illegible], ac decorem juvare ac pro-
7 movere ſtuduerit. Cum itaque nec (7) in ſacra Scriptura
actus iſte dandi ſignum in conſpectu Eccleſiæ ſit prohibi-
tus neque etiam præceptus, pro Re media ſeu indifferen-
ti, quam Adiaphoron vocant, habendus erit. Voluit pia
Antiquitas, ut Conjuges meminerint fidem coram DEO
tam religioſè datam, ſanctè etiam eſſe ſervandam, cujus
promiſſi teſtis perpetuus ſit annulus. Neque etiam ſpe-
ctato-

Digitized by Google

ductoribus rectè inſtitutis ad cultum Idololatricum anſam præbet; Sin autem impius iſtum annulum tanquam Idololatriæ inſtrumentum habiturus ſit, nihil obſtat, quo minus & Orthodoxis eodem uti liceat; omnia quippe mundis munda, neminique quicquam immundum, niſi qui pro immundo judicat. *Roman. 14. verſ.* 14. Hic elegantiſſima (8) *D. Auguſtini* regula *epiſt. 119. ad Jannar. cap.* 18. locum 8
habet: Quæ non ſunt contra fidem, neque bonos mores, & aliquid habent ad exhortationem vitæ melioris, ubicunque ea inſtitui videmus vel inſtituta cognoſcimus, non ſolùm non improbemus, ſed etiam laudando & imitando ſectemur, ſi aliquorum infirmitas non ita impedit, ut amplius detrimentum ſit: Sic (9) ex adverſo piaculum aut caſus 9
conſcientiæ haud foret, neque Paſtor alicujus loci ſponſam & ſponſum coram altari ligare dubitabit, ſi Neonymphi ob paupertatem annulos invicem tradere non valeant; Arrha enim de honeſtate eſt, non de neceſſitate *c. noſtrates 30. quæſt. 5.*

Thesis VI.

Summaria.

1. *Annulus deminutivum eſt a voce Anus.*
2. *Unde pronubus dicatur.*
3. *Nuptiæ rectius per b quàm p.*
4. *Nova nupta velo obnubi ſolebat.*
5. *Deſcriptio Annuli Pronubi.*

Priusquam autem longius progrediar, unde annulus dicatur, & quid ſit diſpiciendum eſt. *Annulus* (1) itaque vel ut alii ſcribunt *Annulus* & *Anellus* diminutiva ſunt, & a vo- 1

ce Anus, quæ circulum ſignificat, derivantur. Nam ut pars circuli *annuli:* Sic magni dicebantur *anni* teſte *Varrone lib. d. ling. latin. vid. Johann Lirchmannum in lib. ſingulari de Annulis cap. I.* Pronubus appellatur à præpoſitione *Pro* quæ hoc loco ſignificante, & vocabulo *Nuptiarum*; quòd ante Nuptias dari ſoleat. Sic in *l. ff. locat.* promutuum dicitur, quaſi pecunia prænumerata. Et obſervandum eſt, juxta plurium Criticorum ſententiam Nuptias (3) rectius per *b* quàm *p* ſcribi; ex eo, quod à nubendo ſeu velando deriventur, quoniam nova (4) nupta velo obnubi ſolebat,
4 cùm ad virum deduceretur: *Tertullian. lib. d. Virginib. veland. add. Roſinum edit. Tempſter. de Antiquitat. Roman. lib. 5. c. 37. p. m. 959. lit. E.* Idque fiat in ſignum pudoris *can. nec. illud 3. q. 5.* & ſubjectionis *1. Cor. 11. verſ. 10. & c. 14. verſ. 34.* ut ſe marito ſubditam, & humilem eſſe cogitaret *c. fœminas d. q. 5.* Annulum Pronubum deſcribimus (5) quod ſit Res mobilis,
5 rotunda, ex metallo compoſita, in digito geſtari ſolita, qua evidentius probatur inter perſonas matrimonium contrahendum habiles deſponſationes ritè eſſe factas.

Thesis IX.

Summaria.

1. *Olim & hodie annulus digito ſiniſtræ manus immittitur.*
2. *Locum in quarto digito ſibi vindicat.*
3. *Ratio in c. 30. q. 7. affertur; quòd in eo vena quadam ad cor perveniat.*
4. *Eandem rationem reddit Apion apud Gellium.*
5. 6. 7. *Referuntur opiniones Macrobii, Lemnii & Grülingii*

8. Fa-

*8. Fabula eſt nervum quendam à corde ad hunc digitum tra-
mitti.*
9. Differitur, unde præmiſſentia hujus digiti dicatur.
10. Sententia D. Frommanni laudatur.

OLim (1) *digito ſiniſtre manus* Annulus immittebatur, quod 1
etiam & noſtra ætate obſervari cernimus. *vid. Agell. lib. 10. Noct. Atticar. cap. 10.* Ita ut locum (2) in quarto di- 2
gito, qui proximus eſt minimo ſibi vindicet, atque exinde ἰατρικὸς, παράμεσος, δακτυλιώτης ſive annularis appelle-
tur. Quæ verò ſubſit ratio.

Doctores certant, & adhuc ſub judice lis eſt. *In c. (3) fe-* 3
mina 30. quæſt. 7. ex Iſidoro Hiſpalenſi lib. 2. d. divin. offic. c. 19. dicitur; Quod inprimis negotiis annulus à ſponſo ſponſæ datur, ſit hoc nimirum vel propter mutuæ fidei ſignum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur. Unde & quarto digito annulus idem inſeritur: *quod in eo vena quadam, ut fertur, ſanguinis ad cor uſque perve-
niat.* Eandem rationem (4) apud *Gellium lib. 10, cap. 10.* red- 4
dit *Apion* ſcilicet inſectis apertisque humanis corporibus repertum eſſe nervum quendam tenuiſſimum, qui ab eo digito ad ima cordis penetret, propterea non inſcitum viſum eſſe eum potiſſimum digitum tali honore decorare, quod continens & quaſi connexus cum principatu cordis videretur. *Macrob.* (5) *lib. 7. Saturnal. c. 13.* ait: Adeò ve-
rum eſt, quos dicis, o Diſſari Ægyptios opinari, ut ego ſa- 5
cerdotes eorum, quos Prophetas vocant, cùm in templo vidiſſem circa Deorum aras, hunc in ſingulis digitum confectis odoribus illinere: cùm ejus rei cauſas inquiſiviſſem, & de nervo, quod jam dictum eſt, principe eorum, narrante didiciſſem, inſuper de numero quoque qui per

ipſum ſignificatur: complicatus enim ſenarium numerum
gitus iſte demonſtrat, qui omnifariam plenus, perfectus
atque divinus eſt. Ob quem nervum, novum nuptum huic
tanquam cordis vicario, ſponſæ annulum imponere
contendit. *Macrobius*. Quæ opinio Medicos non ul-
6 timæ cavæ ſeduxit. *Lemnius* (6) ſanè de *occult. nat. mirac. lib. 2.*
c. 11. hac ex cauſâ, quòd ſcilicet per hunc digitum vis qua-
dam refocillatrix ad cor dimanent, vitæque fontem recreet,
animos collapſos erigere ſolebat vellicato hoc articulo, au-
rique cum momento croci attritu. Sic Clariſſimus quon-
dam in Aulâ Stolbergenſi Medicus *Dn. Philippus Gräbingius*
7 (7) *piæ memoriæ lib. 1. part. 4. pag. mihi* 135. efficaciam quan-
dam dicto digito ineſſe ſe in Praxi Medicâ obſervaſſe ſcri-
bit: Dedimus, *inquit*, aliquando cretæ albæ fruſtum digito
annulari continendum, è regione narium ſanguinem fun-
dentium, donec incaleſceret, & ſtatim ſanguis ſupprime-
batur, ut poſtea diverſis vicibus ſpectabimus. Verùm
ut taceam, externi auri uſum hominem corporis viribus
deſtitutum nec quicquam reficere poſſe, niſi forſan mo-
ralem & civilem animoſitatem, ſi multo auro pollebis, in-
telligas; Ita omnis Ægyptiorum anatomica ejusmodi do-
ctrina riſum potius meretur, quam confutationem, ceu ti-
ronibus rei anatomicæ eſt notum, ſicuti de poſteriore hoc
D. Conringius noſter cap. 10. d. hermet. Medic. p. 91. diſſerit; fa-
8 bula (8) eſt nervum quendam à corde ad digitum
hunc immediatè tranſmitti, inquit *Adrian. Spigelius d. human.*
corpor. fabr. lib. 1. cap. 5. p. 15. Neque eſt quod ullum nervo-
rum principium vel originem, præter cerebrum ejusque
ſpinalem medullam agnoſcamus; Imò nullum vaſorum
genus, ſive vena, ſive arteria in annulari digito majo-
rem conjunctionem vel ſympathiam cum corde habet,
quàm

Digitized by Google

quàm quæ cum illo in brachio vel manu eſt. Si quæ (9) unde igitur præeminentia & dignitas hujus digiti ſcenda? Num inde eſt, ut lævæ manûs otio, annulus minus quàm dextræ atteretur? cui ſententiæ faviſſe videtur *Alexander ab Alexandr. lib. 2. genial. dier. cap. 19.* Certè ratio, quæ ex *Macrob. lib. 7. ſat.* petitur, nulla eſt: Pollex quia per ſe ſatis pollet, nec indiget externo vel accerſito honore; Index verò quia ex una parte ſolus eſt, & ut ita dicam deſertus, indignus eſſe videtur honore. Medius autem longiſſimus eſt, ita ut ſatis etiam per ſe honoris habere exiſtimetur. Minimus autem omnium indigniſſimus. Annularis verò ille, qui inter minimum & longiſſimum eſt, maximè indiget aliquo honore, quo à cæteris illuſtrior fiat. An verò, cùm ex mirâ ſapientiâ divinâ non parem longitudinem digiti omnes invicem ſortiti ſint, quod ita decori magis reſpondeant, & ad motum apprehenſionemque aptiores reddantur, nullus omnium commodior, minimque in peragendis rebus impedimento ſit, quàm hicce digitus, ſi nimirum auro, gemmisque oneratus & diſtinctus ſit. Quo cum etiam facit Celeberrimus Vir (10) *Dn. Conradus Frommann* Medicinæ Doctor in Imperiali 10 Nordhuſâ Conſul magnificus ac Phyſicus ibidem experientiſſimus, Fautor & Amicus meus ſingularis, uti ſententiam ſuam tàm in diſcurſu privato, quàm per literas expoſuit; add. *Fulvius Patianus lib. 2. de probation. cap. 42. per tot.*

Thesis X.

Summaria.

1. *Apud veteres ſingulis digitis annulum gerere mos fuit*
2. *Poſtea pollici proximo indiderunt.*

Inde & hodie in nonnullis digitus pollici proximus hoc annulo ornatur.

Judæi non annulari ſed digito Indici immitt . nt annulum.

5. *Quare Judæi non medio imponant*

6. *Hîc non tam demonſtrationes di[illegible] ende, quàm ſpectandus eſt uſus.*

6. *Non omnium dari poteſt ratio.*

8. *Illi non eſt antiquis inſidere.*

1 Apud veteres (1) ſingulis digitis, teſte *Plinio lib. 33. de natura*
Hiſtor. c. 11. annulum gerere mos fuit, qui ſunt minimis
proximi, ut in *Numæ & Servii Tullii* ſtatuis videmus. Poſtea
2 (2) pollici proximo induerunt etiam Deorum ſimulacris;
deinde juvit & minimo dare; Galliæ Britanniæque in medio
dicuntur uſæ, quanquam hic nunc ſolus excipitur, cæteri o-
3 mnes nunc onerantur. Moris (3) etiam nonnullis in
locis eſſe, ut annulo iſto pronubo digitus pollici proximus
ornetur, teſtes ſunt *Obrecht diſſ. d. donat. 5. theſ. 40. & ſeqq.*
4 *Colleg. ICt. Argi..tor. tit. d. ſponſalib. th. 10.* Judæi (4) verò non
annulari, ſed *digito indici* immittunt annulum pronubum;
de quibus *Buxtorff. c. 7.* Infigendus eſt, *inquit*, Annulus digi-
to indici, qui juxta pollicem eſt. *Victor de Carben* Judæus
baptizatus ſcribit in opere ſuo aureo contra Judæos *cap. 11.*
(quod editum Coloniæ anno 1509.) Judæus ſponſus ſponſæ
tempore nuptiali (vel deſponſationis) annulum oblaturus,
diligenter animadvertere debet, an indicem exporrigat
5 ſponſa, cui annulus immitti debet, ne ſcilicet (5) annulus
medio imponatur digito; in quo ſcribunt, *Mariam* Viro Jo-
ſepho deſponſatam, annulum ſuſcepiſſe & geſtaſſe: unde
nulla Judæa annulum in medio digito in hunc diem portat.
Hæc ille. Addit tamen *Buxtorff.* Ego id hactenus in ipſo-
6 rum libris non inveni. Cæterùm (6) circa hunc ritum geſtan-

di-

ea annulum non tam demonſtrationes deſideranda quàm ſpectandus uſus, conſvetudo & mores gentium quis (7) omnium quæ à Majoribus poſita ſunt, rationem reddat *l. 20. ff. d. leg.* Nec JCti (8) eſt, antiqui Juris ſepul- 8
chris planè inſidere, obliterata ſcrutari, conſueta faſtidire, & in antiquiſſimæ cujuſdam conſuetudinis ratione & explicatione anxiè deſudare, illàque non ſtatim obviâ præ nimio mœrore aut curioſitate vel capillos evellere noſtros, vel omnes planè ungues demordere velimus. *Frider. Hortleder in præfat. oper.* von Urſachen des teutſchen Krieges. Qui tamen morbus, teſte *Thom. Lanſio Orat. pro German.* plerisque hominibus de Schola ſolet eſſe familiaris. Satis ſit jam diſſeruiſſe de origine Annuli Pronubi; Progrediamur porro ac videamus, quinam iſtum annulum rectè dare poſſint, & quinam prohibeantur, conſiderando effectum Juris.

Thesis XI.

Summaria.

1. *Dant & accipiunt hunc Annulum, qui poſſunt contrahere ſponſalia.*
2. *Nuptiis contracturi non tam impetu in tam arduum opus feruntur.*
3. *Cauſa matrimonialis gravis eſt.* (*nucibus.*
4. *Cum arrhabone ſponſalitia non eſt ludendum æquè ac cum*
5. *Lingua non ſit præceps ad pollicendum.*
6. *Hiſtoria, dubium an Fabula, de Juſtiniano & Beliſario narratur.*

Dare autem & accipere poſſunt Annulum Pronubum (1) *qui poſſunt contrahere ſponſalia.* Nolumus autem requiſita cir- 1
ca contrahendas Nuptias longius referre, videantur ea, quæ in Jure ejusque Interpretibus latiùs dicuntur. Ante omnia

 au-

Annulum Pronubum (2) datum Nuptiasque contra-
non temerè aut cœco impetu ferantur in opus tam ple-
num aleæ, ſed providè felicitatem expectaturi, circum-
ſpectè & deliberato animo negotium iſtud auſpicentur; feli-
citas quippe, effato *Saavedra ſymbol. Polit. 30.* è Prudentia
naſcitur. Neque hic de re nihili, aut de glande legenda
agitur, ſed de cauſâ matrimoniali, (3) quæ gravis & ardua eſt,
3 ſtatum hominis afficiens, cum nec vir, ſive benè, ſive malè
cedat, habeat poteſtatem ſui corporis, ſed mulier, & è contra-
rio *c. non debet 8. de Conſangu. & affinit.* Ubi itaque periculum
majus intenditur, ibi plenius conſulendum eſt, *c. ubi pericul.*
3. in pr. d. Elect. in ſexto. Neque (4) cum Arrhabone ſpon-
4 ſalitia æquè ac cum nucibus eſt ludendum. Multo melius
eſt non vovere, quàm poſt votum promiſſa non reddere
Ecleſ. c. 5. v. 4. Ne ergo (5) præceps ſit lingua ad pollicen-
5 dum, antequam certò conſtet præſtari poſſe quod promitti-
tur. *Saavedr. ſymb. polit. 11.* Hic lubet poſt *Kirchmann. d. tract.*
cap. 18. ex Æimon. à lib. 11. d. geſtis Francor. c. 5. hiſtoriam le-
„ pidam, quæ potius pro fabula eſt habenda, referre; Quo-
6 „ dam die, (6) ait *Juſtinianus* & *Beliſarius* cum coævis ſibi lu-
„ panar ingreſſi, conſpiciunt duas mulierculas ex gente Ama-
„ zonum, forte captivitatis abductas, inibi eſſe proſtitutas.
„ Eas illi rapiunt atque ad proprias domos deducunt, una
„ earum *Antonia*, alia vocabatur *Antonina.* Et Antoniam
„ quidem Juſtinianus, Antoninam verò accepit Beliſarius:
„ earumque ambæ ſorores. Una ergo dierum, Juſtiniano
„ meridianis horis ſub die quieſcente, cum caput in ſinum
„ ſuæ reclinaſſet amatæ, adveniens aquila, alis expanſis ab
„ ardore ſolis eum conabatur defendere. Intellexit mulier
„ auſpicium, quod Juſtiniano protendebat imperium, &
„ expergefactum tali voce compellat virum: Oro inquit, a-
man-

Digitized by Google

„manſiſſ[illegible] Juvenis, ut dum regni potitus fueris ſcep-
„non me indignam judices gratiſſimæ amplexibus conjugis.
„Illo dicente impoſſibile [illegible] ut ipſe ad culmen prove-
„heretur Imperiale [illegible]ulier, ut quod illa pro certo
„ſciebat, ne ſe inext[illegible] ei præberet. Quo tribuente aſ-
„ſenſum, factaque a[illegible]orum commutatione, utrinque eſt
„diſceſſum. Sane Be[illegible] eique copulata Antonina ea-
„dem inierunt connubi[illegible] fœdera, ut quia non dubitabat Be-
„liſarius adepturum ſe potioris honoris gradum, ſi imperio
„potiretur Juſtinianus, ſociam ſui eam adſciſceret ſtratus.
„Et aliquantò poſt cum Aimonius narraſſet, quomodo Ju-
„ſtinianus imperium eſſet adeptus, ſubjungit: Juſtinianus
„quoque Auguſtus cum magno triumpho Conſtantinopo-
„lim eſt ingreſſus; Tunc Antonia ejus quondam amata,
„ſui quondam oblita, ſumptis quinque aureis palatium eſt
„ingreſſa: e quibus duos dedit Janitoribus, uti ſibi pateret
„introitus, tres verò tenentibus cortinam, ut ſuam permit-
„teretur enarrare cauſam: & ſtans ante principem, hunc
„apud eum habuit honorem: Cùm Scriptura dicat, Honor
„Regis judicium diligit: & item; Rex qui ſedet in ſolio judi-
„cii, diſſipat omne malum introitu ſuo, Ego, clementiſſime
„Imperator, hæc dicta eſſe de te intelligens, fiduciam ſumſi
„te adeundi, tibique propriæ neceſſitatis cauſam exponendi.
„Eſt denique in hac civitate juvenis, qui mecum permuta-
„tis annulis fidem pepigit alterni amoris, profeſſus, quod
„me ſibi jungeret ſub nomine legitimæ conjugis. Ob id Se-
„renitatis tuæ præſentiam adii, tui ſuper hac re expoſcens
„ſententiam judicii. Cui Imperator, ſi, inquit, fides eſt pa-
„cta, non debet fieri irrita. Quo audito illa annulum ſuo
„[illegible]trahens digito oſtendit Auguſto: Videat, ait, Dominus
„[illegible] cujus iſte fuerit annulus. Agnoſcit Princeps eum,
D quem

em dederat, annulum: Jubet eam introduci in cubiculum, ornamentisque regalibus indutam, de cætero vocari & eſſe Auguſtam.

THESIS XIII.

Summaria.

1. *Conſenſus Annulum tam dantium quàm accipientium debet eſſe expreſſus.*
2. *Veteres ſibi deſponderunt uxores.*
3. *Vis, Metus & Error ab hoc negotio debent exulare.*
4. *Annulus recuſatus ſignum eſt diſſenſûs.*
5. *Furioſus inutiliter dat annulum.*
6. *Annulus datus ab eo, quem ſupervenit furor, à curatore non poteſt repeti.*

1 Debet autem (1) Annulum tam dantium quàm accipientium *Conſenſus* eſſe *expreſſus* & declaratus per ejusmodi idonea ſigna, & liber atque determinatus à ratione, quòd contractum eſſe velint matrimonium: Conſenſus enim actus eſt voluntatis, à ſano & integro judicio profectus. Vete-
2 ribus (2) moris fuit ſtipulari & ſpondere ſibi uxores futuras *l. 2. ff. d. ſponſal.* ſic apud *Plaut. in Aulul. act. 2. ſc.*

Me. Quid? nunc & mihi ſpondes filiam?
Eu. illis legibus,
Cum illa dote, quam tibi dixi. *Me.* ſpondes,
Ergo? *Eu.* Spondeo.

3 Unde (3) *Vis, Metus* & *Error*, quæ tria quàm maximè voluntati & conſenſui ſunt inimica, ab hoc negotio exulare debent. Si ergo convenirent Juvenis ac puella, deque matrimonio contrahendo præſentibus aliquot hominibus agerent, alterque eorum annulum alteri detraheret, Pronubus tamen

ſeu

lex Conjugalis, hoc eſt, ſignum contractorum ſponſorum non erit; requiritur enim traditio. Neque Jus nos patitur proprio motu & authoritate, utut contractus per- ſtione ſua prima ſirmatus, poſſeſſionem alicujus rei apprehendere, textus eligans *in l.5.ff.d. acquir. vel amitt. poſſeſ.* Annulus (4) ſolutus ſignum eſt diſſensus, & licet 4
procus annulum clam virginis digito immittat, hoc tamen ſponſalia contracta non cenſentur per tradita *Erneſt. Cothmann. vol. 3. reſp. 34. num. 52. & 148.*, cum contrariorum contraria ſit ratio & effectus. *Everhard. in Topic. legal. loc. 75.* Furioſus, (5) cui nulla eſt mens & voluntas §.9. 5
Inſtit. d. inutil. ſtipulat. l.5. & l.4. d. Reg. Jur. Franc. d. fidei cap. 5. num. 4 & inutiliter dat annulum, nec ſponſalia contrahit. Sponſalia tamen tempore ſanæ mentis contracta propter furorem animi dirimi non poſſint; Judicis arbitrio committendum eſt, qui inſpectis & probè perpenſis circumſtantiis ſententiam ferat. *Carpzov. Juriſpr. Conſiſt. pars. 2. def. 182. & ſeqq.* Annulus (6) tamen datus ab eo, quem ſupervenit furor, à curatore non poteſt repeti. 6

THESIS XIII.

Summaria.

1. *Matrimonium etiam ſine verbis contrahitur.*
2. *De ſubſtantia matrimonii verba non ſunt.*
3. *Per certa ſigna conſenſus declarandus eſt.*
4. *Cyprei aſſertio.*
5. *Nutus voluntatem inducit.*

Fit tamen aliquando, ut conſenſus (1) iſte verbis tam claris 1
non exprimatur, & matrimonium *ſine verbis* contrahatur: De ſubſtantia (2) enim Matrimonii verba non ſunt, quod 2
in muto & ſurdo, qui rectè matrimonium contrahunt, pa-

t, ubi non voce, ſed præſentiâ opus eſt, tunc mutus, ſi lectum habet, poteſt videri reſpondere, idem eſt in fun-
3 do, hic enim reſpondere poteſt *l. ubi. 124. ff. d. Reg. Jur.* per (3) certa ſigna dummodo conſenſus exprimatur, *vid. Schneidw. ad tit. de Nupt. requiſ. 4. ibique Gothofr. in notis.* Hinc ſi puella propter verecundiam non loquatur, ſed annuat potius, vel porrigat manum, & patiatur ſe ſubarrhari per immiſſionem Annuli, conſenſus ſatis declaratus eſſe cenſetur, *Schneidw.*
4 *d. l.* Et *Cypræus* (4) *cap. 3. d. ſponſal.* §. 2. aſſerit, neque in ſacris literis, nec in prophanis ullum veſtigium aut exemplum extare, unde colligi poſſit, in ſponſalibus conſtituendis mulierem viro repromiſiſſe, vel puellas, quæ in poteſtate eſſent parentum, ſuis verbis ſeſe petentibus addixiſſe, etiamſi de eorum conſenſu tacito vel expreſſo ſponſalia contraherentur: in tantum, ut puellam inter deſpondendum arrham accipere, loqui autem non debere cenſuerint, *c. 1. d. matrim. con-*
5 *tr. interd. Eccleſ. contr. Beuſt. d. Nupt. c. 42.* Nutus (5) etiam voluntatem & conſenſum inducit, hinc patet, mutum ipſum, qui factô talis, non natura, confiteri poſſe, de quo teſtatur *Bl. in l. 1. C. d. confeſſ.*

Thesis XIV.

Summaria.

1. *De conſenſu contrahentium plenè conſtet.*
2. *Declaratio hæc eſt è numero Correſpectivorum.*
3. *Annulus, ſi non ſit mentio ſponſaliorum, non Pronubus, ſed donatio ſimplex erit.*
4. *Ex ſolo annulo non probatur contractum matrimonium.*
5. *Donationes ex liberalitate profectæ non inducunt obligatio-*
6. *Munerum datio eſt ſignum æquivocum* *(nem.*

7. *Ado-*

Digitized by Google

7. Adoleſcentes mittunt puellis denaria ad conciliandam [illegible]

8. Ad aucupandum amo[illegible] [illegible]*.*

9. Annulus ſæpius per ſe [illegible] *detrahitur.*

10. Ex joco quandoque [illegible]*tur annulus.*

11. Hodie annulus ex [illegible]*ſimis cauſis datur, sine diſcretion.*

12. D. Lauterbachii Elog[illegible]*.*

13. Si tractatus bene[illegible] *præceſſerit, Annulus ſignum eſt Deſponſationis.*

14. Intentio Contrahentium attendenda eſt.

15. Ex verbis contrahentium judicandum, num annulus ſit ſignum ſponſaliorum de præſenti, vel de futuro.

16. Sponſalia per ſolum annulum non contrahuntur.

De conſenſu Contrahentium ultro citroque (1) *plenè* con- 1
ſtet, quod ſit, ſi ſponſus Annulum offerat, Sponſa verò
acceperet *l. 5. & 6. C. d. ſponſal. Gutierez. tr. d. Matrim. c. 18. n.
5.* Si igitur à parte viri conſentiretur mulieris autem volun-
tas deficeret, actus iſte nullius foret efficaciæ. Eſt enim hæc
declaratio (2) è numero Correſpectivorum, quorum natu- 2
ra eſt, ut unum ſine altero non conſiſtat, ſed deficiente uno,
corruat etiam alterum *l. 81. §. 1. ff. d. hered. inſtit. l. 51. §. 1. ff. d.
adim. & transf. legat.* nec debent diverſo jure cenſeri, *Cra-
vett. conſil. 303. num. 2. l. 69. §. 1. ff. d. Minorib.* Quando autem
(3) unà cum datione Annuli non ſit mentio & promiſſio 3
matrimonii, talis annulus *non pro pronubo, ſed pro ſimplici do-
natione* habendus erit. *c. illud. IIX. de præſumtion. ubi:* Et qui-
busdam teſtibus, qui viderant annulos deferentem ipſam,
probavit uxorem: ſed mulier *de more illarum, quæ panes ven-
dunt, ſe annulos detuliſſe* dicebat. Ex quo infertur, (4) ex ſolo 4
Annulo non probari contractum matrimonii. *Arniſ. d. Jur.
Connub. cap. 3. ſect. 1. num. 8. Sanchez. d. ſponſal. diſp. 35. num. 1.*

D 3 Me-

Donationes (5) ex liberalitate profectæ nullam obli- vorem inducunt *l. 10. ſ.* [illegible] *liberalitatis ratione ff. d. ſenat. ant. nupt.* Et potius [illegible] eſt ratio verborum, quæ ſubarrhationem anteceſſerent, [illegible] ius ſubarrhationis; *Jac. Thoming. 2. Conſil. 5. n. 30. &* [illegible] *num. 24.* Sola
6 munerum ejusmodi datio ſignum eſt æquivocum (6) ad plu- ra, neque ob incertitudinem vel naturâ ſui ſemper probat Matrimonium. *Maſcard. vol. 2. concluſ. 1032. num. 4.* ſed res gulatur ſecundum ea, quæ expreſsè aguntur, vel ſecundum ea, quæ præceſſerunt, *Panormitan. in c. dua nobis 11. hiſt. de*
7 *deſponſat. impub.* Uſitatum enim eſt (7) adoleſcentes puellis adamatis, vicisſim has illis jocularia & donaria mittere ad fovendum & conſolidandum affectum [illegible], ut ſit amoris aucupium. Namque juxta *Ovid. lib. 2. d. art. amand.*

Munera, crede mihi, placant homineſque Deoſque;
Placatur donis Jupiter ipſe datis.

Et *Martial. lib. 9. ad Ruffum:*

Dum me captabas, mittebas munera nobis,
Poſtquam cepiſti, das mihi, Ruffe nihil.
Ut captum teneas, capto quoque munera mitte;
Ut cavea fugiat ne malè paſtus aper.

8 Sic apud *Plautum in Milite act. 4. ſcen. 1. verſ. 11.* (8) ad laſcivum amorem aucupandum annulus miſſus legitur:

Pal. Hunc arrhabonem amoris primùm à me accipe.
Pyrg. Quid hic? unde eſt? *Pal.* à luculenta atque feſtiva fœmina
Quæ te amat, tuamque expetiſſet pulcram pulcritudinem:
Ejus nunc mihi annulum ad te ancilla, porrò ut deferem, dedit.

Et annulos ſæpius (9) per laſciviam eſſe detractos percepimus ex *Terent. in Hecyr. act. 4. Sc. 1. d. Pamphylo.*

Ipſe

Digitized by Google

[illegible] Ipſe eripuit vi, in digito quem habuit, virgini ab-
[illegible] annulum. [illegible]
Vid. Kirchman. tr. de annul. [illegible] (10) ex joco quando- 10
que datur annulus. [illegible] consenſus, qui ad matri-
monium requiritur, [illegible] *arg. l. [illegible] d. Oblig. & Action.*
Hic enim agitur de a[illegible] momenti, qui non poteſt eſ-
ſe abſque intentione. *Vid. [illegible] nupt. c. 3. theor. 7.*
Hurtad. diſp. 3. diff. 4. [illegible] noſtris (11) præſertim moribus annu- 11
lus fœminis, ex leviſſimis etiam cauſis, & uti vulgo dicitur
pür diſcretion offertur. (12) *Vid. D. Wolff. Adam [illegible]*, 12
JCti & Anteceſſoris Tubingenſis incluti (cujus ſcripta apud
Eruditos, eò quòd omnium expectationi ſatisfaciant, in
ſumma admiratione habentur) accuratiſſimum tractatum *d.*
Arrha th. 84. Subarrhatio itaque (13) deſponſationis ſignum 13
& futurarum nuptiarum ſymbolum quidem eſt, modò ta-
men præceſſerit tractatus honeſti amoris, & verba promiſſio-
nem continentia, *c. noſtrates 30. quaſt. 5. Covarruv. p. 2. d. Ma-*
trimon cap. 3. §. 17. n. 8. & ſeq. Thom. Trevir. de ſponſal. & cor.
privileg. priv. 6. n. 9. & 10. Alias, uti loquitur [illegible] *inter matri-*
monial. varior. part. 2. conſil. 11. num. [illegible] in annulo ab aliquibus
25. & à quibusdam 50. florenis æſtimato, matrimonium
promiſſum præſumi non poteſt. Nam ſicuti (14) in aliis 14
negotiis, ita in ſponſalibus intentio ac propoſitum contra-
hentium attendi potiſſimum debet, ex quo de ipſa ſponſalio-
rum vi & efficacia eſt judicandum. *Carpz. Jurispr. Eccleſiaſt.*
lib. 2. tit. 2. def. 19. Unde ſi (15) quæratur, num annulus ſit 15
ſignum ſponſaliorum de præſenti vel de futuro? ex verbis
contrahentium debet id æſtimari, *Menoch. d. præſumtion. lib. 3.*
præſ. 2. num. 3. Verba enim principium & finem actus de-
notant, *Anton. d. Butrio in c. literis 1. num. 2. & 3. de ſponſal.*
cap. 5. Concludimus hic cum *Joachim. Beuſt. tract. d. ſponſal.*
qui

ſponſalia (16) per ſolum [illegible] annulum dari, [illegible] non con[illegible]tur, niſi vocibus [illegible] [illegible]guratis [illegible]c exprimat[illegible], ut ſignificetur, annulum [illegible] expreſſo ſponſaliorum nomine dari, tunc demum pro [illegible]dicio ſeu ſigno contractorum ſponſaliorum erit hab[illegible] [illegible]ide tamen infra Thes. XXX.

Thes[illegible]

Summa[illegible]

1. Si conſenſus eorum, in quorum po[illegible]ſtate dantes & accipientes ſunt, intervenerit, annulus erit pronubus.

2. Liberi non niſi prævio conſenſu Parentum annulum pronubum rectè dant.

3. Hoc volunt jura divina.

4. Jus Civile.

5. Conſtitutio Saxo-Coburgica.

6 Conſtitutiones Principum Meklenburgicorum.

7. Datio annuli Parentum conſenſu omiſſo nulla erit.

8. Inanis eſt voluntas, niſi adſit poteſtas.

9. Datur annulus, ſi Parentes conſentiant.

10. Sponſalia ſine conſenſu Parentum celebrata pro clandeſtinis habentur.

Nec tamen datione annuli, etſi in hoc conſentiant, quod Pronubus eſſe debeat, dantes & accidentes Sponſalia ce-
1 lebrant, *niſi conſenſus eorum, (1) in quorum ſunt poteſtate, inter-*
2 *veniat.* Sic Liberi (2) non niſi prævio conſenſu Parentum, imò mandato ipſorum annulum rectè dant. Jura enim & Divina & Humana hoc ipſum volunt, jubent. Quod Divi-
3 na (3) attinet; vel ex ſolo *quarto præcepto:* Honora Patrem tuum & Matrem tuam, ſufficienter probari poteſt, conſenſum Parentum ad validitatem matrimonii, quod Liberi contrahunt requiri; Imò ex *Exod. 22. verſ. 17.* conſtat, ne vitiatam

qui-

[illegible] ſuam potuiſſe duci, patre non conſentiente. Jure (4) civili res in aprico eſt; [illegible] enim imperator §. *1. Inſt. d. Nupt.* Juſtas [illegible] [illegible]ptias &c. ibi: tum tamen, ſi filii familiarum ſint, [illegible] [con]ſenſum habeant Parentum, quorum in poteſtate ſunt. [illegible] hoc fieri debere & civilis & naturalis ratio ſvadet, in [illegible] magnis juſſus Parentis *præcedere debeat.* Et ſi votum Deo fac[tum] [a]bsque conſenſu patris invalidum eſt, quanto magis pro [illegible] homini facta patre præterito valere non poterit. *Nov. 90. v. 67.* Quod etiam Conſtitutio (5) Saxo Coburg. expreſſe ſancit; §: Sondern ein iedes 5 Kind / Sohn oder Tochter ſol ſich mit Wißen/ Rath und Einwilligung ſeiner Eltern verheyrathen. *Erneſtus Cothmannus ICtus lib. 1. Reſponſ. Jur. 1.* teſtatur Principum (6) Me- 6 cklenburg. Conſtitutionibus caveri: Conjugia utut ſint contracta, inſciis tamen & invitis Parentibus pro irritis & nullis habenda eſſe & declarari. Ideoque (7) datio iſta Annu- 7 li, quem ſignum eſſe volunt ſponſaliorum celebratorum, conſenſu Parentum omiſſo, nulla erit; quia poteſtatem, hoc eſt, facultatem agendi liberam non habent; Inanis (8) autem 8 eſt voluntas, niſi etiam adſit poteſtas *c. ſuper. X. d. d. off. deleg.* Niſi (9) forſitan datus ſit Annulus & acceptus, ſi Parentes 9 conſentiant; Conſenſu enim tunc ſubſequuto, contractum cenſebitur matrimonium; expediti quippe juris eſt; Sponſalia ab iis, qui ſunt in poteſtate Parentum, celebrata, ob conſenſum Parentum, reſolvi juris interpretatione in Sponſalia de futuro *arg. cap. unic. d. Sponſal. in 6.* Et Sponſalia (10) 10 ejusmodi, quæ ſine conſenſu Parentum celebrantur, pro clandeſtinis habentur, etiamſi cum ſubarrhatione concurrerint & ad fuerint mille teſtes. *c. non omnis 32. q. 2. c. noſtrates. qualis 30. q. 5. D. Luther in tract. d. Conjugio tom. 6. Witebergenſ. pag. 158. D. Richterus decis. 8. num. 50. 51.*

THESIS XVI.

Summaria.

1. *Quid? ſi Pater ſolus conſentiat, num ob defectum materni conſenſus matrimonium ſit nullum.*
2. *Quod Jus civile attinet, Negativa verior eſt.*
3. *Jura noſtra Eccleſiaſtica conſenſum etiam matris requirunt.*
4. *Jus divinum matrem Patri conjungit.*
5. *Eadem reverentia itaque jure civili eſt praſtanda.*
6. *Salomonis dictum allegatur.*
7. *Patris voluntas, ſi mater diſſentiat, eſt praferenda.*
8. *Si pater ſciens prudens annulum det filio, ut ſponſalia contrahat Filius, diſſenſus Matris actui iſti non officit.*
9. *Sententia D. Gerhardi refertur.*

1 Quid? (1) *ſi Pater ſolus* nec ſimul Mater conſentiat, poteſtatemque det filio filiave annulum Pronubum dandi vel accipiendi, poſtea verò pœniteat filius vel filia, diſſenſusque radio concurrat, num etiam ob defectum materni conſenſus, matrimonium ſive ſponſalia de præſenti à filio contracta, nulla pronunciari poſſint? *Jus Civile* 2 quod attinet, (2) *Negativa* verior eſt, quoniam Pater non Mater habet poteſtatem in liberos, ſecundum *allegat. §. inſtit.* & muliebre conſilium inconſtans eſt ac flebile; dum nimio plus affectibus indulgent, & quæ plures ſunt rationes, quæ ad- 3 ducuntur. Verum ſi (3) *Jura noſtra Eccleſiaſtica*, inprimis Saxonica attendas, juxta illa ſtatuendum eſt: Conſenſum quoque Matris hoc caſu requiri, quod in *Conſtitutione Eccleſiaſtica Electoralis tit.* von Ehegelöbnüſſen expreſſè cautum reperitur, verbis: Es ſollen ſich keine Kinder / Söhne oder Töchter / wes Alters ſie ſeynd / ohne Vorwiſſen und Einwilligung ihrer Eltern / als des Vaters / der Mutter / und da die nicht vorhanden / des Groß-Vaters und der Groß-Mutter / verloben

[illegible]. Und wenn gleich ſolches geſchehe / ſo ein ſolch-
ſöbnis ungeachtet / ob daſſelbe in anderer Leute / als
zeugen / Beyſein geſch[illegible] heimlich gehalten / [illegible]
unbündig erkant / [illegible] Perſonen in unſrem Lande
nicht getrauet wer[illegible] [illegible] lex ratione haud caret; Jus
(4) quippe Divinum [illegible] verbis ſatis claris con- 4
jungit, *Exod. 20. verſ.* [illegible] *add. D. Gerhard. tr. de
Conjug. th. 86. p. m.* [illegible] (5) reverentia utrique ſecun- 5
dum naturam Jure [illegible] praeſtanda eſt *l. 1. §. 1. ff. d. Ob-
ſeq. Parent. & Patron. praeſt.* Nam pietas, eleganter ait *Ulpia-
nus in l. furioſe matris 4. ff. d. Curat. furioſ.* Parentibus etſi in- 6
æqualis eſt eorum poteſtas, æqualis debetur. Et ſapientes
Salomo: Audi fili diſciplinam Patris & directionem Matris
ne repellas. *Wurmſer, Nucl. Controverſ. diſp. 2. th. 9. Sisbman.
Nucl. Jur. Civil. ad tit. d. Nupt. Broncborſt centur. Miſcell. 1. aſſ.
100.* legatur omnino *D. Richter in part. 2, Conſil. 4. per tot.* Non
autem diffitendum eſt, Patris (7) voluntatem, ſi Mater diſ- 7
ſentiat in nuptiis liberorum, præferendam eſſe voluntati
Matris; idque propter fragilitatem ſexûs. Nam juxta *cap. fo-
rus 10. X. d. Verbor. Signific.* varium ac mutabile ſemper fœ-
mina; quò pertinent loca ſacræ ſcripturæ probè allata à
D. Gerhard. th. 87. inprimis *Tob. 6. v. 13.* ubi Angelus Tobiæ
conſulit, ut à Patre Raguelo filiam in uxorem petat, & teſte
Philoſopho in polit.: Mas eſt principalior, quàm fœmina; In-
de *Auſonius:*

Sextus utrique potens, ſed prævalet Imperio Mas.

Si itaque (8) Pater ſciens prudens Annulum vel Artham de- 8
derit filio, ut ipſum in fidem Sponſaliorum fœminæ donet,
diſſenſus Matris, rebus ſic ſtantibus, actui iſti non officiet.
Schneidvv. d. Nupt. licit. n. 38. Harprecbr. in pr. d. Nupt. Hæc
tamen, (9) ait *D. Gerhard. l. c.* in theſi rectè diſputantur, ſed 9

Digitized by Google

ſhypotheſin & ſpeciales caſus deſcendatur, prudentia} *alis* conſilium ſtolidi *Nabalis* voluntati quandoque præ-dum eſſe nemo dubitabit.

Thesis II.

Summaria.

1. *Proponitur Quæſtio.*
2. *In ſpiritualibus conſenſus matris non requitur.*
3. *Jusjurandum eſt ſervandum.*
4. *Contraria ſententia laudatur.*
5. *Explicatur, quo ſenſu matrimonium dicatur ſpirituale.*
6. *Non omnia promiſſa ſunt ſolvenda.*
7. *Pactum turpe nullam obligationem inducit.*
8. *Ad impoſſibile nemo obligatur.*
9. *Quænam res dicatur impoſſibilis.*
10. *L. 20. C. d. Nuptiis verba recenſentur.*
11. *Talis obligatio vitiat contractum.*
12. *Improbatur levitas eorum, qui facilè ſe ad jurandum efferunt.*
13. *Satius eſt juramentum non implere, quàm facere turpia.*
14. *Adoleſcens propter temerarium juramentum puniendus eſt.*
15. *Limitantur dicta.*
16. *Separatio domicilii menſæque locum emancipationis obtinet.*
17. *Conſenſus maternus tunc de honeſtate erit adhibendus.*

1 Non injucunda quæſtio eſt: (1) Si adoleſcens *mortuo patre* arrham puellæ in præſentia hominum fide dignorum dederit contraxeritque Sponſalia, addendo verba: Se promiſſionem à ſe factam, cujus teſtem eſſe velit hunc annulum, conſtanter ſervaturum, *etiamſi diſſenſerit mater*, confirmans votum ſuum juramento: Num poſtea ob diſſenſum Matris Sponſalia tam ſanctè contracta ſint nulla? Et quamvis in Spi-

ſpiritualibus; (2) quale … Canones eſt Matrimonii
ſecundum *cap. 5. X. d. Bigam.* … conſenſus Matris non te
tur *cap. ult. d. Judic. in 6.* … juramentum actus ſit religionis, … 2
tisque ejus confirmatio … infallibili teſtimonio, quan-
tum ab homine fieri … te infallibilis autoritas in ipſo
ſolo Deo eſt, *Marant* … *Jur. num. 45.* & omne jus-
jurandum; (3) quod … diſpendio ſalutis æternæ ſervari 3
poteſt, ſit ſervandum … *de jurejurand.* Nihilo tamen
minus contraria ſententia (4) rationi convenientior eſt at- 4
que legibus. Neque argumenta in contrarium allata vali-
de patrocinantur aſſertoribus; Quod enim Matrimonium
(5) dicatur ſpirituale, fit non quoad ſubſtantiam, ſed quoad 5
ſignificationem; imo non ſtatim ſpirituale eſt, quod cum
ſpirituali quodam comparatur, vid. … *Felvin-
gerus diſſ. d. Matrimon. th. 34.* Neque omnia (6) promiſſa ſunt 6
ſolvenda *can. 5. cauſ. 22. quæſt. 4.* aut quodlibet juramentum
ſervandum. Namque juxta legitimas ſanctiones pactum,
(7) turpe, vel rei turpis aut impoſſibilis de jure, vel de fa- 7
cto, nullam obligationem inducit; textus eſt expreſſus *in
cap. ult. X. d. pact. in 6. & Socin. in reg.* 206. Et ſatis manife-
ſtum eſt, (8) ad impoſſibile neminem obligari, *l. impoſſibi- 8
lium ff. d. Reg. Jur.* Res autem (9) dicitur impoſſibilis & tur- 9
pis de jure, cui Jus, pietas, exiſtimatio, verecundia, boni
mores impedimento ſunt *l. 9. 14. l. 15. ff. d. condition. inſtitut.*
vel propter incidens aliquod impedimentum, vel maximam
ob difficultatem officii & obtineri non poteſt ſed neceſſariò
reliquenda & omittenda eſt. *Berlich. tract. d. Condit. Spon-
ſal. cap. 6. n. 1.* Cùm itaque jura præciſè velint matris conſen-
ſum requiri, per ea, quæ th. præcedente dicta ſunt, & in (10) 10
l. 20. C. de Nup. habentur, ibi: Si patris auxilio deſtituta
matris & propinquorum & ipſius quoque requiratur adul-

...um, contigit, jur... caſu planè contra jur...
...diſſe, atque ita ad r... ...uſſi: ilem dum, eam rentad...
...acere ipſi non liceat, volu... ...ualis obligatio (11.) vi-
tiat & annullat contractum... ...ſ. d. verbor. Oblig at. at-
que excuſat ab excommun... ...ſ. in c. quaſtio d. Ap-
12 pellat. Improbanda (12) ... ...eundam levitas, qui
facilè, inconſideratè & incon... ...juravit, & ſe ultrò ad
juramentum offerunt c. etſi Chriſtus ...ſin. X. d. jurejur. gloſſ.
13 add. c. Tolerabilius itaque erit, juramentum (13) non implere, quàm facere, quod turpe eſt c. 8. cauſ. 22. quaſt. 4. Sponſalia ergò licet juramento fuerint confirmata, propter defectum tamen conſenſus materni ſunt nulla, *Daniel. Moller Semeſtr. lib. 1. cap. 47.* qui ex *Beuſtio* hunc caſum latius deducit,
14 atque adjicit: Adoleſcentem (14) propter hujusmodi temerarium juramentum à Magiſtratu arbitrariè puniri poſſe.
15 Quæ autem (15) jamjam dicta ſunt, locum habere videntur in filio; qui patre mortuo adhuc in Matris domicilio commoratur, ejusque vivit quadra, aut ejus ſumtibus alibi ſuſtentatur; ut iſto demum caſu conſenſus Matris ſit de neceſſitate. Sin autem Filius, modò majorennis ſit, à Parentibus ſe per domicilii menſæque mutationem ſeparaverit,
16 cùm iſta (16) ſeparatio locum obtineat emancipationis *D. Habn. ad Weſenbec. ff. d. Adoptionib. num. 5.* ad maternum con-
17 ſenſum (17) impetrandum de honeſtate obſtrictus cenſebitur. De iis latius *vid. Bechſtad. d. Conditio. Sponſal. part. 1. cap. 1. num. 22. & 23.*

THESIS XVIII.

Summaria.

1. Sponſalia, quæ inſciis vel invitis Parentibus fiunt, irrita ſunt.
2. Legibus & pietati contrariantur.
3. Temeritas iſta contrahentium eſt coercenda.

4. An-

Digitized by Google

… de caſu invitum … reſtituendis …
5. Ubi non eſt principale, ibi acceſſorium eſſe nequit.
6. Reſtitutio in integrum …
7. Quibus … eſt …
8. Hanc reſtitutionem … l. 5. C. d. ſponſalibus …
9. In Conſiſtoriis ita eſt … etiam probatur ex Carpzov.
10. Aliter moribus noſt… …
11. … Annulus fiſco cedit …
12. Reſpectus ad Cameram …
13. Judicis … ſponſalitiorum …
14. Niſi aliter ſit introductum.

Sponſalia iſta, (1) quæ inſciis vel invitis etiam Parentibus, 1 … contracta, quam clam, nullis adhibitis teſtibus, ſunt, irrita ſunt atque pro nullis habentur; Propterea dati ab ipſis Annuli fruſtra erunt, nec matrimonium ſtabilient; Tum (2) 2 quod expreſſe legibus … prohibiti contrahentur, tum quod turpitudinis ſuſpicione … & dolo præſumantur irrita; … quod … (3) … per Ma- 3 giſtratum merito corrigenda … arbitrarie punienda ſit; Annuli tamen (4) … nomine da- 4 ti invicem ſunt reſtituendi, per rationes quas allegat *D. Carpzov. Jurispr. Eccleſiaſt. lib. 2. tit. 3. def. …* Quoniam enim eo caſu matrimonium nullum eſt, datio Annuli etiam erit nulla. Namque ubi (5) non eſt principale, acceſſo- 5 rium per rerum naturam eſſe non poteſt. *Petr. Royn. dec. …* nec acceſſorium poteſt continere quid majus quam principale *…* Atque hic (6) reſtitutio in integrum locum habet, cujus ef- 6 fectus eſt, ut qui læſum ſe probaverit; (quod heic Parentes facile poſſunt) recuperet jus priſtinum, … ſcilicet vel do-

lo

[illegible] absentia [illegible]
a *l. 28. 29. ff. de* [illegible] *tut.* Dolus (7) etiam præ-
qui nihil aliud eſt [illegible] ta culpa *l.* [illegible] *ff. de verb.*
[illegible] negotio ibi illicit [illegible] ſtetur; Atque hanc reſti-
8 tutionem expreſſè vult (8) [illegible] *juris 5. C. d. Sponſal. &*
Arrh. ſponſalit. Ibi: Quæ i [illegible] enſemus, ſi non pro-
pter perſonam, vel conditi [illegible] aliam cauſam legibus
vel generalibus conſtitutio [illegible] dictum, futurum ma-
trimonium conſtare prohibe [illegible] enim quaſi *nullo facto*,
utpote ſine cauſa eaſdem [illegible] eſtitas tantummodo red-
9 di conſequens eſſe præcipimus. Atque (9) ſic in Conſiſtoriis pronunciari teſtatur *D. Carpzov. d. l.* Ob wohl G B. und gemeldte A. einander die Ehe verſprochen haben mögen/ dieweil aber G B. nicht beweiſen kan/ daß ſolches mit der Annen Eltern/ und inſonderheit des Vaters Vorbewuſt und Einwilligung geſchehen/ die Eltern auch/ derer Gehorſam die Tochter ſich unterwirfft/ in dieſe Verehligung ihren Conſens zugeben nochmahls bedencken tragen; So wird angeregte Zuſage der Ehe vor heimlich und unbündig billich erkennet/ derowegen ſie einander die Ringe und andere Geſchencke wiederum auszuantworten
10 pflichtig. Aliter tamen, (10) prout ſcitè notat *D. Lauterbach d. tr. th. 53.* noſtris moribus obſervatur; Ut ſcilicet eo caſu
11 Annuli vel Arrha data (11) *Fiſco* cedant, quemadmodum *D. Carpz. ibidem* pronuntiatum fuiſſe refert; Daß ſie beyderſeits die einander gegebene Mahlſchätze/ wieder auszuantworten/ und in das Ober-Conſiſtorium einzuſchicken ſchuldig/ *add. Webner. Obſerv. pract. voc.* Wein-
12 kauff. Annuli autem iſti, qui pœnæ loco dantur (12) ſpectant *ad Cameram ſ. Fiſcum* iſtius loci, ubi conſiſtorium eſt, idque
13 ob fructus Jurisdictionis; neque Judicio (13) ut ſportulæ cedant

ſunt; niſi Conſvetudine aliter (14) ſit introductum, ſ enim illa retinenda eſt *l. quod ſi nolit 31. §. quia aſſidua ſ ad æd. edict. l. ult. C. d. fidejuſſor. Gloſſ. in l. 38. autores ff. a. pœn.*

Thesis XIX.

Summaria.

1. *Annulus Pronubus datur vel Purè vel ſub Conditione.*
2. *Datio Annuli pertinet ad formam accidentalem ſponſaliorum.*
3. *Quomodo detur purè?*
4. *Quomodo ſub conditione?*
5. *Quid ſit conditio?*
6. *Sponſalia ſub conditione celebrari poſſe totus titulus eſt in Jure. Canonico.*
7. *Exempla referuntur.*
8. *Conditiones variè dividuntur.*
9. *Quædam honeſta ſ. Poſſibilis; Quædam Inhoneſta ſ. impoſſibilis.*
10. *Juvenis annulum dans puellæ ſub conditione honeſta, ſponſalia verè ſunt conditionalia.*

Annulus Pronubus datur vel (1) *purè* vel *ſub Conditione*, non 1
aliter ac ſponſalia ipſa fiunt; datio quippe annuli (2) dun- 2
taxat ad formam accidentalem ſeu ad ritum pertinet, annotan-
te id *D. Habn. in not. ad Weſenb. in. ad tit. ff. d. ſponſal. num. 5.*
Purè datur, (3) quando promittens matrimonium vult iſtum 3
annulum eſſe indicem conjugii; abſque expreſſa ullius con-
ditionis adjectione, ut ſtatim, non demum poſt aliquod
temporis intervallum naſcatur obligatio & actio, ut alter
promittentium ad petitionem alterius partis ad conſum-
mandum matrimonium compelli poſſit, ſecundum *Panormi-
tan. in c. ſuper eo 5. X. d. condit. appoſit.* Sub conditione (4) 4
datur annulus, ut indicet Conjugii promiſſionem collatam

 eſſe

ſ casum dubium, & fit per conjunctionem *ſi, niſi, poſtquam, ubi, quando* &c. vid. *Galzauett. p. 1. c. 89.* Ich gebe euch dieſen Ring zum Zeichen der zwiſchen mir und euch verſprochenen Ehe/ wofern euer Vater euch 1000. Rtl. zur Ehſteuer
5 mitgeben wird. Conditio enim nihil (5) aliud eſt, quam qualitas actus negotium in futurum & incertum eventum ſeu caſum differens, prout eam deſcribit Illuſtriſſimus *D. Caſpari Ziegler in differtat. inaugural. d. conditionib. th. 7.* Et Sponſalia
6 ſub conditione celebrari poſſe (6) tot Titulus eſt *X. d. condition. appoſit. & Id. Mozzius d. Contr. & lib. tit. d. divorſ. matrim. num. 9.*
7 Exemplorum abunde eſt; Sic *Saul.* (7) filiam ſuam *Michal Davidi* ſub conditione deſpondit *1. Samuel. 18. 25.* Et *Laban*
8 filiam ſub conditione. Conditionum (8) autem variæ ſunt diviſiones, de quibus vid. *Bechſtad. d. Condit. Sponſal. part. 2.*
9 *cap. 1.* Inter alia dicitur quædam (9) *Honeſta ſeu poſſibilis*, quædam *Inhoneſta ſeu impoſſibilis*. Illa eſt, quæ poteſt impleri, cuique non repugnat ſive natura ſive facultas hominis, quo minus exiſtat. Hæc, quæ plane impleri nequit, quæque eo ipſo dum impoſſibilis eſt, ſui exiſtentiam impedit *D. Ziegler d. l. th. 60.* Si itaque Juvenis annulum pronubum de-
10 derit (10) puellæ ſub honeſta & poſſibili conditione, ſponſalia vero ſunt conditionalia, eaque ante conditionis eventum firma non ſunt, conſenſus licet per verba de præſenti in iis exprimatur, ex quo tamen conditio apponitur; non habet effectum de præſenti; conditionis enim natura eſt, ut affectum differat, & nihil ponat in eſſe *l. 213. d. Verbor. Signif. Luther.* von Ehe-Sachen. *Bruſt. d. Sponſal. cap. 7. Manſer ad tit. Inſtit. d. Nupt. pag. 212.*

Theſis IV.

Summaria.

1. *Contractis Sponſalibus de futuro ligata ſunt Sponſorum manus atque animi.*

Ca-

2. Caſus ponitur.
3. Sponſalia poſteriora pure contracta ſponſalibus prius conditionalibus præferri nonnulli ſtatuunt.
4. Matrimonium conditionatum vim habet ſponſalium de futuro.
5. Quod purè contractum eſt, præfertur ei, quod ſub conditione.
6. Impia & periculoſa prior ſententia pronunciatur.
7. A contrahentibus expectari debet eventus conditionis.
8. Non licet pœnitere altera parte invitâ.
9. In cauſis matrimonialibus non datur locus levitati.
10. Studioſus tali caſu ad aliam animum ſalva conſcientia appellere non poteſt.
11. Obligatio retrotrahitur ad tempus promiſſionis.
12. Conditio ejuſmodi interpoſita ad tempus initi contractus retrotrahitur.
13. Contractus conditionatus pendente conditione dicitur perfectus contractus.
14. Juvenis ob levitatem pœna ſubjiciendus eſt.
15. Non juratur lapidi, ſed proximo. (endus.
16. Licet Juvenis duplicatas velit reſtituere arrhas, non audi-
17. Pro prioribus ſponſalibus pronunciandum eſt.
18. Patris arbitrio hic plurimum tribuendum eſt. (da ſint.
19. Prudens Judex hic colligat, quænam ſponſalia præferen-
20 Quædam ſponſalia impediunt contrahenda.

Simul ac tamen Sponſalia de futuro ſeu Conditionata ſunt contracta, ut ipſa per annulum pronubum vel alia indicia verè conſtent, ligatæ (1) ſunt Sponſorum manus atq; animi, in 1
tantum, ut neutri liberum ſit pendente conditione alia Sponſalia de præſenti celebrare, ſed exſpectare debeant eventum conditionis. *Sit itaque caſus:* (2) Studioſus puellæ in Acado- 2
mia annulum in fidem matrimonii dat, ſub conditione iſta honeſta ac poſſibili: Si Pater ipſius conſentiat; Scribit ergo ad

m, aperitque ipſi mentem ſuam ac negotium. Interim dum expectantur literæ, mutat Juvenis mentem, ac alii iterum dat annulum, & ſpure contrahit Sponſalia; hiſce contractis paulò poſt ſequuntur literæ; in quibus Pater prioribus conditionibus conſentit. *Quæritur:* quænam Sponſa-
3 lia de Jure valeant? Et poſteriora Sponſalia de præſenti (3) utpote purè contracta præferri prioribus conditionibus ſtatuunt egregii JCti inter quos *Manſer. ad Inſtit. d. Nupt. pag.* 313. *Schneidew. ad t. Inſt. d. Nupt. num. 37.* ubi ex *Panormitano* aſſignat rationem: quia tale matrimonium conditionale
4 (4) vim habet ſponſalium de futuro, quæ per ſequentia ſponſalia de præſenti tolluntur. *cap. ſicut ex literis 22. X. d. Sponſalib.* neque in prioribus videatur purus & abſolutus conſenſus, & licet retrotrahi videatur conditio *l. neceſſario. 8. ff. d. pericul. & commod. rei vendit.* fieri tamen id non poſſe, cum hic obex incurrat, qui priorem obligationem tollat, ut ad id quo ſublatum ſit, conditione nequeat retrotrahi, *Gothofred. ad Schneidewin. d. l. lit. a. qui ſit. c.* addit: ſemper rationem eſſe ſpectan-
5 dam, ut quod purè (5) contractum ſit, præferatur ei, quod ſub conditione; quoniam faveatur conjunctioni & matrimo-
6 nio jam conſummato. Verum iſtam aſſertionem (6) impiam & periculoſam vocat *D. Carpzov. Jurispr. Eccleſ. lib. 2.*
7 *tit. 2. defin. 21.* ut potius ſit dicendum à contrahentibus (7) exſpectari debere conditionis eventum, priusquam ad alia convolent, tum quod in aliis contractibus ſub conditione
8 conceptis non liceat pœnitere (8) altera parte invita neque conditione pendente recedere à contractu *l. 11. ff. qui potior. in pign.* Etenim itâ § 1. ubi ſemel conditio extitit, perinde habetur, ac ſi illo tempore, quo ſtipulatio interpoſita eſt, ſine
9 conditione facta eſſet; tum ne (9) in cauſis matrimonialibus, ubi de re ſpirituali & conſcientiam concernente ullus locus

E decur-

dedat levitati & inconſtantiæ hominum. Vid. *D. Gerhar. de Conjug. n. 198.* Et qui Studioſus, (10) dum expectat filium ſui patris, ſalvâ conſcien[illegible] aliam, cauſis non adductus prægnantibus, animum appellere poterit? exiſtente potius conſenſu Parentis, atque ſic impletâ in prioribus Sponſalibus conditione, obligatio (11) omnino retrotrahitur ad 11 tempus promiſſionis, non aliter, ac ſi in ipſo conventionis momento efficax fuiſſet, *arg. § ſub conditione. 4. Inſtit. de Verbor. Oblig.* eoque magis conditio (12) hujuſmodi interpoſita ad 12 tempus initi contractus retrotrahitur, quod inter hoc & exiſtentis conditionis tempus aliquod adſit, quod negotium quodammodo vivificat & ſuſtentat, dum alter contrahentium, altero invito pœnitere nequit *l. 42. pr. ff. de Oblig. & Action.* junct. *l. 54. d. Verbor. Signific. Bachovius ad Treutl. vol. 2. diſp. 27. th. 8 lit. e. Gaddeus & ſeqq. cap. 9. n. 177.* Contractus enim conditionalis, quantum ad effectum, ut non liceat ab eo recedere pendente conditione, (13) dicitur perfectus contra- 13 ctus, nec ſolvitur, niſi purificato eventu conditionis *Georgph. Olphar. Rataal. part. 2. deciſ. 137. num. 4.* Et ſi qua in cauſa conſulatur conſcientiæ, ne ipſi macula inhæreat, quam nec undarum pater Oceanus eluere poteſt, res ſane matrimonialis eſt. Quo ſeſe vertit Juvenis, (14) ut ſi vel priora 14 vel poſteriora ſponſalia conſumſerit, ob levitatem hoc caſu pœnæ ſubjiciendus eſt, ut cæteri ſuo exemplo ab iſtis variationibus abſtinere diſcant. Non enim (15) quando pro- 15 mittis aut juras, tibi aut lapidi juras, ſed proximo. Non audit lapis loquentem, ſed punit Deus te fallentem *c. 22. q. 5. c. & ſi Chriſtus. verſ. & quamvis X. de Jurejur.* Ideoque (16) li- 16 cet Juvenis Annulum atque arrhas duplicatas reſtituere velit, non audiendus eſt. *Carpzov. Juriſp. Eccl. lib. 2. def. 11.* Niſi circumſtantiæ altioris indaginis occurrant, quæ velut

Digitized by Google

…ta purè contracta ſponſalia præferri prioribus (17)
prioribus potius ſententionandum eſſe arbitra-
…atris arbitrio (18) … plurimum eſt attribuendum,
penes quem eſt, filii ſponſalia rata vel irrita facere. Pru-
19 dens & æquus Judex hic colligat, quænam ſponſalia (19) ſint
præferenda; Uti enim multa impediunt matrimonium con-
trahendum, quæ contractum non diſſolvunt, ſic & ſponſa-
20 lia quædam (20) impediunt contrahenda, quæ tamen con-
tracta non diſſolvunt, prout ſapienter diſſerit *D. Gerbard. d. l. in fin.*

THESIS XXI.

Summaria.

1. *Honeſta conditio cenſetur, ſi mulier promittat: Si præter Parentes Sempronius conſentiat.*
2. *Caſus figuratur.*
3. *Contrahentis conſenſus principalior eſt.*
4. *Matrimonia inter ſenem & juvenculam non adeo lætum ſolent habere exitum.*
5. *Mulier invita ad conſummandum matrimonium non eſt adigenda.*
6. *Ex D. Bechſtadio ſententia profertur.*
7. *Pœna in hoc caſu locum non habet.*

1 Honeſta etiam (1) conditio cenſetur, ſi quæ mulier con-
currentibus circumſtantiis ita promittat: *Si præter Paren-*
2 *tes Sempronius conſentiat.* Ut caſus ſit: (2) Puella habens ſim-
plicis animi Parentes, perque octo annos apud Semproni-
um ejusque uxorem ancillæ loco eſt; Hanc ambit ſenex quidam benè nummatus, accedit ejus Parentes, & amore patefacto petit filiæ conjugium, & ut eo magis de animi propenſione conſtet, annulum offert pronubum, rogatque ut

iis

lis [illegible] tradant filiæ. Virgo acceſſitur, oblatam [illegible] habendi, ipſa non ſimpliciter renuit, ac [illegible] annulum cum aliis quidem [illegible] ſed addit, ſe
prius conſulturam eſſe Herum, ſi ipſe matrimonium ſuaſurus ſit, tunc ipſius conſilium ſe velle ſequi. Herus rem probe ponderans bona fide diſſuadet oblatum conjugium; quo conſilio ſtat Virgo, annulum remittit, ac ſe amplius conſentire nolle animum declarat. Ubi quæritur, cum hoc in caſu conſenſus Parentum adſit, & ſibi amorem mutuum quadantenus declaraverit, annon hæc recuſatio vergat in contemtum atque ludibrium parentum, quorum ſuaſio ac beneplacitum tertio [illegible] atque extraneo poſtponi velit & mulier teneatur conſummare matrimonium? Reſp. Quoniam dicta mulier ab initio non ſimpliciter annulum accepit, ſed ſub conditione, ſi Herus ſuaſurus ſit hoc matrimonium, contrahentis (3) vero mulieris conſenſus hoc in ne- 3
gotio principalior ſit, Parentumque conſenſus iſtum comitetur, quid? quod Parentes hic pecuniam potius, quam perſonam decrepiti ſenis ex ſimplicitate viſi ſint amare, quùm
matrimonia (4) inter ſenem & puellam non adeo lætum ſo- 4
lent habere exitum, niſi quando ſenex impleat terram, quas circumſtantias pro ſua prudentia Herus probe trutinavit, atque in commodum ancillæ potius conſuluit; Propterea conditio admittenda, (5) nec mulier invita ad conſumman- 5
dum matrimonium eſt adigenda; quo in caſu ex D. Beckſtad.
d. tr. part. 1. c. [illegible] ſententiam (6) latam eſſe legimus verbis: 6
Ob wohl N. der N. ein Stück Goldes / und anders mit Vorwiſſen ihrer Eltern auf die Ehe geben / Dieweil ſie aber ſolches anderer geſtalt nicht angenommen / auch weiter keine Zuſagung gethan / als wofern ihr Dienſt-Herr darzu rathen würde / ſich auch hernach [illegible] erkläret / er

ſolte

Si quis ſub conditione: *ſi certam* (1) *pecuniæ ſummam intu-* 1
lerit, Sponſalia crontrahat, inque fidem eorum de[illegible] nu-
tum, dubitarunt nonnulli, num ta[illegible]a conditio ſit honeſta &
admiſſibilis, an potius pro non adjectâ habenda; propterea,
quod amor honeſtus (2) ſolis animis æſtimetur non auro & 2
argento *l.3.pr. ff. d. donat.int.vir.* & *uxorem* atque optima dos
ſit pudicitia; Sic Juvenis apud *Senecam lib.1.controverſ.6.* in-
quit: Ubi verò quis quæret uxorem, videat an nuptias ſuas
amet, an nihil pluris faciat marito, an miſericors ſit, an fortis
ſit, an verò poſſit, ſi quid inciderit mali, una tolerare; ſi his
bonis fuerit inſtructa, dotata eſt, nec minus pia eſt; uxor quæ
venit cum annexis optatis corollariis, quàm quæ ſine eis, ait
Gruger. diſſ. polit. th. 72. Verum hac tempeſtate pecunia (3) 3
primùm quæritur, Virtus poſt numeros; Studioſi inprimis
teſte (4) *Arniſæo d. Jur. Connubior. cap. 3. n. 27.* volunt eruditio- 4
nem & dignitatem divitiis uxoris compenſari; quemadmo-
dum divitias uxoris formâ pauperis mariti compenſari con-
ſuluit *Alexand. in conſil.* 209. unde plerisque qui eruditionis &
ſcientiæ cauſa impenſas fecere, ita ut patrimonium ferè con-
ſumſerint, illud ſubinde in ore verſatur: Ein reiches Weib
bringet alles wieder. Et tum (5) ſi duxerint dotatam, nullum 5
ſentiunt onus gravius, quàm mulierem, quæ fert dotem co-
pioſam, uti refert *Stobæ. ex Antiphane*, ut hodie in proverbium
ferè abierit: Philoſophos & viros doctos plerumque impe-
rioſis multari mulieribus. *Tiraquell. d. Retract. Convention.*
ad fin. tit. num. 70. fœmina olim nuptura aſſes tres ad ma-
ritum veniens affere ſolebat, atque unum quem in ma-
nu tenebat, tanquam emendi cauſâ merito dare, ex *Tiraquell.*
d. LL. Connubial. Arume lib. 1. Deciſion. 3. num. 11. Adeoque
Sponſus, qui ſub conditione, ſi tot vel tot aureos intulerit

G pro-

25

Digitized by Google

promiſit matrimonium dote tanta non ſolutâ, annulum &
arrham adipiſci prout nunquam ipſi abfuiſſent, & à Sponſa
7 recoperare valet, & quidem (7) *Condictione causâ dat â cauſa
non ſecuta. tot. tit. d. condict. c. dat. c. n. ſer.* Similiter dicta actio
competit eo caſu, quando v. g. Seja promiſit certam ſum-
8 mam, at verò accidat, ut propter infortunium (8) quoddam,
puta incendium aut furtum ipſa jacturam patiatur, atque ſic
ante Nuptias perfectas ad inopiam redigatur, Sponſus à con-
tractu Sponſaliorum reſilere poteſt, *arg. cap. d. ult. 3. X. de
condit. appoſit Covarruv. epit. d. Sponſal. c. 5. n. 4. Merr. tract.
d. Sponſal. n. 10. & ſeqq. Cypraus d. Jur Connub. p. 1. d. Sponſal.
c. 13. §. 81. n. 3. Harprecht. Comment. ad Inſtit. tit. d. Nupt.
n. 64. & ſeqq. Kzel. Synops. matrim. cap. 8. theoremat. 14. lit.*
9 *b.* Secus eſt, ſi à ſponſa (9) divite nihil ſit in dotem promiſ-
ſum, ut tunc Sponſalia firma maneant, nec propter faculta-
tum jacturam poſſint reſcindi. *Gloſſ. Andr. Anton. Imol. aliique
communiter in cap. 25. X. d. Jurejur.* Eo caſu Annulus, & ea quæ
01 nomine Arrhæ data ſunt reſtituuntur (10) *arg. l. 5. C. d. ſpon-*
11 *ſal.* In qualibet enim diſpoſitione ſubintelligitur clauſula (11)
illa; *Rebus ſic ſtantibus, modò nihil interveniat, at promiſſum im-
pediat. l. 83 pr. ff. d. ſolut.* Quæ autem de conditione inferenda
pecuniæ dicuntur, cum grano ſalis ſunt intelligenda; Tum
demum ſcilicet Sponſalia conditionata intelligi, quando in
12 ipſo actu (12) & negotio Sponſaliorum mentio facta eſt;
prævia commemoratione & expreſſa nominatione condi-
13 tionis; Alias ſi quis ſibi perſvaſerit, (13) audiveritve forſitan,
quòd Virginis Parens ſit dives agris, dives poſitis in fœno-
re nummis, & nemo non illum in re lauta atque benè auctâ
conſtitutum eſſe deprædicet, ea opinione inductus ambiat
alicujus filiam, ſibique deſpondeat, poſtea ære alieno, quod
hactenus latuerat, patefacto, reſilire ipſi haud fas erit, etiam-
ſi

Digitized by Google

ſi Arrham perdere velit; Error enim fortunæ, (14) qualis 14
hic eſt, & qualitas quædam accidentalis, non facit, ut matrimonium dirimatur, textus eſt in *c. 1. 29. qu. 1. Joh. d. Imola in capit. cum dilect. X. quod met. cauſ.* Sibi potius impudet incautus juvenis, atque opprobrioſum ſibi dicere exiſtimet, non putaram, quodque erraverit, nec curioſius aut inquiſiverit, aut prudentius tractaverit hoc negotium, præſertim cùm prudentes (15) non lateat fallaciam & fraudes ſplendido victu ſæ- 15
piuſ abſcondi, aſt conturbatis ſignis perſonam diu non ſuſtinere, & veritate palam factâ ficta citò recidi in naturam ſuam.

Thesis XXIII.

Summaria.

1. *Nihil intereſt Annulum dent ipſi contrahentes, vel Alii ipſorum nomine.*
2. *Pater & Mater pro filia, Avus pro Nepte dare poſſunt.*
3. *Pater promittens filiam in matrimonium, ipſa verò planè nolens, non tenetur ad duplum.*
4. *Ultra poſſe nemo obligatur.*
5. *Difficultas excuſat Patrem.*
6. *Diabolicum Jus eſt, quando Parentes liberos cogunt ad matrimonia.*
7. *Quid, ſi Juramento Pater filiam in matrimonium ſe Juveni daturum obſtrinxerit?*
8. *Promiſſor ampliùs non tenetur, quàm præſtare operam.*

Nihil autem intereſt, Annulum (1) dent accipiantve ipſi 1
contrahentes, vel Alii ipſorum nomine. *l. 5. C. d. Sponſal.* Quod enim quis per alium facit, ipſe facere videtur *l. 180. d. Reg. Jur. c. 72. d. Reg. Jur. in 6. l. 11. §. ult. d. pignor action.* Sic
Pater (2) & Mater, pro filia, Avus pro Nepte eundem da- 2
re poſſunt. *d. l. 5. C. d. Sponſ.* Quando autem Pater (3) filiæ 3
ſumit

Digitized by Google

ſumit annulum à Juvene, eique ſanctè promittit, filiam ſuam ſe ipſi locaturum matrimonio, filia autem planè non vult, ita ut nec perſvaſionibus neque metu reverentiali, quem Parenti debet, ad amandum Juvenem adduci poſſit, annulum tantum prædicto Juveni reſtituit, non autem tenetur ad duplum, tanquam ad pœnam, per rationes, quas adducit *C. Lauterb. d. tr. d. Arrha. th. 16.* Fecit enim pro ſua diligentia, quod potuit; (4) ultra autem nemo obligatur, modò nihil patri nomine negligentiæ poſſit imputari; *Bartol. in Conſil.* 236. rem decidit: Quod ſi, ait, Martinus promiſit ſe facturum, ut Berta contraheret matrimonium cum B. cum eſſent ætate puberi, ſub certa pœna, & deinde iſte Martinus faciat, quicquid poteſt, ut fiat contractus, ſed facere non poſſit, quod excuſetur à pœnali ſtipulatione vel reſtitutione arrharum per *l. ſi vehenda §. penult. & fin. ff. ad L. Rhod. de jact.* Ita ut hic locum habeat vulgatum illud: Iband qui poterant, qui non poterant, ibi ſtabant, *arg. §. ſi quis alium* [illegible] *ubi DD. commun. Inſtit. d. inutil. ſtipulat. Panormit.* [illegible] *ex literis X.*
5 *d. Sponſal.* Difficultas, (5) quæ eſt in facti obligatione impoſſibilitas, excuſat Patrem à pœna; & ceſſante culpa, ceſſabit etiam pœna *l. 22. C. d. pœn.* quam ſententiam in terminis, uti vocant, habere *Trentacinq. lib. 3. reſol. 1. d. matrimon. num. 16.* [illegible] *d. matrimon.* [illegible] *dc matr. c. 18. n. 22.* teſtatur *D. Lauterbach. d. l.* Neque pater filiam in vitam & diſſentientem cogere poteſt ad nubendum perſonæ, quam non amat *l. filiofamilias 13. ff. d. Sponſal. l. non cogitur 21. ff. d. Rit. Nupt. l. 12. ff. d. Sponſal.* Diabolicum enim Jus
6 eſt, (6) ſi Parentes liberos cogant ad matrimonia, à quibus innato quaſi odio plane abhorrent, ſecundum *Martial.*

Non amo Te, Voluſi, nec poſſum dicere, quare;
Hoc tantum poſſum dicere; non amo Te.

Recte

Digitized by Google

Recte ſtatuunt Theologi, vid. *D. Luther. in reſcript.* daß die Eltern die Kinder zur Ehe nicht zwingen / *Tom. 5. Jenenſ.* von Eheſachen *[illegible]* dann Gott hat Mann und Weib alſo geſchaffen / daß ſie mit Luſt und Lieb von Hertzen gerne zuſammen kommen ſollen / *add. c. cum locum 14. [illegible]* *X. d. Sponſal.* Quid ſi (7) juramento Pater filiam in matrimo- 7
nium ſe Juveni daturum obſtrinxerit? Neque eo caſu filia Parentis factum præſtare tenetur, pœna quæ modò dicta ſunt; Nec à filia vel ejus Patre exigetur pœna *c. gemmæ. 29. d. Sponſal. & l. Titia 130. ff. d. Verbor. Oblig.* nec perjurium incurrit Pater; Tacita enim ineſſe cenſetur conditio *ſi filia velit.* Si enim quis juraverit alium daturum vel facturum, intelligitur virtute juramenti promiſiſſe, omni meliori modo, quo poteſt; neque (8) promiſſor amplius tenetur, quàm præſtare 8
operam, & non aliud, ſicuti id deducit *D. Hieron. Schurff. cent. 1. conſil. 13.*

THESIS XXIV.

Summaria.

1. In matrimoniis contrahendis ſæpius Fœminæ & Viri adhibentur.
2. Genus Mulercularum, quæ connubia quaſi miſcent, male audiunt. (ctant.
3. Stolidè agunt, qui rem tam gravem per tales perſonas tra-
4. Poſſunt tamen Viri Fœminæque ad honeſtum amorem conciliandum adhiberi.
5. Viri dicuntur Auſpices.
6. Conſultum eſt per interpoſitas perſonas tractare.
7. Magnatum matrimonia per Legatos conciliantur.
8. Mediatores debent officio Viri boni fungi.
9. Caſus propoſitus. (committitur.
10. Annulum mittit Dominus in [illegible] ſuam [illegible]

27

11. De modo injuriam vindicandi in alind tempus diſcurſus reſervatur.

Experientia porro diſcimus in negotio matrimonii, prout eſt contrahendum, ſæpius Fœminas, (1) itemque Viros
1 adhiberi. Quod fœminas attinet, eas Proxonetrias & Promneſtrias vocari teſtis eſt *Alciatus lib. 1. diſput. c. 12. Ovidius epiſt. 6.* Pronubas appellat.

Non ego ſum furtim tibi cognita, Pronuba Juno adfuit.

Germanicè Kuplerin dicuntur, quod matrimoniis copulandis adhibeantur, daß ſie die Leute zuſammen koppeln/
2 atque propterea (2) id genus muliercularum, quæ, connubia quaſi miſcent, hodie malè audit. Hujus vitæ ſtatum in-
3 greſſuri ſtolidè agunt, (3) ſi rem tam feriam tamque gravem per tales perſonas tractant, *Petr. Peck. ad Reg. nullus ex conſilio 62. num. 2. d. Reg. Jur. in 6.* Si cauſæ matrimoniales à precibus & nominis divini religioſà invocatione non inchoantur, ſed per vetitas copulationes, & per vetulas mulieres pretio vel promiſſis ad id conductas tractantur, non mirum eſt, quod plerunque negotium non ſuccedat, neque ad exitum optatum & ſperatum deducatur. Nam

Nullius eſt felix conatus & utilis unquam
Conſilium, ſi non dexque juvetque Deus.

Joan. 15. v. 5. D. Cothmann vol. 3. reſponſ. 34. num 98. & ſeq. Poſ-
4 ſe tamen (4) imò quandoque debere Viros Fœminasque honeſtas ad amorem licito modo conciliandum intervenire,
5 quis dubitet (Viri iſti dicti ſunt (5) *Auſpices, Hotomann. lib. d. Rit. Nupt. c. 2. ex Ciceron. lib. 1. d. divin.* qui, quod etiam nunc, *inquid*, Auſpices Nuptiarum declarant, qui re omiſſa
6 nomen tantum tenent. Et conſultum eſt, per (6) interpoſitas perſonas conditiones (per quas pactiones & conventiones

ſervarg *l. 1. C. d. ſponſal.* intelliguntur) expediri *l. ult. ff. d. Sponſal.* Sæpius enim ea, quæ alias tam liberè non proponerentur, (puta ob pudorem, quando de vitio, vel quantitate dotis ſermones conferri neceſſe eſt, felicius tractantur; apud Magnates (7) matrimonia per Legatos conciliantur, vid. *D. My-* 7
ler Gamalogiam Perſon. Illuſtr. cap. 3. §. 4. 5. 6. Luna. Notit. Regn. Gall. lib. 2. cap. 15. ſub. lit. K. L. Debent autem (8) Mediato- 8
res iſti quibus id negotii concreditur, officio viri boni fungi, atque omni dolo abſtinere, ſeque ab iis, quæ ſunt prohibita, temperare, ut JCtus vult *l. 1. §. 9. d. offic. præf. urb.* Hinc ſi Cajus (9) amicum ſuum Sempronium roget, amorem apud 9
Pomponiam ut conciliare, atque Annulum in fidem conjugii tradere velit, Sempronius quoque operam ſe locaturum promittat, Pomponiamque adeat. Quoniam autem virgo ob naturæ bonitatem & egregias divitias proxenetæ placet, oblitus Caji ſe ſuaque officia commendat, Virginis favorem ambit, eundem annulum, quem bona fide alterius nomine tradendum ſecum habet, non mandantis, ſed ſuo ipſius nomine offert. (quis dubitet Sempronium contra bonam fidem egiſſe; cum non tantum fines mandati ſibi præſcriptos planè non ſervaverit, verùm etiam partes amici omnino deſeruerit, quid? Quod annulum invito Domino in rem ſuam fraudulenter (10) alienans furtum commiſiſſe ſit dicendus §. 1. 10
inſtit. d. oblig. quæ ex delict. naſc. Hic cum *Cimice* quæ temporis ſaltem noſtri labes eſt, quis fortè exclamat,

—— —— quos cum cenſeas
eſſe amicos, reperiuntur falſi falſimoniis,
Lingua factioſi, inertes operâ, ſubleſtâ fide.

De modo autem (11) vindicandi injuriam ejuſmodi, (inju- 11
riam enim ſubeſſe quis non videt?) ac ratione, quâ id quod intereſt, (ſi enim Virgo in bonu verb. gr. 10000. Imperiales

ha-

haberet, cæteraque Cajus Amica', cujus benevolentiam, priusquam miſerat Sempronium, ſatis perſpexerit, hic autem ipſum mellitis forſitan verbis ſoporaverat & Svadelâ, ut in ſuas caſſes traxerit petitam prædam, facilè potuiſſes potiri, ſi ipſe fuiſſet præſens, lucrum certe ceſſat, emergitque damnum haud mediocre) quæri poſſit, alio tempore dicendi locus eſt.

Thesis XXV.

Summaria.

1. *Incidenter thema ponitur.*
2. *Dolus cauſam dans bonæ fidei contractui, ille ipſo Jure nullus eſt.*
3. *Dolus unde appareat*
4. *Quis in Jure dicatur dolus.*
5. *Cùm Parentes & Proxenetæ non dixerint veritatem, eos dolosè egiſſe conſtat.*
6. *Dolus & fraus nemini debet patrocinari.*
7. *Fraus in omni pacto excepta cenſetur.*
8. *Ad formam Sponſaliorum pertinet, liberum eſſe conſenſum.*
9. *Diſtinctio inter Errorem qualitatis & Dolum.*
10. *Item Dolum apertum & latentem.*
11. *Si Dolus manifeſtus eſt, pœnitentiæ locus erit.*
12. *Promittens grandem dotem, nec ipſam præſtare valens ad pœnam tenetur.*
13. *Conjugium propter dolum non eſt reſcintendum.*
14. *Puniendi tamen ſunt deceptatores.*
15. *Dictum Plutarchi allegatur.*
16. *Proxenetæ actione ad intereſſe conveniri poſſunt.*
17. *Actio iſta ultra ſupplementum dotis extenditur.*
18. *[illegible] intelliguntur de fallacia & calliditate Proxenatarum.*
19. *Officium nemini ſit damnoſum.*
20. *Dolus ſemper eſt probandus.*

In-

Incidenter autem, *quando Parentes vel* (1) *Proxenetæ coram ju-* 1
*vene, matrimonii Candidato, cui locupletem uxorem ducendi
eſt animus, quique mentem ſuam de captandâ dote expreſſis
verbis & claris exponit, aureos montes jactent, ita ut promiſſis
divitiis aut ſpe hereditatis ad matrimonium contrahendum Ju-
venem invitent, talis autem opum cumulus poſt datum annu-
lum pronubum & contracta ſponſalia non appareat, contrari-
umque potius eluceſcat, Juvenem ſcilicet vanâ ſpe planè eſſe il-
lectum, ſponſalia poſſe reſcindi verius videtur:* Quando enim
dolus cauſam (2) bonæ fidei contractui præbet, tunc contractus 2
ille ipſo jure nullus eſt, *per l.7.ff.d.dolo l.16.l.3.§.ult.ff.pro Socio.
l.4.C.d.hered.vel act.vend. Mynſing. Obſervat.cent.4.Obſerv.
73. Sichard.ad l.7.C.d.dol.mal.* Hic autem (3) dolum eſſe inde 3
apparet, quòd Parentes aliud præ ſe tulerint, aliud occultè in-
tenderint, atque ſic in fraudem alterius omnia fuerint moliti;
Et dolus in Jure (4) dicitur, ſi non facit quis, quæ ſcit ſe facere 4
debere *l.dolus ff.mandati.l.Julianus.§.51.tibi decem ff.ad exhi-
bend.* & dolus committitur, ſi taceo illud, quod ſcio. *Alex.in
Conſil.14.vol.5.num.6.* & cum Parentes & Proxenetæ non di-
xerint veritatem, ſed calliditate & nequitiâ iſtam (5) ſuppreſſe- 5
rint, doloſè ipſos egiſſe manifeſtè conſtat; dolus autem (6) 6
& fraus nemini debent patrocinari. *cap.cum haberet, de eo qui
duxit in matr.quam pollu.per adulter.c.ex liter.d.dol.& cont.*
Hinc regula communis, eſt in jure: Quod in omni pacto (7) & 7
contractu ſemper cenſeatur excepta omnis fraus & dolus
*l.Creditor.§.Lucius ff.mandati Perez ad C.tit.de Sponſ.num.
21.* Et cùm hic dolo Juvenis ſit inductus ad matrimonium con-
trahendum, ſine quo aliàs non contraxiſſet, manifeſtum eſt,
dolum hunc attinge eſſentialia matrimonii; ad formam
enim Sponſaliorum (8) pertinet, ut liber ſit conſenſus; U- 8
bi autem dolus eſt, ibi libertas eſſe nequit. Unde probè di-

 ſtin-

9 ſtinguendum eſt *inter errorem qualitatis*, (9) de quo intelligenda ſunt dicta in Theſ. XXII. & *dolum Hunn. variar. reſolut. lib. 1. tract. 3. q. 11. D. Gerhard. d. Connub. th. 117.* Item in-
10 ter *dolum apertum* (10) & *latentem*, hunc vocamus ſi qui bonis verbis ineſcare noverint Juvenem, officii & urbanitatis gratiâ omnia ſua bona pollicentes, ut ejuſmodi complementis, ſeu potius completis mendaciis illaqueetur & irretietur bonus iſte vir, ſuæ facilitati potiùs acceptum referat, quod rem tam ſeriam & gravem ſtultè tractaverit, quàm ut reſciſſionem poſſit prætendere. Sin autem res, quoad dolum
11 manifeſtum ſ. apertum, adhuc ſit integra, pœnitentiæ (11) omnino locus erit, & Sponſalia dirimi poterunt *Alberic. Gentil. d. Nuptiis l. 3. c. 4. Joan. Papon. 6. arreſt. 4.* atque ſic in Senatu Leydenſi pronunciatum eſſe refert *Simon à Leeuwen*
12 *Cenſur. forens. lib. 1. c. 11. num. 33.* Eo caſu tamen pars grandem dotem promittens nec ipſam præſtare valens ad pœnam (12) tenetur, ita ut Annulum eaque omnia quæ accepit duplicata reſtituat. Quando vero res non eſt integra, ita ut concubitus acceſſerit, vel matrimonium ſit conſummatum, & poſtea demum dolus appareat, conjugium propter dolum
13 quidem (13) non reſcindendum eſt, *Covarr. d. Matrimon. p. 2. c. 3. §. 7. n. 5.* licet ſpecies raptus magis, quàm conjugium
14 ſit, *Arnis. d. tr. cap. 3. num. 36.* Puniendi tamen ſunt (14) deceptores ob mendacium, quòd infelicium nuptiarum, quales eſſe ſolent, quæ dolo concinnantur, autores extiterint & conglutinatores. Nihil enim ſtruxêre aliud, quàm ſcalas ad gehennam, cumque inter illos, qui decepti ſunt, iræ, rixæ, odia, minæ ac quodvis ſcandalorum genus audiatur ad utroque conjugum, pax ibi nulla eſt, ibique neuter, inſtar hecticæ febris, poteſt avelli, niſi morte. Hinc ſcitè *Plutarch.*
15 (15) *d. præcept. Conjugior.* Piſcatio, *inquit*, quo fit medica-

men-

mentis, compendioſè & ſubito capit piſcem, ſed inſipidum & pravum reddit: Ita quæ viros voluptate capiunt, aut do-
lo malo ineſcant, etiamſi in caſſam facilè eos pertrahant, pertractos tamen intractibiles ſentiunt, & decipularum rhe-
mores. Ne autem Proxenetæ, qui de ſummâ, ac quantitate dotis, modo & ſolutionis tempore egerunt, ſcientes pro-
miſſa fuiſſe vana, talem machinationem & impoſturam im-
punè auferant, (quod ſæpe Proxenetarum proprium eſt, ut pecuniâ corrupti, non minus ut pictores ex ranâ Dianam faciant, *Dn. Joh. Sigm. Findekeller in diſſ. inaug. Argentorat. ann. 1689. habita ſect. 2.*) Eos, cum ſint, (16) in culpa, poſſe 61 conveniri *actione doli ad conſequendum id, quanti noſtra in-
tereſt*, hac promiſſione dotis non fuiſſe circumventum, verior eſt ſententia, *arg. l. 2. d. proxenet. l. 1. pr. l. 7. §. 10. l. 8. l. 18. §. 4. ff. d. dol. mal. l. 52. §. 11. l. 43. §. 3. ff. d. furt. D. Schröter. in not. ad Suebold. diſſertat. 15. aph. 64.* Ut hic verum ſit: malum con-
ſilium conſultori eſſe peſſimum; idque optimo Jure, quid o-
nim perfidiâ atrocius? Et Pronexeneta conventus, ſi in morâ ſit ſolvendi præter id, quod promiſſum eſt, & ſic ultra ſup- 17
plementum dotis, ad intereſſe (17) actio iſta extenditur, per ea, quæ tradit *Mevius comment. ad Jus Lubecenſ. tit. 10. Reusner. lib. 3. conſil. 20. num. 9. Strach. tr. d. decoctor. p. 2. q. 7. pr. num. 33. & 34.* Quæ rectè, uti dictum, intelliguntur de fal- 18
laciâ (18) & calliditate Proxenetarum; regulariter enim ex negotio, in quo ſine fraude intervenerunt, quaſi mandatarii non tenentur per *l. 2. ff. d. Proxenet. arg. l. 10. ff. mandat. l. 20. ff. de his qui notant. infam.* Quis enim eo modo, ſi alterius fa- 19
cta teneretur præſtare in matrimoniis conjungendis, officium ſuum unquam interponat? cum illud nemini (19) ſit damnoſum *l. 7. ff. quemadm. teſtam. aper. l. 61. §. 5. ff. d. furt. l. 26. d. ad miniſtr. tutel. Vid. Strach. tr. d. Proxenet. part. 2. num. 24. Cavalcan. part. 1. de*

deciſ. 34. Petr. Peck. ad Reg. nullus ex conſilio 61. num. 3. d. Reg. Jur. in 6to. Decius, Hippol. à Collib. Bronchorſt. Gothofred. ad l. 47. ff. d. Reg. Jur. Cardinal. Tuſchus, pract. concluſ. 1071. num. 4. lit. P. 94. Surd. conſ. 19. num. 12. Dolus autem (10) ſemper eſt probandus, quia in negotio per ſe licito, quale hoc eſt, non præſumitur, cùm ſit delictum *l. 51. ff. pro Socio. l. 15. §. 36. d. jur.* Quomodo autem probetur vide *l. 1. C. d. dolo l. 13. §. d. probat. l. 10. C. d. reſcind. vendit. Barboſ. Locuplet. 4. c. 44. voc. Dolus.*

Thesis XXVI.

Summaria.

1. Per literas offertur annulus.
2. Non figurâ literarum, ſed oratione, quam exprimunt literæ, obligamur.
3. Documenta literaria probant matrimonium.
4. Illa quippe diuturnitate ſuâ alias probationes ſuperant.
5. Quandoque majorem autoritatem obtinent.
6. Modò literæ eâ intentione mittantur, quòd velint matrimonium pangere.
7. Virgo propter taciturnitatem obligatur.
8. Literæ amatoriæ nihil probant.
9. Probant tantùm matrimonium contrahendum, non tamen contractum.

1 Etiam *mediantibus literis* (1) Annulus iſte promubus offerri, ſponſaliaque contrahi poſſunt; Non quidem, ut ait *Jlut*
2 *in l. 38. ff. d. Oblig.* figurâ literarum, (2) ſed oratione, quam exprimunt literæ, obligamur, quamvis placuit, non minus valere quod ſcripturâ, quam quod vocibus linguâ figuratis ſignificatur. Scriptura enim & ſigna iſta tertii generis non voces tantùm, aut vocabula, ſed res quoque & conce-

ptus

[illegible] quo denotant: *Ariſtot. lib. 1. d. Interpr. c. 4.* Sic ad pro-
[illegible] matrimonium contractum documenta (3) literaria 3
[illegible] faciunt, quoniam ex inſtituto & impoſitione ho-
[illegible] tantum valent literæ, quantum ipſæ voces atque in
negotiis & conventionibus cum oratione eundem vigorem
& efficaciam habent. *Herneg. d. fidejuſſor. c. 11. num. 19. Vaſqu.*
de ſucceſſion. tom. 1. lib. 2. §. 25. freq. 16. num. 55. Imo diuturni-
tate (4) ſuâ omnis generis probationes ſuperant, & in exer- 4
cendis litibus non ſolùm eandem cum teſtibus vim atque au-
ctoritatem. *l. 15. C. d. fid. inſtrum.* ſed quandoque etiam (5) ma- 5
jorem iis continere dicuntur *l. 10. ff. d. probat. & præſumpt.* Mo-
do literæ unà cum Annulo eâ intentione verbisque ad eam
conceptis mittantur, quod velint connubium (6) pangere. 6
Qualia verba apud *Zaſium lib. 2. conſil. 3. num. 7.* extant; Ich
ſchicke Euch hiermit einen Ring zu einem gewiſſen Zeichen
meiner rechten und redlichen Lieb / und damit Euch und
keine andere zu meinem Eheweib zu haben / und Euch
hiermit zu vermählen / und zu nehmen. Et virgo annu-
lum accipiens, licet nihil reſponſi dederit, (7) propter ta- 7
citurnitatem, quæ æquiparatur conſenſui, obligabitur, vid.
ſupra *Theſ. XIII.* Literæ (8) autem, ſi amatoriæ ſaltem ſunt, 8
quamvis annulus adſit, ad probationem promiſſi matrimo-
nii nihil valebunt. Notum enim eſt ejuſmodi literas (Buh-
len Brieffe) inter (9) amantes tantum probare matrimoni- 9
um contrahendum, non tamen contractum, *Fr. Vivius*
decif. 141. num. 1. & 2.

Theſis XXVII.

Summaria.

1. *Annulum pronubum hodie & Vir dat & Fœmina.*
2. *In ipſa benedictione ſacerdotali aliis traditur annuli.*

1 Nec ſolus *Vir* (1) ſed etiam *Femina* annulum dat pronubum, quod conſvetudine ita eſt receptum. *Boecr. claſſ. 1. diſp. 9. th. 23. lit. E.* De Jure quidem civili ſolus ſponſus ſponſæ, non autem contra, annulum dabat, *arg. l. 38. in fin. d. rit. nupt. l. 5. C. d. Sponſ. Colleg. JCtor. Argent. tit. d. Sponſal. th. 10.* Hodie in quibusdam Eccleſiæ noſtræ locis uſitatum eſt, in ipſo
2 (2) benedictionis ſacerdotalis actu Neonymphos tradere annulos Paſtori, qui eâ de causâ porrigit librum, ex quo verba ſolemnia prælegunter, ut ſuper ipſo ponantur; tunc iſte annulum, quem ſponſa obtulit, ſponſo, & quem ſponſus, Sponſæ tradit, ſicque invicem commutat.

Thesis XXIIX.

Summaria.

1. Ritè dato annulo, contracta ſunt Sponſalia.
2. Nec pœnitentia locus eſt ſine gravi causâ.
3. Reſciſſio ſponſaliorum non debet fieri propriâ autoritate.
4. Cauſæ reſcindentes relinquuntur Judicis arbitrio.
5. Annulos temerè remittentes nihil agunt.
6. Magiſtratus iſtas perſonas ad conſummationem cogere poteſt.

1 Dato ritè Annulo Pronubo contracta (1) eſſe Sponſalia conſtat, per ea, quæ ſupra & *Theſ. XX.* dicta ſunt, nec pœni-
2 tentiæ (2) ſine gravi causâ locus eſt. Ut proinde veſana ſit opinio eorum, qui cùm Sponſalia contraxerint, Annulosque invicem dederint, id quod promiſerunt, Annulos remittendo cupiant diſſolvere; quaſi conſenſu utriusque partis placitum diſſolvi poſſit; In dantium & contrahentium poteſtate non eſt, ut vinculum matrimonii, quod ex voto ligarunt, pro lubitu ſolvant, quos enim Deus conjunxit, homo ne ſeparet, per *c. ſuper eo X. d. eo. qui cogn. conſ. c. fin. X. d. tranſaction.*

Re-

Reſciſſio enim (3) in Sponſalibus, ſi forſan ob cauſas præ- 3
gnantes liceat pœnitere, non debet fieri autoritate propriâ,
ſed Judex Eccleſiaſticus, cauſæ cognitione deſuper inſtitutâ,
Sponſalia diſſolvit. *l. 2. C. d. Sponſal. D. Struv. exerc. 29. th. 14.*
& cum omnes cauſæ examuſſim enumerari non poſſint, Ju-
dicis arbitrio (4) relinquuntur. *Harpprecht. ad ſubr. inſtit. d.* 4
nupt. D. Carpzov. lib. 5. tit. 18. reſponſ. 108. in fini pronuncia-
mentelle teſtatur: Ob nun wohl ſonſt in andern Contracten die
Reue / wenn ſolche bey beyden Theilen vorhanden / zugelaſſen /
und der einmahl geſchloſſene Contract wohl wiederum aufge-
hoben und diſſolviret werden mag / dieweil es aber dennoch mit
dem Ehegelöbnüß viel eine andere Gelegenheit hat / und daſſelbe /
wenn beyde Theile in beyſeyn der Gezeugen / ihr redliches und
beſtändiges Jawort von ſich gelaſſen / durch Göttliche Ordnung
dermaſſen verbündlich gemacht wird / daß es von den Contra-
henten nicht aufgehoben noch diſſolvirt werden mag &c.
Ideoque annulos temerè remittentes (5) nihil agunt, nec 5
propterea, quod mutuò ſine causâ pœnituerint, à pro-
miſſis ſupplendis liberantur; Magiſtratus iſtas perſonas ad
conſummationem matrimonii cogere debet; Sponſalia (6) 6
enim hodie adeò obligatoria ſunt, ut etiam ſine Annulo vel
arrhis contracta mutuo contrahentium diſſenſu diſſolvi
non poſſint. *Braſſius d. Sponſal. part. 1. cap. 58.*

Thesis XXIX.

Summaria.

1. *Semper diſpiciendum eſt, quis pœniteat.*
2. *Si fornicatio alterius partis ſuperveniat, pars innocens li-*
   citè pœnitet.
3. *Rem duplicatas arrhas reſtituit.*

4. Dans

4. Dans anſam litigio pœnâ iſtâ luit.
5. Pœnalis ſtipulatio in Sponſalibus valet.
6. Cauſa pœnitentiæ ſi ſit ſuperveniens, impedimentum aliquod Juris Arrhæ in ſimplo reſtituuntur.
7. L. 5. C. d. Sponſalib. generaliter loquitur.
8. Diſtinctio Gloſſæ affertur.
9. Quænam ſententia in Conſiſtoriis ſit recepta.
10. Juſtum eſt perſonas iſtas, quæ contra Legum ſanctiones agunt, pœnâ quâdam affici.
11. In odioſis leges tam reſtringuntur quam extenduntur.
12. Bina ſponſalia contrahens arrham datam reſtituere tenetur.
13. Pœna prævaricatori arbitraria decernitur.
14. Reſcriptum ex D. Carpzovio.

Eo caſu, quo pœnitentia in Sponſalibus contractis locum habet, ſi de reſtituendo Annulo cum aliis rebus, quæ arrhæ loco datæ ſunt, quæſtio movetur, diſpiciendum eſt,
1 quis pœniteat (1) & quisnam cauſam pœnitentiæ dederit. Sic
2 ſi fornicatio alterius (2) contrahentium partis ſuperveniat, fit, ut pars innocens licitè pœniteat, atque recedat à Sponſalibus *c. de illis 2. X. d. condit. appoſ. c. fruſtra 76. d. reg. jur. in 6to.* quoniam in promiſſione nuptiarum conditio caſtitatis & pudicitiæ ſubintelligitur *Sanchez. d. Matrim. lib. d. Sponſ.*
3 *d. 48. & ſeq.* Tunc pars (3) rea duplicatas arrhas reſtituat
4 neceſſe eſt. Idem dicendum erit, ſi inimicitiæ (4) capitales oriuntur, ut nullo modo reconciliatio poſſit obtineri; ibi dans anſam litigio pœnâ iſtâ luit. Leges enim pœnales volunt tunc præſtari duplum, ſi per accipientem ſtet, quo minus promiſſum ſequatur, *17. t. d. fide inſtrum. princ. Inſtit. d. Empt. & vendit. l. 2. l. fin. C. de Sponſal. l. 1. C. ſi nupt. ex reſcript. petant. Franc. Dar. d. Sponſal. ad tit. ſolut. matrim. §. 4. in fin.*
5 Ubi obſervetur, quòd contra (5) prohibitionem Juris civilis

ſis contrariâ lege atque obſervantiâ pœnalis ſtipulati in
Sponſalibus valeat, utpote ſi ſponſus vel ſponſa ſine legi-
mâ causâ de facto à Sponſalibus recedere velit, pœnam pro-
miſſam præſtare teneatur *Laimaen. in Theolog. Moral. lib. 5.
tract. 10. part. 1. c. 1. num. 8. D. Lauterbach. d. tract. th. 50. &
ſeqq.* Sin autem cauſa (6) pœnitentiæ ſit ſuperveniens a- 6
quod impedimentum Juris, ut ſi intervenerit naturalis pro-
creandi imbecillitas *l. 10. cum auth. ſeq. C. d. repud. l. 39. d. jur.
dot.* Item furor, à cujus conſuetudine omnes abhorrent. *Cy-
pra. d. Sponſal. c. 13. §. 59.* Morbus contagioſus & deſperatus,
ut & ſanitatis & vitæ periculum ſubſit, *Carpzov. Juriſpr. Eccleſ.
lib. 2. defin. 176.* Annulum & arrhas non duplicatas, ſed in
ſimplo reſtituunt, quæ nec Fiſco cedunt *d. l. 5. C. d. Sponſal.* Ex
quâ lege, (7) utpote quæ generaliter & ſine diſtinctione lo- 7
quitur, *D. Lauterbach. d. tract. th. 150. & ſeqq.* concludit, quan-
do duo ratione conſanguinitatis vel affinitatis in gradu pro-
hibito juncti ſponſalia contraxerint, prohibitiouem ſcive-
rint nec ne, quòd arrhas duplicatas reſtituere non tenean-
tur, neque iis privari; aut ipſæ Fiſco vindicari debeant; quia
nulla lex id velit, & pœnæ non ſint extendendæ, ſed reſtringen-
dæ *l. pen. ff. d. pæn. cap. odioſ. 15. d. Reg. Jur. in 6to.* Non atten-
tà diſtinctione (8) *Gloſſæ in d. l. 5. C. d. Sponſal.* Quæ vult, ut 8
ſi Sponſa, quæ arrham dedit, matrimonium inter ipſam &
ſponſum ſciverit eſſe prohibitum, nihilo tamen minus ſpon-
ſalia contraxerit, ſponſo duplicatam reſtituere teneatur, ſin
autem ipſe ſponſus unà hoc noverit, arrhas Fiſco; quando
uterque ignoraverit, invicem reſtituendas, ſi ſponſa qui-
dem neſciverit, ſponſus autem noverit, non ſponſo, ſed Fiſco
præſtandas eſſe. Cui opinioni ſuffragatur *Sichard. ad. d. l.
num. 8. & 9.* ex rationibus, quas ſolidè affert. *D. Lauterbach. d. l.*
Prior ſententia in Jure firmo quidem ſtat talo; aſt in Con-
ſiſtoriis hodie (9) poſteriorem fuiſſe arreptam juxtaque 9

10 ipſam judicatum memini. Neque etiam illud adeò (10) odioſum ſed juſtum & favorabile videtur, perſonas iſtas, quæ ſcientes prudentes contra ſanctiones legum agunt, atq; conſtitutiones Legumlatoris ſusque deque habent, pœnâ quadam afficî; poſſunt enim (11) in odioſis & pœnalibus leges
11 circumſtantiis probè adhibitis tam reſtringi, quàm extendi. *vid. D. Franzkius comment. ad ff. d. Legib. num. 46. & ſeq.*
12 Quemadmodum etiam bina (12) ſponſalia contrahens ſi poſteriora rurſus diſſolvantur, pars nocens & arrham datam & expenſas reſtituere tenetur, ſuamque quam dedit arrham amittit, quam in Conſiſtorio exhibet; neque ei competit indebiti condictio, quia fraudulenter & doloſè dedit / *l. ſi ob turpem 8. ff. d. condict. ob turp. cauſ.* & præterea (13) pœna prævaricatori arbitraria decernitur; *Authent. hodie C. d. repud. Ordinat. Eccleſiaſt. Sax. Elect. tit.* von Eheſachen atque ita (14) reſcriptum eſſe in ann. 1636. notat. *D. Carpzov. lib. 2. Juriſpr. Conſiſtor. tit. 4. def. 64. num. 16.* ibi. Wenn ihnen denn darneben eine Straffe/ als ihr vier gute Schock nebens dem doppel Ducaten / uns heimgefallenen Mahlſchatzes / Ihme aber zwey gute Schock wegen des von ihnen gegebenen Aergernüs auferleget worden/ Sie aber ſolche noch zur Zeit nicht eingeſchicket; Als iſt an ſtatt ſeiner Churfürſtl. Durchl. unſer Begehr/ Ihr wollet alſobald nach Verleſung dieſes bey dem Raht die Verordnung thun/ ſolche verwirckte Straffe und Mahlſchatz von ihnen unſeumlich einzubringen/ u. uns anhero verſiegelt zu überſchicken. rc.

13

14

Thesis XXX.

Summaria.

1. Probatur Annulum Pronubum eſſe datum per confeſſionem.

2. Non refert, abſente vel præſente parte fiat.

3. Cum diſtinctione tamen.

4. Pro-

4. *Probatur per literas.*
5. *Per teſtes.*
6. *Unius dictum non ſufficit.*
7. *Proxenetæ pro matrimonio non ſimpliciter repelluntur.*
8. *Pleniſſima & ſemiplena fides raro ipſis tribuitur.*
9. *Requiruntur perfectæ probationes.*
10. *Conjecturæ non ſufficiunt.*
11. *Demoſthenis dictum allegatur.*
12. *Clandeſtinitas per ſe aliquid ex opinione ſiniſtrâ adhærens* (habet.
13. *Contra contractum clam initum militat ſuſpicio fraudu-*
14. *Rem ſanctiſſimam in angulo tractari non eſt ferendum.*
15. *Datus annulus pro matrimonio non inducit præſumptionem.*
16. *Statuunt nonnulli annulum immiſſum mulieri eſſe ſignum pró matrimonio.*
17. *Signum æquivocum, qualis eſt annulus, nihil præciſè pro-bat.*
18. *Ad proverbium reſpondetur.*
19. *Si circumſtantiæ concurrant, annulus præſumtivè probat.*
20. *Ut Juramentum poſſit imponi.*
21. *Præſertim ſi ſtupratæ oſtendat annulum, fidemque ſibi de ma-trimonio datam afferat.*
22. *Magis pro matrimonio, quàm contra illud pronunciandum* (eſt.

P*robatur* Annulum eſſe Pronubum, hoc eſt, in fidem ma-trimonii datum per (1) *Confeſſionem.* Quæ probatio dicitur 1
pleniſſima, nullaque eſt ipsâ melior *l. unic. C. d. confeſſ. l. 13. C. d.*
non numer. pec. Et in Conſiſtoriis (2) noſtris nihil refert ab- 2
ſente num præſente parte fiat confeſſio. *Heig. q. 22. num. 42.*
Ubi tamen *diſtinguendum* eſt, (3) num perſonæ, quæ matri- 3
monium contractum fatentur, habeant Parentes vel non.
Priori caſu ſponſaliorum celebratorum ſignum non erit an-
nulus, niſi Parentes conſenſerint, vid. *Theſ. XV. & ſeqq. Poſte-*
riori,

I 2

ſioꝝ contrahentes clandeſtina licet ſe habuiſſe fateantur ſpon-
nfirmatur tamen matrimonium. *Maſcard. d. probat. con-
cluſ. 1033. num. 2.* Item per (4) *Literas*, vid. *Theſ. XXVI.* & per
5 *Teſtes* (5); inque duorum vel trium ore ſtabit verum *Deut. 17. &
6 19.* Neque teſtis unius dictum ſufficiet (6) *l. jurujurandi D. d.
7 Jurejur. Proxenetæ* tam (7) pro matrimonio, quàm contra ad-
mittuntur, neque ſimpliciter repelluntur; qualis autem &
quanta fides ipſis ſit adhibenda, judicis arbitrio relinquitur,
Farinac. d. teſtib. quæſt. 60. num. 44. pleniſſimam & ſemiple-
8 nam fidem ipſis rarò tribuunt DD. ita ut teſtes (8) omni ex-
ceptione majores haud ſint, *D. Carpzov. Jurispr. Conſiſtor. lib.
9 3. tit. 3. defin. 43.* Hîc requiruntur perfectæ (9) & luce, quod
ajunt, meridiana clariores probationes, vid. *Schrad. d. feud.
10 part. 2. part. 9. ſect. 13. num. 131.* Neque meræ *conjecturæ* (10)
ſufficiunt; actus quippe iſte, ubi de matrimonio incundo
tractatur, talis non eſt, ... occultè geratur, vel cui non poſſint,
11 vel non debeant adhiberi teſtes, nam, uti *Demoſthenes* (11)
in Anotor. ait, neque in tali contractu quiſquam nullos teſtes
adhibet, imò his de cauſis & nuptias celebramus, & maxi-
me neceſſarios invitamus, quòd non levis res agatur, ſed vi-
ta ſororum & filiarum alienæ fidei committatur, quæ ut in
tuto collocetur ſummâ curâ providemus. Imo habet clan-
12 deſtinitas (12) per ſe aliquid ex opinione ſiniſtra adhærens,
multaque, quæ aliàs minus probantur, ſi manifeſtè fiant, ex-
cuſatione digna creduntur *l. non exiſtimo 54. ff. d. adminiſtr. tu-
tor. l. quoties. §. 4. ff. eod. tit. l. ult. ff. d. Rit. Nupt.* uti arias con-
13 tra contractum (13) clam initum militat præſumptio fraudis
& doli, *Tiraquell. tract. d. utroque retract. in præfat. retract.
14 conventional. num. 13. & 14.* Ac rem (14) ſanctiſſimam & ad to-
tius vitæ ſummam pertinentem clam ſemotis arbitris, in angulo
tractari & expediri, non videtur ferendum: cum multa doloſè
ac

ac fraudulenter, per clancularios ejusmodi congreſſus per-
petrari queant, quæ præcavere boni eſt legiſlatoris *D. Carp.*
petrari queant, quæ præcavere boni eſt legiſlatoris *D. Carp.*
zov. part. 4. conſt. 20. def. 8. Datus (15) ergo annulus pro ma- 15
trimonio vix inducit præſumptionem, magis enim cenſetur
præcedens ad Venerem & ad illicitum amorem, quàm ad con-
jugalem *Pariſ. conſil. 59. num. 30 per gloſſ. & Bart. in c. 5. d. adult.*
gyd. ſupr. Theſ. XIV. Quamvis plurimi ſtatuant, ſolam im-
miſſionem & geſtationem annuli inducere præſumtionem
pro Matrimonio, ut *Lapus allegat. 57. circ. fin. num. 16. verb. &*
licet annuli immiſſio &c. dicat, quod Annulas immiſſus (16) 16
per virum mulieri ſit actus notus, & vulgare ſignum ad ju-
dicandum pro matrimonio, prout fumus arguat ignem; ita
ut in proverbium abierit: Iſt die Jungfer beringet / ſo iſt
ſie gnug bedinget. Verùm ſignum æquivocum, (17) qua- 17
lis eſt annulus, nihil præciſè probat, imò ne quidem præſum-
ptionem inducit *c. in præſentia 8. d. probat.* quod cum aliis la-
tius deducit *D. Stuck. conſil. 5. num. 56. & ſeqq.* Ad allegatum (18) 18
proverbium reſpondent JCti, illud præſumptivè procede-
re in locis, ubi talis viget conſuetudo; ut quando Juvenis tra-
dit virgini annulum, præſumatur ſponſalia eſſe celebrata ſeu
promiſſum matrimonium, prout in Italia & Paduæ hoc obſer-
vari refert *Menoch. tract. d. præſumpt. lib. 3. pr. 2. num. 6.* con-
tra quam conſuetudinem diſputat *Cypra. d. Sponſal. c. 11. §. 5.*
num. 3. Sin autem aliæ circumſtantiæ (19) concurrant, utpo- 19
te quando tractatus de matrimonio contrahendo præceſſe-
runt, vel matrimonium eſſe promiſſum ſemiplenè vel mi-
nus quam ſemiplenè ſit probatum, ſive ſuſpicione pars rea
ſit gravata, tunc annulus præſumtivè probat. *Maſcard. d. pro-*
bat. concluſ. 1023. num. 2. vol. 2. & ipſi Juramentum purgato-
rium (20) injungi poteſt. *Beſold. part. 3. conſil. 140. D. Hahn in* 20
Obſervat. ad Weſenbec. tit. d. Sponſal. num. 5. præſertim ſi ſtu-
prata

11 (11) oſtendat annulum à ſtupratore datum, fidemſ ſibi de matrimonio eſſe datam aſſerat, deferendum erit jam dictum juramentum; cùm præſumtio ſit contra
12 ſtupratorem *Br. in l. 3. ff. d. jurejur.* ſemper enim magis (12) pro matrimonio, quàm contra illud eſt præſumendum *Carpzov. pract. crimin. part. 2. q. 68. num. 97.* ſiquidem actus dubius ita eſt interpretandus, ne ex eo reſultet delictum *l. merito ff. pro ſocio.*

Thesis XXXI.

Summaria.

13 1. *Caſus proponitur.*
2. *Actrice promiſſionem matrimonii non probante reus abſolvitur.*
3. *Ex amatorio ſermone aliquid arguitur.*
4. *Quæ efficacia ſit oſculorum ſecundum Ariſtæneum.* (ſter.
5. *Amantes non præſumuntur inter ſe ſemper dixiſſe pater no-*
6. *Punitur reus conventus pœnâ arbitrariâ; ubi reſponſum inſeritur.*

1 *Caſus eſt*: (1) Pamphylus amat Lydiam, & quò verba cum ipsâ eò commodius conferre poſſit, virginis Parentes comiter obſervat, honorisque causâ iſtos ſæpius viſitat; ut cum virgine confabulandi, præſertim cùm abſint, detur occaſio. Parentes reverſi etſi ſæpius *Pamphylum* cum *Lydia* inveniant, conſervationem tamen iſtam ægrè haud ferunt, ſibi forſitan perſvadentes, politum iſtum Juvenem brevi fore ſuum generum. Amore indies creſcente munera affectionisque ſigna ſeqvuntur, interque talia etiam eſt annulus pretioſus rarique artificii; fit autem neſcio quid, quod amatoris animus mutetur, & nimia converſatio intermittatur, imo *Pamphylus* cum *Pamponio* contrahat ſponſalia

Lydia amore *Pamphyli* perditus inflammata & amore ſ & fidem urget, imò promiſſionem ſibi eſſe factam connubii ſtam affirmat, oſtendens annulum, quem ait eſſe pronubum ſeu arrhæ loco datum. Quæritur quid ſtatuendum? Et Reſp. ni quid actrix (2) probare poſſit, promiſſionem matrimonii 2 præceſſiſſe, reum eſſe abſolvendum, per ea, quæ Theſ. præcedenti & ſupra dicta ſunt. Quoniam autem ex amatorio ſermone, literisque ultro citroque miſſis aliquid (3) arguitur; 3 *arg. l. fin. ff. d. Sponſal. & l. 3. ff. d. Rit. Nupt.* & dum oſcula figunt amantes, ſignum putantur unionis; nam ut *Ariſtanetus lib. 2. epiſt. 19.* de oſculis, (4) quæ amantes invicem mutant, ait, non 4 corporis ſolum pectoribus, ſed ipſis etiam animis per conjuncta oſcula; hoc enim oſculum poteſt, hoc petit; feſtinant invicem ad ſe animæ per ora, concurruntque circumlabia, ſitque ibi coitus animarum dulciſſimus *D. Romanus diſſert. d. oſcul. th. 3.* Fit ſæpe, ut homines aliquid ſiniſtri, neque munera ſimplicis affectionis ergo data eſſe judicent, aut amantes (5) inter ſe ſemper dixiſſe pater noſter præſumant, (uti 5 Baldus loquitur,) & propterea virgo maculam quandam famæ contraxiſſe videatur, cui anſam amicabili converſatione dedit iſte Pamphylus, reus conventus de Jure non repetit annulum aliaque munera, quæ penes accipientem manent, punitur (6) tamen à Magiſtratu pœna pecuniaria, prout 6 pronunciatum memini à Dnn. Conſiſtorialibus in Imperiali Nordhuſa anno 1655. uff erhobene Klage / Summariſche angeſtellte Verhör und gethane Antwort in Ehe u. Verlöbnüs Sachen M. M. vor ſich u. wegen ſeiner Tochter Maril. Kläger an einem; gegen und wieder S. N. Beklagten am andern Theil geben E. E. Rathe des H. Reichs-Stadt Nordhauſen wie zum Conſiſtorio verordnete den Beſcheid / weil Beklagter die angegebene Ehe und Verlöbnüs / wie dieſelbe von Klägern vorbracht in allen Puncten mit Nein ſagen beantwortet u. Er derſelben nicht

n.. [illegible]ig ſeyn wollen/ Kläger auch dagegen den Inhalt ſeiner [illegible] wie dieſelbe vorbracht und in facto negiret worden/ zu [illegible]en ſich angemaſſet/mit den vorgeſtalten Zeugen aber nicht [illegible]rtet/ ſo wird Beklagter von der angeſtalten Klage zwar abſolviret, und Ihm mit C.L. die anderweit vorhabende Ehe vermittelſt üblicher proclamation und cupulation zu vollziehen verſtattet/ weil aber Kläger dabey ſo viel beſcheiniget/ und Beklagter deſſen nicht in Abrede ſeyn können/ daß Er bey Klägern vielfältig aus- und eingangen / bey deſſen Tochter eine und andere Freundſchafft geſuchet/ mit ihr den Ring gewechſelt/ ihr Schm[illegible] verehret / und alſo die Dirne darüber in ein Geſchrey und Beſchimpffung gebracht/ ſo iſt Er/ daß Er von Ihr anders nichts als liebes und gutes wiſſe/ auch ſie vor ein ehrliches Menſch hielte/ ſich offentlich zu declariren ſchuldig/ und wird darüber geſtalten Sachen nach in 20. Rthl. Straffe verdammet. Uhrkundl. ꝛc.

THESIS XXXII.

Summaria.

1. *Annulus & quæ arrhæ nomine data ſunt, de Jure Civili ſunt reſtituenda.*
2. *Hodie contrarium obſervatur.*
3. *Donatione perfectâ Jus ſtatim donatario quæritur.*
4. *Arrha in jure dicitur dari.*
5. *Dare eſt Dominium transferre.*
6. *Diſpoſitioni d. l. 3. per contrariam obſervantiam eſt derogatum.*
7. *Conſuetudo dicitur imitari legem.*
8. *Reſponſum ex D. Carpzovio.*
9. *D. Hahnii diſtinctio.*
10. *JCtorum Helmſtadienſium Reſponſum.*

H. Di-

21. Dicta l. 3. indiſtinctè loquitur.
22. Si Annulus penes accipientem pereat, cujus ſit periculum.
23. Num Filius Patri ſuccedens in communem hæreditatem Annulum & Arrham conferre debeat? N.
24. Niſi de Patris voluntate aliter conſtet, vel conſuetudine aliter ſit introductum.

Tandem notetur; quamvis Annulus Pronubus atq; ea quæ arrhæ nomine data ſunt, nuptiis ſecutis (1) de Jure Civili 1 non reſtituenda *arg. l. 3. C. d. Sponſal.* Hodie tamen in plerisque Germaniæ ditionibus (2) vulgo contrarium obſervari teſte 2 *Laimann. in Theol. Moral. lib. 5. tr. 10. part. 1. c. 1. num. 5.* ita ut accipientis maneant. *Chriſtina vol. deciſ. 127. num. 12.* Licet nuptiæ non ſequantur; puta quando verb. grat. Sponſa ante nuptias moritur, Sponſus data non repetit; quoniam ea, quæ hodie ipſo Sponſaliorum die dantur, animo donandi fiunt. Donatione autem (3) perfecta Jus ſtatim donatario i. e. 3 dominium quæritur, *l. ultim. §. Lucius d. donation* quod ei invito adimi non debet *l. id. quod noſtrum 11. d. Reg. Jur. Giphan. p. 253.* nec quod ſemel placuit diſplicere amplius poteſt, per Jura vulgata. Et arrha, cujus ſpecies eſt (4) Annulus noſter, in jure noſtro dari & data dicitur *l. 35. pr. ff. d. contrah. empt. & vendit. l. 11. §. 6. action. empt. pr. Inſt. d. empt. & vendit.* Dare (5) verò in hac formula ſignificat dominium 5 transferre *§. 14. Inſtit. d. action. l. 75. §. fin. d. verb. obl.* Ut ſic diſpoſitioni *d. l. 3.* per contrariam (6) conſuetudinem & ob- 6 ſervantiam derogatum ſit; Conſuetudo autem Jus eſt, & perinde uti lex obtinet *§. 9. Inſtit. d. Jur. Natur. Gent. & Civil.* & imitari (7) dicitur legem *d. §. 9. l. fin. C. d. conſuet.* Atque ita 7 pronunciatum eſſe teſtatur (8) *D. Carpzov. part. 3. conſt. 19. def.* 8 *13.* Ob wohl euer Bräutigam vor der Hochzeit verſtorben ꝛc. So ſeyd ihr doch das jenige / was ihr ihme bey dem Verlöbnüs

geſchencket / oder zu deſſen Aufrichtung außgewendet / voll ſeinen ...en wieder zu fodern nicht berechtiget / in maſſen denn auch Ihr hinwiederum das jenige / ſo Euch vom Bräutigam zum Ehe- und Mahlſchätze beym Verlöbnüß verehret worden / ſeinen Freunden wieder außzuantworthen / nicht angehalten werden möget V. R. W. Item deſinition 14. So verbleiben Euch beydes die 17. Reichsthaler welche euer verſtorbener Bräutigam an ſtatt des Ringes gegeben billig / Equidem inſignis JCtus *D. Hahn. in*
9 *Obſervat. ad Weſenbec. d. Sponſal. num. 5.* diſtinguit (9) inter Sponſalia de futuro & de præſenti; ita ut ſi ſponſalia de futuro facta ſint, & Sponſus deceſſerit, reſtitutioni arrharum locus ſit, poſteriori caſu non item; atque ſic etiam in anno
10 1616. Goslariam Hieronymo Bethman eſſe (10) pronunciatum ab ampliſſimâ Facult. Helmſtadienſi refert ibi: Hat euer Sohn Martinus Bethman ohngefehr vorm Jahre ſich mit einer Jungfrauen / auf Einwilligung dereſelben Freunden / und Anverwandten ehelich verlobet und eingelaſſen / auch darauf unterſchiedliche viele ſtücke Goldes und Ringe aus euer als des Vaters Hand entlehnet / und dieſelbigen itzterwehnter ſeiner Braut auf Bekräfftigung der Ehe zugeſtellet / und ſeynd folgendes beyde Perſonen ſo wohl Braut als Bräutigam / mit tode abgangen / und alſo die Hochzeit nicht vollnbracht / weniger die Eheſtifftung volnzogen werden. Ob denn wohl dahero ſichs anſehen läſſet / als wenn alhie *juxta l. 3. C. d. Sponſalib.* die reſtitutio arrharum, quæ ſponſaliorum nomine datæ ſunt, ſtatt habe; Weil dannoch aus angeregtem Berichte nicht anders erſcheinet / denn das in gegenwertigen Fall zwiſchen berührten beyden contrahenten nicht ſponſalia de futuro (in quibus dicta lex 3. locum habet) ſondern ſponſalia de præſenti contrahiret / auch die itzt verſtorbene Sponſa dazu / daß matrimonii conſummatio ipſa oder Nuptiæ ſive Nuptiarum feſtivitas nicht erfolget / keine Urſach gegeben; So ſeyd ihr dasjenige / was euer Sohn Martinus ſeiner Braut auf die Ehe gegeben / von dereſelben hinterlaſſenen Erben wieder abzufordern nicht befugt; Es wäre denn erweißlich / daß zwiſchen itzterwehnten beyden Perſonen

…nen ſein ſponſalia de futuro contrahiret, möchten aldie gegebene arrhæ wieder abgefodert werden/ V. R. W. … ſi ſecundum *d. l. 3.* eſt pronunciandum, (11) indiſtinctè fieri debet, cùm lex in genere loquatur, quod pluribus monſtrat *D. Lauterbach. d. tr. th. 142. 143. 144. 145.* ubi aliorum objectionibus maſculè ſatisfacit, quæ omnia huc transferre ſupervacaneum videtur. Ex prædictis conſtabit, … Annulus vel Arrha apud accipientem pereat, (12) cu- 12
… ſit periculum? Et cum res pereat ſuo Domino *l. 9. C. de pignor. act.* periculum accipientis erit vid. tamen diſtinctionem apud *D. Lauterbach. l. c. th. 134.* Qui etiam *th. ult.* ſtudatiſſimi tractatus quæſtionem: Num annulum vel arrham filius patri ſuccedens (13) in communem hære- 13
ditatem conferre teneatur, diſtinctione dirimit. Et *Fachineus 5. controverſ.* 82. vult, donationem filio à Patre factam, ut uxorem nobiliorem aut ditiorem ducat & inveniat, non eſſe conferendam; quoniam ſimplex eſt donatio, proindeque Jure ſimplicis donationis *regulariter* conferri debet *l. 18. famil. herciſc. Brunner. d. collat. bonor. cap. 4. num. 813.* Et datio iſta liberalitatis ſpecies eſt, & Pater ſpontaneo motu, non coactus, ex benivolo erga filium animo, donaſſe ejusmodi annulum præſumitur. Neceſſitatem enim ſubeſſe quis aſſerat? Cum etiam absque annulo matrimonium firmitudinem ſuam habere poſſit, neque Sponſa tam munuſculum quàm ſincerum Amatoris animum æſtimatura ſit; collatio ergo ceſſabit. (14) 14
Niſi dè voluntate patris expreſsè aliter conſtet, *vel conſuetudine* alicujus loci aliter obſervetur, prout *Dominos* Lipſienſes pronuciaſſe refert *D. Carpzov. p. 3. conſtit. 11. def. 12.* Annulus Pronubus pertinet ad Geradam, per *articul. 24. lib. 1.* LandR. *verb.* Fingerlein/ Armgeld/ Weichbild *artic. 23. verb.* alle Fingerlein Vorſpan *&c. D. Burch. Berlich. tract. d. Jur. Novercar. acqu. art. 7. ſect. 1. num. 500.*

THESIS XXXIII & Ultima.

Summaria.

1. Annulus Pronubus pro re admodum levi non eſt æſtimandus.
2. Diabolus Spiritus eſt nocendi cupidiſſimus.
3. Notabilis hiſtoria narratur.
4. Ligationes Dei permiſſu maleficâ peragunt.
5. Exemplum viri literati allegatur.
6. Prohibita eſt ejusmodi recuperatio valetudinis.
7. Superſtitioſi homines aurum annulo pronubo abradunt, atque in epilepſiâ adhibent.
8. Aurum in ſe & ſuâ ſubſtantia parum aut nihil præſtat.
9. Aurum iſtud per inaugurationem ſponſorum benedictionem non recipit.
10. Superſtitio eſt mingere per annulum ad ſolvendam ligaturam.
11. Ligula iſta à cauſâ ſupernaturali provenit.
12. Remedium iſtud curativum eſt, non præſervativum.

Corollarii inſtar heic meminiſſe lubet: Annulum pronu-
1 bum pro re admodum levi (1) non eſſe æſtimandum, aſt
2 ſollicitè aſſervandum; Diabolus (2) enim Spiritus eſt nocendi cupidiſſimus, & habet multos ac infinitos modos fallendi homines. Placet poſt *Kirchmannum d. lib. c. 18. ex Wilhelm. Malmesburienſi lib. 2. d. geſtis Regum Anglorum cap. 13. pag. 86.* de novo quodam marito, qui annulo hujusmodi malè aſ-
„ſervato, faſcinatus legitur, hiſtoriam adferre: Ut Romam,
3 „(3) *ait*, revertar, ejusdem urbis civis ephebus ætate, locu-
„ples opibus, genere ſenatorio ſublimis, uxorem noviter
„duxerat, ſodalibus ſuis accitis convivium frequens pa-
„raverat. Poſt cibum cùm minutioribus poculis hilaritatem in-

Digitized by Google

„invitaſſent, in campum prodeunt, ut oneratos dapibus
„ſtomachos vel ſaltu vel jactu, vel aliquo exercitio attenuar
„Ipſe Rex convivii, ludi ſignifer, pilam popoſcit, in
„annulum ſponſalitium digito extento ſtatuæ æreæ, quæ
„proximè adſtabat, impoſuit. Sed cùm benè omnes ſo-
„lum impeterent, ſuſpirioſus extis incaleſcentibus, primus
„ſe à luſu removit, annulum repetens invenit ſtatuæ digi-
„tum uſque ad volam curvatum. Diu ibi luctatus, quòd nec
„annulum ejicere, nec digitum valeret frangere, tacitè diſ-
„ceſſit, re ſodalibus celata, ne vel præſentem viderent, vel ab-
„ſentem annulo privarent. Ita nocte intempeſtâ cum famu-
„lis rediens, digitum iterum extentum & annulum ſubre-
„ptum miratus eſt. Diſſimulato damno novæ nuptæ blandi-
„tiis delinitus eſt. Cumq; hora cubandi veniſſet, ſeque juxta
„uxorem collocaſſet, ſenſit quiddam nebuloſum & denſum
„inter ſe & illam volutari, quod poſſet ſentiri nec poſſet vide-
„ri. Hoc obſtaculo ab amplexu prohibitus, vocem etiam au-
„divit: Mecum concumbe: quia hodie me deſponſaſti. Ego
„ſum Venus, cujus digito appoſuiſti annulum; habeo illum,
„nec reddam. Territus ille tanto prodigio, nihil referre au-
„ſus eſt, nec potuit: inſomnem illam noctem duxit, tacito ju-
„dicio rem examinans. Elapſum eſt in hoc multum tempus,
„ut quacunque ille horâ gremio vellet conjugis incumbere;
„illud idem ſentiret & audiret: aliàs ſane valens, & domi
„aptus & militiæ. Tandem querelis uxoris commonitus,
„rem parentibus detulit. Illi habito conſilio, Palumbo cui-
„dam ſuburbano presbytero negotium pandunt. Erat is
„necromanticis artibus inſtructus, magicas excitare figu-
„ras, dæmonas territare, & ad quodlibet officium impellere.
„Pactus ergò grande mercimonium, ut ſi amantes conjun-
„geret, multo ære fulciret marſupium, in omne ſe ingenium
„novis artibus excitavit, compoſitamque epiſtolam juveni

„Vade, inquiens, illâ horâ noctis in compitum, ubi ſe
„ſt in quadrivium, & ſtans tacitè conſidera; tranſiente
„s hominum utriuſque ſexûs, omnis ætatis, omnis gra-
„ſus, omnis poſtremò conditionis, quidam equites, quidam
„pedites, alii vultum in terram dejecti, alii tumido ſuperci-
„lio elati, & prorſus quicquid ad lætitiam vel triſtitiam per-
„tinet, in eorum videbis & vultibus & geſtibus: nullum eorũ
„compellabis, etſi loquantur tecum, ſequetur illam turbam
„quidam reliquis ſtaturâ procerior, formâ corpulentior,
„curru ſedens: huic tacitus epiſtolam trades legendam; fiet
„è veſtigio quod voles. Fac tantùm præſenti animo ſis. Ag-
„greditur ille iter præceptum, & nocte ſub divo aſtans, fi-
„dem dictorum presbyteri viſu explorat. Nihil enim fuit,
„quod minus promiſſis deſideraret. Inter ceteros quoque
„tranſeuntes vidit mulierem ornatu meretricio mulam ine-
„quitantem: crinis ſolutus humeris involitabat, quem vitta
„aurea ſupernè conſtrinxerat; in manibus aurea virga,
„quâ equitaturam regebat, ipſa pro tenuitate veſtium
„penè nuda, geſtus impudicos exequebatur. Quid plu-
„ra? ultimus, qui dominus videbatur, oculos terribiles in
„juvenem exacuens, ab axe ſuperbo ſmaragdis & unionibus
„compoſito cauſas adventûs exquirit. Nihil ille contrà, ſed
„protentâ manu porrigit epiſtolam. Dæmon notum ſigil-
„lum non auſus contemnere, legit ſcriptum, moxque brachi-
„is in cœlum elatis: Deus, inquit, omnipotens, in cujus con-
„ſpectu omne peccatum eſt fœtor, quamdiu pateris nequtias
„Palumbi presbyteri? nec mora, ſatellites à latere ſuo miſit
„Diabolus, qui annulum extorquerent à Venere, illa multum
„tergiverſata, vix tandem reddidit. Ita juvenis voti com-
„pos ſine obſtaculis potitus eſt diu ſuſpiratis amoribus. Sed
„Palumbus, ubi Dæmonis ad Deum de ſe clamorem audi-
„vit, finem dierum ſibi præſignari intellexit. Quocirca
omni

Digitized by Google

„omnibus membris ultrò truncatis, miſerabili defunctus
„eſt pœnitentiâ; confeſſus Papæ coram populo Romano, &
„audita flagitia, addit Kirch. hæc accidiſſe temporibus Gre-
„gorii VI. Pontific. Et tantas nodationes, (4) ligationes ac 4
incantationes permiſſu Altiſſimi Dei maleficas poſſe pera-
gere experientia proh! ſatis atteſtatur. Ut unum adhuc ex
Paul. Girlando tract. d. Sortil. quæſt. 6. num. 15. exemplum viri
egregiè literati (5) recenſeam; iſte à ſagâ quadam adeò for- 5
titer ligatus fuit, ut nullâ arte Medicâ diſſolvi poſſet, & ur-
gente uxore juvenculâ matrimonii ſeparationem non ſine
dolore & verecundia conſentiret. Antequam autem hoc fie-
ret, conſuluit ipſi quidam ſenex, ut Magum quendam ce-
lebrem conſuleret, qui etiam vocatus ſuis artibus nodatum u-
nicâ nocte ſolvit. Quo facto, membrum virile cœpit erige-
re, ulcum (verba ſunt præfati Autoris) ac ſubitò ſaliit, & ap-
prehenſa uxore, reddidit debitum ſatis pingue tam maxima
dulcedine & delectatione, atque ſuſcepit optimam utriusque
ſexus prolem. Sed quid de hoc curandi modo judicandum?
audiamus magnum Theologum Tubigenſem *D. Theod.
Thummium in tract. Theolog. d. Sagar. impietat. nocend. imber.
&c. quæſt. 7. in fin.* Prohibita eſt (6) *inquit*, & inexcuſabilis hæc 6
recuperandæ valedutinis ratio. Et ſemper Dæmon lucrum
aliquod ſibi ex ſuis curationibus venatur; ſemperque animæ,
interdum etiam corpori nocet: quia ſemper aliquid admiſ-
cet, quo fiduciam homo in ipſum profiteatur, vel quò eos à
Deo ad creaturas avertat, & à cœleſtibus curis ad terrenas
ſordes, à feriis ad nugatoria deducat; *vid. D. Conringii differt. d.
Incantatione.* Et prout eſt humanarum mentium ludibrium
homines (7) ſuperſtitioſi aurum annulo pronubo abradunt, 7
atque in morbo epileptico illud, imò corollam nuptialem,
quam geſtavit Sponſus, adhibent. Verùm quemadmodum
aurum

K 3

...um (8) in ſe & ſuà ſubſtantià in ejuſmodi morbis parum
...nihil præſtat, ita prærogativam quandam aurum annu-
...la pronubi ſibi præ alio non vendicabat; annulus enim ſive
ſit aureus ſive argentateus ſignum tantum eſt congujalis amo-
9 ris, neque per inaugurationem (9) ſponſorum benedictio-
10 nem recipit illud aurum. Mera itidem ſuperſtitio eſt (10)
quando Sponſus ad ſolvendam ligaturam, daß Nöſtel ver-
11 knüpffen / mingit per annulum pronubum Ligula iſta (11)
ex vi incantationis quadam, atque ſic à cauſa ſupernatu-
provenit, quam mictio per annulum ex ſeſe ſolvere haud va-
lebit. Sicuti quoque agunt fieri, ſi ligatus urinam mittat in
os lupi piſcis, huncque in fluvium quendam projicit, qu-
propter *Mizald. lib. 2. centur. memorabil. art.* Quod hoc reme-
dium (12) per annulum ſit curativum, non autem præſer-
12 vativum. De ejuſmodi curationibus nervoſius diſſerat
Medicus. Hæc de Annulo Pronubo collegiſſe
ac bona mente evulgaſſe ſufficiat. Sit
GLORIA DEO!

DE

DE

MODO AC USU COMPUTATIONIS GRADUUM DISSERTATIO.

Quam illuſtris Vir Dn. Z. P. à L. in alma hâc Salana olim habuit, quæqve bono publico iterum excuſa eſt.

L Hu-

HUJUS materiæ tractationem utiliſſimam eſſe, nemo ſanæ mentis negabit; itaque abſque verborum ambage illam ἐν Θεῷ aggredior.

1. Computatio [illegible] nihil aliud eſt, quàm numeratio ſeu inveſtigatio, quàm latè à ſe invicem perſonæ in CONSANGVINITATE & AFFINITATE diſtent.

2. CONSANGVINITAS eſt vinculum perſonarum ab eodem ſtipite provenientium, carnali propagatione contractum.

Hoſtienſ. *in ſumma de conſang. q. 1. & ibid. CC.* [illegible]

Ab aliis aliter definitur, vide Georg. Schultzen *in tr. de arb. conſang. & affin. c. 1. n. 3.*

Vinculum dico occaſione *l. non facile. 4. §. cognationis. 2. ff. de gradibus & affin.*

Ab eodem ſtipite, intellige propinquo non remoto, quia provenientes ex eodem ſtipite remoto non ſunt conſanguinei; alioquin omnes homines, utpote ex eodem ſtipite Adamo & Eva provenientes, conſanguinei forent. Covarr. *de matrimon. lib. 2. c. 6. n. 1.*

Stipes eſt illa perſona, à qua cæteræ, de quarum conjunctione quæritur, proveniunt & originem ducunt. Breder. *in Inſt. de Nupt. rubr. de conſang.* Vocatur alias ſtemma & ſtirps à JCtis, quaſi origo, radix & progreſſio perſonarum ejusdem gentis. Val. Förſter. *de ſucceſſ. lib. 3. cap. 6. n. 13.*

3. Accipitur hîc pro iis perſonis, quæ reverà inter ſe ſanguine legitimè vel illegitimè, quoto etiam gradu diſtent, junctæ ſunt.

Non pro adoptivis & cæteris cognatis, de quibus impræſentiarum nihil dicam; quod in veſtibulo ſtatim diſputationis præmonendum eſſe, omninò duxi neceſſarium

4. Dicitur à con, quo eſt cum, & ſanguine; quaſi ſanguinis unitas.

5. Proponitur LINEIS & GRADIBUS.

6. LINEA eſt collectio earum perſonarum, quæ inter ſe conſanguineæ ſunt, gradus continens & numeros diſcernens.

Aqui-

Digitized by Google

A quibusdam deſcribitur, quòd ſit ſeries cognatorum & ordo, quo ſtemmata cognationis dignoſcuntur, & via, quâ, quoto gradu quæque perſona ſit, oſtenditur. *l. 1. & ſeq. l. pen. & ult. ff. de grad. & affin.* Ambr. Schüſ, *in ſuo tr. de grad. conſang. & affin. loc. 5.* ubi plures, quam duodecim lineæ definitiones facilè inveniri poſſe, atteſtatur. Homonymiam lineæ vide apud Val. Förſt. *de ſucceſſ. lib. 3. c. 6. n. 14. & ſeqq.*

Per lineam hîc intelligo ſeriem conſanguineorum, ſecutus uſum hodiernum, & Paulum *in l. ſtemmata 9. ff. de grad. & affin. & l. JCtus. 10. §. ſunt & ex 8. ff. eod.* A Gajo vocatur ordo in *l. 1. ff. d. tit.* quam appellationem Græci interpretes in ll. prædictis Pauli retinuerunt, rejectâ lineæ dictione, advertente Val. Förſt. *in d. tr. de ſucceſſ. lib. 3. c. 6. n.* 19. A Juſtiniano appellatur gradus. in *fin. princ. Nov.* 118.

7. Diſtinguitur in rectam & obliquam.

Hæc aliàs tranſverſa & collateralis; illa perpendicularis dicitur.

8. Recta linea eſt, in quâ ab unâ perſonâ de cujus cognatione quæritur, ad alteram rectâ vel deſcendimus, vel aſcendimus.

Georg. Schultze *in d. tr. c. 1. n. 31.*

9. Eſtque vel deſcendens, vel aſcendens.

Hæc ſuperior; illa inferior nominatur *in pr. Inſt. de grad. cognat. in l. 1. in pr. & l. ſtemmata. 9. ff. eod.*

10. Deſcendens eſt, quæ deorſum verſùs rectâ tendit, & in quâ rectâ deſcendimus à perſonâ generante ad perſonam generatam.

Ut à patre & matre ad filium & filiam, inde ad nepotem & neptem, pronepotem proneptem &c. Georg. Schultze *d. l. n.* 25.

11. Aſcendens eſt, quæ ſurſum verſùs rectâ tendit, & in qua rectâ aſcendimus à perſonâ generatâ ad perſonam generantem.

Ut à filio & filiâ ad patrem & matrem, inde ad avum aviam, proavum proaviam &c. Georg. Schultze *d. l. n.* 24.

Digitized by Google

12. Obliqua linea eſt, quæ non rectà deorſum vel ſurſum, ſed obliq; tendit, & in quâ ab unâ perſonâ, de cujus cognatione quæritur, ad ſtipitem communẽ aſcendimus, & ab eodem in altero latere, rurſus ad perſonam alteram deſcendimus.

per *l. fin. §. quinto gradu*, 16. *verſ. ideò autem ibidemq.* Gothofr. Sic ſi quæratur, quoto gradu inter ſe diſtent fratres; à fratre aſcenditur ad communem ſtipitem, nempe patrem, & ab illo rurſus ad alterum fratrem deſcenditur.

13. Eſtque vel æqualis, vel inæqualis.

14. Æqualis eſt, in quâ perſonæ, de quarum cognatione quæritur, pari gradu à communi ſtipite diſtant.

Ut duo fratres ſunt in lineâ collaterali æquali, quia uterque æqualiter & pariter à communi ſtipite diſtat.

15. Inæqualis eſt, in quâ una perſona, de quarum cognatione quæritur, ſtipite communi propior, altera verò illi remotior eſt.

Ut frater & fratris filius. Frater ſtipiti communi, nempe parenti ſuo proprior eſt fratris filio, fratris verò filius remotior.

16. GRADUS eſt diſtantia unius perſonæ ab aliâ per generationem facta.

Val. Gvil. Forſt. *in tr. Inſt. lib. 3. diſp. 15. quæſt. 14.*

Definitur aliàs quod ſit generatio perſonæ. Quam definitionem optimam eſſe judicat Bornholt *ad pr. Inſt. de grad. cognat. & in tr. de grad. pag. 5. 6. & 7.* cui reſiſtunt Förſterus *præd. l.* & alii ex hac ratione, quia generatio non ſit gradus, ſed generatio efficiat gradum; Efficiens autem non ſit genus effecti; Verùm nimis rigidam hanc eſſe cenſuram, atque definitionem hancce rectè intellectam tolerari poſſe, planè mihi perſuaſum habeo. Plures definitiones qui deſiderat, videat Val. Forſt. *de ſucceſſ. lib. 3. t. 26. n. 6. & ſeqq.* Ambr. Schür. *in tr. ſub de conſang. & affin. loco. 9.*

17. Dicitur ad ſimilitudinem ſcalarum ſive locorum proclivium, quos ita ingredimur, ut à proximo in proximum, id eſt in eum, qui quaſi ex eo naſcitur, tranſeamus. *arg. l. fin. §. gradus. 10. ff. de grad. & affin.*

Com-

18. Computantur gradus vel ſecundum jus Civile, vel ſecundum jus Canonicum.

19. Ad computationem Civilem duæ potiſſimum regulæ ab hodiernis traduntur JCtis.

20. Prima eſt: QVOT SUNT PERSONÆ CONNUMERATIS INTERMEDIIS, TOT SUNT GRADUS, DEMPTA UNA, VEL DEMPTO STIPITE. Hac unicâ regulâ veteres JCti non fuerunt contenti, ſed adhuc duas citra ullam adjecerunt neceſſitatem, Vide Val. Forſt. [illegible] *diſp. lib. 3. c. 48. n. 3.*

21. Secunda eſt: QVOT SUNT GENERATIONES INTER PERSONAS, DE QVARUM CONSANGUINITATE QVÆRITUR, TOT SUNT GRADUS. *§. [illegible] Inſt. de grad. cognat. ibi: ſemper perſona generata gradum adjicit.* Adde *l. fin. §. [illegible] ff. de grad.* & *ibi: [illegible] accidentibus ſingulis creſcit numerus.* Quod tamen ita intelligendum non eſt, ut ſi alicui plures filii filiæve naſcantur, quamque perſonam gradum adjicere putemus; ſed omnes illæ primam generationem Patri in primo gradu eſſe, cum filiorum unus non diſtet remotius à Patre, quàm alter, nec [illegible], quàm alter ab avo. Georg. Schultz *in d. tr. c. 2. n. [illegible]*.

22. Quæ at quidem quoad effectum utraque in lineâ rectâ & obliquâ, nihilominus tamen priore rejectâ poſteriore utar. Ratio eſt in promtu, quia (1) hæc ex ipsâ naturâ deſumpta, tando & mentioſam debuit, cum cognatio ſit naturalis, (2) quia eſt Juſtinianea, ut videre licet ex *§. 3. Inſt. de grad.*

23. In lineâ rectâ ſi quæratur, quoto gradu pater diſtet ab abnepote, connumera generationes, ut: pater genuit filium, filius nepotem, nepos pronepotem, pronepos abnepotem. Ex quo, ſunt quatuor generationes, ergo etiam quarto gradu diſtant. Si porrò quæratur, quoto gradu filius diſtet ab abavo, iterum connumero generationes, ut: filium generavit pater, patrem avus, avum proavus, pro-

…um abavus. Et dico: ſunt quatuor generationes, ergo … tot gradus.

2… in lineâ obliqua ſi quæratur, quoto gradu Johannes diſtet à fratre ſuo, connumero generationes, ut: Johannem generavit pater, idem generavit fratrem Johannis. Et dico: ſunt duæ generationes, ergò quoque duo gradus. Si porrò quæratur, quoto gradu Johannes diſtet à fratris filio, iterum connumero generationes, ut: Johannem genuit pater, idem genuit fratrem Johannis, frater autem Johannis genuit filium. Et dico: ſunt tres generationes ergò etiam tertio gradu diſtant.

25. Ad computationem autem Canonicam communiter tres traduntur regulæ.

26. Prima in lineâ rectâ, id eſt: aſcendente vel deſcendente: QVOT SUNT PERSONÆ, COMPUTATIS INTERMEDIIS, UNA DEMPTA, VEL DEMPTO STIPITE, TOT SUNT GRADUS.

27. Secunda in lineâ collaterali æquali: QVOTO GRADU UTRAQVE PERSONA, VEL ALTERA EARUM DISTAT A COMMUNI STIPITE, EODEM GRADU INTER SE DISTANT.

28. Tertia in lineâ collaterali inæquali: QVOTO GRADU REMOTIOR PERSONA DISTAT A COMMUNI STIPITE, EODEM GRADU INTER SE DISTANT.

29. Quibus tamen, cùm mihi videantur cruces ingeniorum; non utar: quin potiùs jam ante à me poſitam regulam ſalvo alterius, rectius forſan ſentientis judicio, ſequar, ita tamen, ut in lineâ collaterali æquali & inæquali ſequenti modo limitetur.

30. In linea collaterali æquali: QVOT SUNT GENERATIONES AB UNA PERSONA EARUM, DE QVIBUS QVÆRITUR USQVE AD COMMUNEM STIPITEM, TOT SUNT GRADUS. Sic

[illegible] quæratur, quoto gradu à me diſtet frater, tunc à me vel à fratre meo incipio, tendoque ad communem ſtipitem, nempe patrem, & dico: me genuit pater, vel frater meus genitus eſt à Patre meo. Eſt prima generatio, ergò etiam primus gradus Nota: IN hac LINEA COLLATERALI ÆQVALI DUO GRADUS CIVILES UNUM GRADUM CANONICUM CONSTITUUNT. Quæ enim perſonæ de jure Civili ſunt in ſecundo gradu, ex de jure Canonico ſunt in primo; quæ de jure Civili in quarto, ex de Canonico in ſecundo; quæ de Civili in ſexto, ex de Canonico jure in tertio & ſic deinceps.

31. In lineâ collaterali inæquali: QVOT SUNT GENERATIONES A PERSONA; DE QVA QVÆRITUR, REMOTIORI USQVE AD COMMUNEM STIPITEM, TOT SUNT GRADUS.

Sic ſi quæratur, quoto gradu ego diſtem à fratris mei filio, incipio à perſonâ remotiori, nempe à fratris mei filio, tendoque ad ſtipitem communem, & dico: fratris mei filius generatus eſt à fratre meo, frater meus à patre meo. Eſt ſecunda generatio, ergò etiam ſecundo diſtamus gradu.

32. Hactenus de CONSANGVINITATE: Nunc dicemus de AFFINITATE.

33. AFFINITAS ſecundùm jus Civile eſt proximitas perſonarum, ex juſtis nuptiis proveniens.

Georg. Schultz [illegible] & apud illum alii. Nam ex interdictis & illicitis nuptiis non contrahitur. *l. non facile 4. §. ſtirbidatim. 8. ff. de grad. & affin.*

34. Secundum jus Canonicum verò eſt proximitas perſonarum, ex quocunque coitu proveniens, omni carens parentelâ.

Vult. *ad pr. Inſt.* [illegible] *verſ.* [illegible] Wecenb. *in parat. ff. d. gr. d. n. 17. verſ. etſi autem.* Ambr. Schütz. *th. 17. de grad. conſang. & affin.*

Ex quocunque coitu) æquè enim fit caro duorum una per fornicationem, ac per nuptias *1. Cor. 6. v. 16.*

Omni carens parentelâ) videlicet per ſe & de jure; alias per accidens affinitas cum conſanguinitate concurrere poteſt, ut Probat inceſtus Lothi inebriati cum filiabus.

[D]icitur affinitas, quaſi finium unitas. Duæ enim cognationes, quæ diverſæ inter ſe ſunt, per nuptias copulantur, altera ad alterius cognationis fines accedit.

l. l. non facile, 4. §. affines. ff. de grad. & affin.

36. Vetuſtas tria affinitatis genera conſtituit, quorum in jure Canonico aliquoties fit mentio. (copula contrahitur.

37. Primum genus eſt, quod per perſonam adjunctam carnis v. g. Frater meus ducit Annam, hæc mihi & omnibus conſanguineis meis eſt in primo genere affinitatis.

38. Secundum eſt, quod per perſonam primo generi additam, copulà carnali interveniente, contrahitur.

v. g. uxor fratris mei eſt mihi in primo genere affinitatis, ſi mortuo fratre, nubit Titio, tunc Titius additur primo generi, & eſt mihi in ſecundo genere affinitatis.

39. Tertium eſt, quod per perſonam ſecundo generi additam, copulà carnali interveniente, conſtituitur.

v. g. uxor fratris mei, mortuo fratre, nubit Titio, Titius mortuà uxore defuncti fratris mei, ducit Saram, hæc additur ſecundo generi affinitatis, ideoque mihi in tertio genere affinitatis eſt.

40. Hinc regula: PERSONA ADDITA PERSONÆ MUTAT GENUS ATTINENTIÆ, AT NON GRADUM. Quam ſic milita: Perſona addita perſonæ per carnis copulam, mutat genus attinentiæ, ſed non gradum: Perſona verò addita perſonæ per progeniem, mutat gradum & non genus v. g. Frater uxoris meæ mihi eſt in primo gradu affinitatis, ſi generat filium, tunc filius ejus mihi quidem in primo genere affinitatis eſt; at in ſecundo gradu, ſi filius iſte ſibi etiam generat filium, tunc filius iſte mihi quidem in primo genere affinitatis eſt, ſed in tertio gradu.

41. Affines autem propriè inter ſe ſunt, conſanguinei mariti & uxor, & contrà conſanguinei uxoris & maritus, non verò invicem mariti conſanguinei & uxoris conſanguinei; quod ſequens oſtendit ſchema.

Hi-

Hi inter ſe non ſunt affines.

Paul. Petr.
Hi nes
in affi
Joh. ter ſunt Joh.
ſe
ter ſunt
Petr. in affi Paul.
Hi nes
Joh. Jacob maritus Annæ Carol.
Hi nes
Petr. in affi Anna.
ter ſunt
ſe
Anna ter ſunt Frieder.
in affi
Hi nes
Jacob. Maria.

Hi inter ſe non ſunt affines.

Hinc maritus & uxor propriè affines non ſunt, ſed potiùs principium & cauſa efficiens affinitatis. *arg. l. affinitatis. 7. ubi Gl. & Dd. communiter. C. communia de ſucceſ. l. unica. C. unde vir & uxor.* tametſi impropriè & largè affines dici poſſint. *l. non ideò. 5. C. de hered. inſtit. l. 8. ff. de condict. cauſa data. ibique* Gothofr.

42. Suntque vel Deſcendentes, vel Aſcendentes, vel Collaterales.

43. Et iterum vel primi, vel ſecundi ordinis, quod hic recenſere nolo, ne nimis in longum excreſcat disputatio.

Prolixè de his ordinibus agit Georg. Schultze *in citato tr. c. 7. n. 19. 20. 21. & ſeqq.* quo lectorem remitto.

44. Habentque gradus.

Attamen non propriè; ratio eſt quia inter affines nulla eſt generatio. Affines enim ab affinibus non gignuntur, ut conſanguinei à conſanguineis, ſed matrimonio fiunt. Hœnon. *diſp. ff. 6. th. 5. lit. E.*

. QVOTO enim GRADU CONSANGVINEI MARITI SUNT IPSI MARITO JURE CONSANGVINITATIS, EODEM GRADU SUNT UXORI JURE AFFINITATIS. ET E CONTRA: QVOTO GRADU CONSANGVINEI UXORIS SUNT IPSI UXORI JURE CONSANGVINITATIS, EODEM GRADU SUNT MARITO JURE AFFINITATIS.

c. porrò. 35. q. 5. Ord. matrim. Elect. Johan. Georg. Sax. de anno 1624. rubr. Der ander Punct. §. Zum dritten. *pag. 10. ibi.* So nahe als der verſtorbene Ehegatte ſeinen eigenen Blutsfreunden zugethan/ ſo nahe iſt auch demſelben ſein hinterlaſſener Ehegatte Schwägerſchafft halben verwand. v. g. Frater meus eſt mihi in primo gradu conſanguinitatis ſecundum computationem Canonicam conjunctus; ergò etiam uxori meæ in primo gradu affinitatis: & econtrà uxoris meæ ſoror eſt uxori meæ in primo gradu conſanguinitatis juncta. Ergò etiam mihi in primo gradu affinitatis.

Fundamentum ſeu ratio hæc eſt, quia vir & uxor una caro ſunt *Gen. 2. v. ult.* Unde illud Germanicum: Mann und Weib ſeynd ein Leib. Quod tamen non ratione eſſentiæ intelligendum, ſed reſpectu juris & effectus illius vinculi, quod per matrimonium inter virum & uxorem nectitur; *Berb. de jure connub. §. 2. ſen. 1. Beſold. in theſ. pract. ad verb.* Ein Leib und zwo Seel.

46. Hucusque etiam de AFFINITATE.

47. Expoſui hactenus computationem Canonicam & Civilem: Hinc jam non ſine anſâ dicere poſſem quænam computatio melior, verior & convenientior? Verùm relictâ diſceptatione iſtâ theoreticâ, utriusq; magis uſum, & quidem primò computationis Canonicæ, demonſtrabo. Quod expediam dicendo DE GRADIBUS IN MATRIMONIO LICITIS VEL ILLICITIS.

48. Et prius quidem de gradibus CONSANGVINITATIS.

49. I. In lineâ rectâ.

50. Inter aſcendentes & deſcendentes, hoc eſt, inter parentes & liberos, matrimonium non eſt conceſſum, ſed in infinitum prohibitum.

Digitized by Google

Rationes dantur tres: Prima eſt, ne jus naturæ & pudor frangatur, qui in matrimoniis inſpiciendus. Contra naturam & pudorem autem eſt matrem vel filiam in uxorem ducere *l. adoptivus. 14. §. servil. s. 2. ſub fin. ff. de R. N.* Quod etiam nonnulla irrationabilia animalia innuunt, dum nefandos iſtos concubitus fugiunt & aversantur, teſte Juſtiniano *Nov. 12. c. 1. verſ. qualia plurima.* Exempla reperies apud Borcholt. *in tr. de grad. p. 101. 102.* Secunda eſt, ne cognitionis nomina confundantur, ac frater paterque idem fiat, ejusdemque ſit uxor & mater. Borcholt. poſt alios *in d. tr. de grad. & c. 102. verſ. denique ideo.* Georg. Schultze *d. tr. c. 8. membr. 1. n. 9.*

Tertia eſt, ne ex diſcrepantium ætatum conjunctione nimſum imbecilles partus edantur, ſiquidem parentum profecta jam ætas adoleſcentulorum matrimoniis haud penè convenit. Borcholt. *d. tr. p. 100.* & Georg. Schultze *d. tr. c. 8. mebr. 1. n. 10.* Singulæ ſanè ſtringunt; ſed prima ratio, me judicio, gravior eſt cæteris, & à jure quoque recepta. Et quidem

51. Divino.

Levit. cap. 18. v. 7. Du ſolt deines Vaters und deiner Mutter Scham nicht bloſſen. Es iſt deine Mutter / darumb ſoltu ihre Scham nicht bloſſen item v. 10. Du ſolt deines Sohnes / oder deiner Tochter Tochter Scham nicht bloſſen / (ratio adjicitur) denn es iſt deine Scham. Quæ ratio cum locum habeat in pronepote & pronepte, abnepote & abnepte, in atnepote & atnepte, imò in cæteris in infinitum, quidni etiam prohibitio? UBI enim EADEM RATIO, IBI QVOQVE IDEM JUS.

Obtinet etiam in avo & aviâ, proavo & proaviâ, abavo & abaviâ, atavo & ataviâ, imo in cæteris in infinitum juxta regulam: QVI GRADUS IN LINEA DESCENDENTIUM SUNT PROHIBITI, ILLI ETIAM IN LINEA ASCENDENTIUM SUNT PROHIBITI, ET VICE VERSA: QVI GRADUS IN LINEA ASCENDENTIUM SUNT PROHIBITI, ILLI ET IN LINEA DESCENDENTIUM SUNT PROHIBITI.

51. Canonico.

pr. c. progeniem, 16. de conſanguinitate. & ſeq. cauſ. 35. q. 2. & 3. ubi

Digitized by Google

ubi dicitur, quod eatenùs ſe extendat prohibitio poſt generationem, quousque parentela cognoſci poſſit. Item usque dum generatio cognoſcatur, aut in memoriâ retineatur, id eſt, in infinitum. Joh. Andr. *add. clar. arb. conſ.*

53. Civili.

per textum, Inſt. §. 1. de nuptiis. ubi ita: inter eas perſonas, quæ parentum liberorumve locum inter ſe obtinent, contrahi nuptiæ non poſſunt; veluti inter patrem & filiam, vel avum & neptem: vel matrem & filium, vel aviam & nepotem & usque in infinitum. Item *per l. nuptiæ. 53. ff. de R. N.* ubi Cajus inquit: Nuptiæ conſiſtere non poſſunt inter eas perſonas, quæ in numero parentum liberorumve ſunt, ſive proximi, ſive ulterioris gradus ſint, usque ad infinitum. Item *per l. fin. cod. & l. nemini 16. C. de nupt.*

54. Saxonico.

Gl. ordin. Landrecht *lib. 1. artic. 3. ſuper verba:* Als die Heerſchilde: *n. 7. v.* Unter dieſen beyden Limens/ id eſt, aſcendentem & deſcendentem mag nimmer eine Ehe beſtehen *Ordin. matrim. Elect. Joh. Georg. Sax. de anno 1624. rubr.* Der ander Punct §. Erſtlich *p. 8.* Die Perſonen / welche den Nahmen Vaters und Mutters/ desgleichen der Kinder tragen / als Vater / Mutter; Groſsvater / Groſsmutter; und ſo fort. Item: Kindes / Kindes-Kinder / und ſo fort ꝛc. ſollen ſich mit einander in Ehegelöbniß nicht einlaſſen. *Conſtit. prov. Elect. Sax. anno 1557. ſub rubr.* die Ehe wird verboten. *tit.* Von der Blutfreundſchafft *fol. 183. col. 2. ſub fine.* Es wird keine Ehe zugelaſſen zwiſchen Kindern und Eltern / ſie ſeynd nahe oder ferne einander verwand / und wann ſie gleich tauſend Glied von einander wären.

55. Marchico.

Quamvis in conſuetudinibus Marchicis à Lamb. Diſtelmeyero collectis & *anno 1607.* à Joh. Scheplizio U. J. L. editis *p. 1. tit. 2.* darin von Ehefällen gehandelt wird / nibil explicitè diſponatur, colligitur tamen, diſpoſitionem juris communis approbaſſe, cùm illi expreſsè non contradixerint.

56. Sive ſint ab eodem patre eademque matre; ſive ab altero eorum legitimè vel illegitimè nati. *l. ad-*

l. adoptivus. 14. § *ſorviles.* 2. *ff. d. R. N.* ibi: Unde nec vulgò quæſitam filiam per naturalis poteſt uxorem ducere: (ratio additur) quoniam in contrahendis matrimoniis naturale jus & pudor inſpiciendus eſt. Ex quâ hæc fluit regula, quam in ſequentibus probè obſerva: IN MATRIMONIIS CONTRAHENDIS INTER PERSONAS, SIVE SINT AB UTROQUE PARENTE SIMUL, SIVE AB UNO PARENTE TANTUM, VEL LEGITIME, VEL ILLEGITIME SIBI JUNCTÆ, EADEM EST PROHIBITIO.

II. in lineâ obliquâ.

I. in gradu primo.

59. Inter fratrem & ſororem matrimonium eſt prohibitum. Ratio prohibitionis poſita eſt in arctiſſimâ conjunctione. Nam frater & ſoror ex eodem parente provenientes, tam inter ſe conjuncti ſunt, ut penè idem eſſe videantur. Quemadmodum igitur nemo ſecum, ita frater & ſoror inter ſe matrimonium contrahere non poſſunt Borch. *de grad. rubr. in quib. grad. matrim. perm. & prob. p.* 108. Deinde quoque ſequeretur magna nimium cognationis confuſio. Denique expedit Reipublicæ, amicitiam inter cives amplificari, & per exteras etiam provincias totius orbis diffundi. Georg Schultze *d. tr. c.* 7. *n.* 20. Sunt & aliæ rationes, quas vide apud eos, quos refert Val. Gvil. Forſt. *in tr. de nupt. n.* 7. *p.* 81.

60. De jure Divino.

Levit. 18. *v.* 9. Du ſolt deiner Schweſter Scham/ die deines Vaters oder deiner Mutter Tochter iſt/ daheim oder drauſſen gebohren/ nicht blöſſen. *Et cap.* 20. *verſ.* 17. Wenn iemand ſeine Schweſter nimbt/ ſeines Vaters Tochter/ oder ſeiner Mutter Tochter/ und ihre Scham beſchauet/ und ſie wieder ſeine Scham/ das iſt eine Blutſchande/ die ſollen ausgerottet werden für den Leuten ihres Volcks/ denn er hat ſeiner Schweſter Scham entblöſſet/ er ſoll ſeine Miſſethat tragen *Deut. c.* 27. *v.* 22. Verflucht ſey wer bey ſeiner Schweſter ligt/ die ſeines Vaters oder ſeiner Mutter Tochter iſt. Quemadmodum autem prohibetur frater ducere ſororem ſuam: ita & ſoror prohibetur nubere fratri ſuo; PROHIBITIO enim PERSONARUM EST RECIPROCA. 47

Digitized by Google

51. Canonico.

per c. non debet. X. de conſang. & affin. ubi matrimonium in quarto gradu incluſivè prohibetur. Si igitur in quarto gradu, cur non multò magis in primo? Si in illo gradu, in quo minor prohibitionis eſt ratio, cur non multò magis in iſto, in quo major prohibitionis eſt ratio, à minori ad majus ducto argumento? Hinc regula: PROHIBITO GRADU REMOTIORI SIMUL PROHIBENTUR OMNES PROPINQVIORES GRADUS. Quæ locum habet primò in lineâ rectâ, ſecundò in lineâ obliquâ, ſi gradus ejusdem ſunt ordinis, vel ſi non ejusdem ordinis; ut ſaltem à gradu remotiori ſecundi ordinis ad gradum propinquiorem, vel etiam æqualem primi ordinis, argumentatio fiat. Fallit, ſi à gradu remotiori primi ordinis ad gradum propinquiorem ſecundi ordinis argumentamur. Gradus enim primi ordinis ſub ſe comprehendunt perſonas, quæ ſibi invicem parentum liberorumve loco ſunt; gradus autem ſecundi ordinis ſecus.

62. Civili.

§. 2. Inſt. de nuptiis. his verbis: Sanè inter fratrem ſororemque nuptiæ prohibitæ ſunt, ſive ab eodem patre eademque matre nati fuerint, ſive ab altero eorum. *Et liberorum. §. l. adoptivus. 4. §. ſerviles, 2. l. & nihil. 54. ff. de R. N. l. neminem. 17. C. de nupt. l. fin. C. de inceſt. nupt. l. ſi ſtipulor. 35. §. item quod 1. ff. de V. O.* ubi JCtus Paulus perpetuam prohibitionis cauſam & contra mores eſſe inquit, ſi ſororem nupturam ſibi aliquis ſtipuletur.

63. Saxonico.

Conſtit. Elect. Sax. anno 57. ibi: Bruder oder Schweſter ſich mit einander zu verehligen oder zu berühren / iſt von Göttlichen / natürlichen und allen Rechten und Geſatzen verboten / ſie ſeynd von voller oder halber Geburt / daß iſt / von einem Vater und einer Mutter / oder allein von der beyden einem. *Ord. Eccl. Aug. Elect. Sax. anno 80. tit.* Welche Perſonen ſich in Ehegelöbniß mit einander einzulaſſen verboten. *rubr.* Zum andern. *his verbis*: wo ſie einander ſeitwarts im erſten Grad verwand / als da ſeynd Brüder und Schweſter / dieſelbe ſollen mit der Verweiſung wegen der begangenen Blutſchande / zugleich auch zur Staupen ge-

ſchlagen

ſchlagen werden. *Ord. matr. Elect. Joh. Georg. Sax. de anno 1624. rubr.* Der ander Punct. §. Zum andern. *p. 8.*

64. Ex Marchico.

Ordinat. Marchi. Diſtrikt. p. 1. tit. 2. Von etlichen Eheſällen in Eheſachen. §. 1. Die Ehe in der Seitslinien in der Blutfreundſchafft oder Schwägerſchafft / im dritten oder wenigern Grade gleicher oder ungleicher Linien/ iſt verboten. Si igitur tertius, quidni multò magis primus? vid. *num. 61.* Quod & verba wenigern Grad innuunt.

65. Sive ſunt ab eodem patre eademque matre, ſive ab altero eorum vel legitimè, vel illegitimè nati.

Uti conſtabit *ex num. 56.*

66. 2. In gradu ſecundo.

67. Primò inter patruum & fratris vel ſororis filiam, inter materteram & ſororis vel fratris filium matrimonium eſt prohibitum.

Ratio eſt, ſibi invicem parentum liberorumve loco ſunt. §. *item amita. I. Inſt. de nupt. l. ſorbrine. 39. ff. de R. N. & ibi Dd. Conſt. provinc. Elect. Saxon. ſub rubr.* Die Ehe wird verboten. *tit.* Von der Blutfreundſchafft: *ibi:* Denn ſolche Perſonen an ſtat unſer Vater und Mutter / Sohn und Tochter geachtet werden; licet ejusmodi perſonæ ex aſcendentium & deſcendentiũ numerò lineæ rectæ non ſint. Idque eò, quia primò naturâ pater & filius eadem penè perſona eſſe intelliguntur. *l. ult. C de impub. & al. ſubſt. & per l. cùm ſcimus 22. §. 1. C. de agric. & cenſ.* Quemadmodum igitur inter fratres matrimonium eſt prohibitum; ita etiam inter patruum & fratris filiam. Secundò quia fratres & ſorores una ſunt caro. *Gen. 37. v. 27.* Jure itaque ſibi eorum repræſentantur cum illis, quaſi in lineâ rectâ. Et ſic qui fratris & ſororis meæ filius, ille etiam filius meus eſt per citatam rationem. Hinc etiam Laban ad ſororis ſuæ filium dicit *Gen. 29. v. 14.* os meum es, & caro mea.

68. De Jure Divino.

Levit. 18. v. 12. Du ſolt deines Vaters Schweſter Schame nicht 48
bloſſen/ denn es iſt deines Vaters nechſte Blutfreundin/ v. 13. Du

ſolt

ſolt deiner Mutter Schweſter Scham nicht blöſſen / denn es iſt deiner Mutter nechſte Blutfreundin. *Et cap.* 20. *v.* 19. Deiner Mutter Schweſter Scham / und deines Vaters Schweſter Scham ſoltu nicht blöſſen / denn ein ſolcher hat ſeine nechſte Blutfreundin aufgedackt.

69. Canonico.

per c. non debet. X. de conſang. & affin. ſecundùm ea, quæ dixi, *num.* 61.

70. Civili.

§. fratris. 3. & §. item amitam. 5. Inſtit. de nupt. l. miles. 11. l. ſi adulterium 38. §. 1. ff. ad L. Jul. de adult. l. per adoptionem. 17. §. fin. l. adoptivus. 14. §. ſerviles. 2. l. etiamſi 56. ff. de R. N. l. nemini. 17. C. de nupt. l. ult. C. de inceſt. & inut. nupt. ubi copulatio cum ſororis aut fratris filiâ ſceleſtum contubernium & turdiſſimum conſortium appellatur. *l. 2. C. ſi nupt. ex reſcr. pet.* Imperator Zeno ejusmodi conjunctionē contagium, item nefandiſſimum ſcelus nominat.

71. Saxonico.

Conſt. prov. Elect. Sax. ſub. rubr. Die Ehe wird verboten. *tit.* Von der Blutfreundſchafft §. Perſonen / ſo von wegen der Blutfreundſchafft in der ſeitwarts Linien hinaufwarts zu rechnen / zu ehelichen verbothen. *ibi*: Der Sohn ſoll nicht nehmen hinaufwarts des Vaters noch der Mutter Schweſter. Item: die Tochter ſoll nicht nehmen des Vaters noch der Mutter Bruder. *junct.* §. Perſonen / ſo von wegen der Blutfreundſchafft in der ſeitwarts Linien hinunterwarts zu rechnen / zu ehelichen verboten. *ibi*: Der Bruder ſoll nicht nehmen hinabwarts des Bruders noch der Schweſter Tochter. Item: Die Schweſter ſoll nicht nehmen hinabwarts des Bruders Sohn / noch der Schweſter Sohn. *ſi.* 186. *col.* 2. *& ſeqq. Orden. matrim. Elect. Joh. Georg. Sax. de anno* 1624. *rubr.* Der ander Punct. §. Zum andern. *pag.* 8. *& ſeq.*

72. Et Marchico.

per ſupra notata *num.* 64.

73. Sive ſint ab utroque latere, ſive ab uno latere, vel legitimè, vel illegitimè ſibi juncti.

Eadem enim in his ſanguinis eſt ratio & prohibitio, quæ in illis.

74. Se-

74. Secundò, inter duorum fatrum liberòs, qui propriè patrueles dicuntur, inter duarum ſororũ liberos, qui conſobrini vocantur, inter fatris & ſororis liberos, qui amitini appellantur, matrimonium eſt prohibitum.

Ratio prohibitionis meo judicio hæc dari poteſt: quia inter ſe ſunt inſtar fratris & ſororis. Si enim patruus mihi parentis loco, utique mihi filius vel filia ex eo fratris vel ſororis loco. Hinc etiam fratres & ſorores nominantur in ſacris literis, ut *Chron.* 24. *v.* 22.

…e jure Divino:

In veteri Teſtamento has nuptias non ſolùm non improbatas, ſed & approbatas, imo mandatas fuiſſe, optimè ex ſacris mihi conſtat. Factum autem illud eſt ex ſingulari ratione, & quidem merè forenſi, quæ ſolum Iſraelitas usque ad Chriſtum natum obſtringebat & obſtringere volebat; uti ex textibus Biblicis in ipſo conflictu demonſtrabo. Unde ſic argumentor: cujus ceſſat ratio, ejus & jus. Hodiè poſt Chriſtum natum conſobrinorum nuptiarum conceſſionis ceſſat ratio, Ergò etiam hodiè poſt Chriſtum natum conſobrinorum nuptiarum conceſſionis ceſſat jus.

76. Canónico.

per c. non debet. X. de conſang. & affin. ſecundum regulam poſitàm ſub *num.* 61.

77. Saxonico.

per Edictum Elect. Johan. Georg. Saxon. de anno 1615. Daß in ſeiner Fürſtl. Gn. Landen ſich niemand im andern Grad gleicher / und dritten Grad ungleicher Linien ohne ſonderlichen Verlaub ehelichen verloben ſoll / *datum Dresda* den 31. *Maji.*

78. Et Marchico.

per verba expreſſa *Conſuetud. March. Diſtelmeieri* quæ vide ſub *num.* 64.

79. Sive ſint ex utroque, ſive ex uno latere, vel legitimè, vel illegitimè ſibi juncti.

Cùm, ut ſuprà dictum, hic ſaltem jus ſanguinis, quod non minùs ex uno, quàm utroque latere naturaliter afficit & conjungit, conſideretur. 49

Digitized by Google

80. Conceſſum autem eſt tantùm de jure Civili.

l. celebrandis. 19. C. de nupt. his verbis: Matrimonium inter conſobrinos habeatur legitimum, ſive ex duobus fratribus, ſive ex duabus ſororibus, ſive ex fratre & ſororibus, ſive ex fratre & ſorore nati. *§. 4. Inſt. eodem:* Duorum fratrum & ſororum liberi vel fratris & ſororis conjungi poſſunt. Jung. *l. ſi nepotem 3. l. non ſolum 67. §. 1. ff. de R. N. l. Lucius. 78. §. filia. 8. ff. ad SC. Trebell. l. uter. 23. & ſeq. ff. de condit. inſtit. l. conditionis. 2. C. de inſtit. & ſubſtit.*

81 3. in gradu tertio.

82. Primò inter fratrem & fratris vel ſororis neptem, inter ſororem & fratris vel ſororis nepotem matrimonium eſt prohibitum.

Ratio eſt, quia ſibi invicem parentum liberorumve loco ſunt, ut ſuprà dictum ſub *ſub num. 67.* quod & hîc applicandum.

83. De jure Divino.

Per textum Levit. 18. v. 12. & ſeq. cap. 20. v. 19. non quidem explicitè, ſed implicitè ob paritatem, imò majoritatem (ut loquar cum JCtis) rationis. Nam quo quisque ordine & loco prior, eò major ipſi reverentia debetur. Et naturæ quodam inſtinctu remotioribus parentibus major reverentia exhibetur, quàm propinquis. Proinde licet propatruus aut avi frater uno gradu remotior ſit patruo, loco tamen & dignitate eſt ſuperior. *Bech. de jure connub. p. 1. c. 11. 20.*

84. Canonico.

Per d. c. non debet. X. de conſang. & affin. ſecundùm ea, quæ dixi *ſuprà num. 61.*

58. Civili.

Per verba expreſſa *§. fratris. 3. & §. ipſam autem. 5. Inſtit. de nupt. l. per adoptionem. 17. §. fin. ff. de R. N. l. 17. C. de Nupt.*

86. Saxonicò.

Conſtit. prov. Elect. Sax. ſub tit. Die Ehe wird verboten. *rubr.* Von der Blutfreundſchafft. §. Perſonen / ſo von wegen der Blutfreundſchafft in der aufſteigenden Linien hinaufwärts zu rechnen / zu ehelichen verboten. *ibid.* Der Sohn ſoll nicht nehmen hin-

auf

aufwarts des Großvaters oder Großmutters Schweſter. Item. die Tochter ſol nicht nehmen hinaufwarts des Großvaters oder Großmutter Bruder *Et §. ſeq.* Perſonen/ ſo von wegen der Blutfreundſchaft in der ſeitwarts Linien hinunterwarts zu rechnen/ zu ehelichen verboten *ibi*: Die Schweſter ſoll nicht nehmen hinabwarts des Bruders Sohns Sohn / noch der Schweſter Sohns Sohn. Item; noch des Bruders oder Schweſter Tochter Sohn. *f.* 185.

87. Et Marchico.

Per de Conſuetud. March. Diſtelmeieri vi regulæ poſitæ *ſub n.* 61.

88. Sive ſint ex utroque ſive uno latere, vel legitimè vel illegitimè ſibi juncti.

89. Secundò, inter fratris vel ſororis filium, & fratris vel ſororis neptem, inter fratris vel ſororis filiam, & fratris vel ſororis nepotem matrimonium eſt prohibitum.

Ratio eſt, ut divinæ prohibitiones majori curâ & reverentiâ ſerventur. Hinc circa tempora Auguſtini, ipſo teſte *lib.* 5. *de civ. DEI. c.* 16. ab his nuptiis abſtinuerunt Chriſtiani, & (ut cum illo loquar) factum licitum horruerunt ob vicinitatem illiciti.

90. De Jure Canonico.

Per c. non debet, X. de conſ. & affin. vid. *n.* 61.

91. Saxonico.

Ord. matrim. Elect. Joh. Georg. Saxon. de anno 1624. *rubr.* Der ander Punct. 5. Zum andern: die Perſonen / welche ſeithalben einander im dritten Glied ungleicher Linien verwand ſeyn / ſollen einander nicht ehelichen / als da ſeynd alle die Perſonen / ſo von einerley Eltern Vaters oder Mutters halben gebohren und herkommen / und von ihren gemeinen Eltern anzurechnen / die eines Kindes Kindes Kind / die andere Kindes Kind iſt / und alſo nach der Perſon / von welcher ſie zugleich ihren Urſprung haben / ihr eins die andere und eins die dritte Perſon iſt / und was auch einander näher verwand ſeyn mag / dieſe alle ſollen ſich in Ehegelöbniß nicht einlaſſen.

92. Et Marchico.

Per. de Conſuetud. March. Diſtelmeieri, cujus verba vide ſuprà *ſub num.* 64.

93. Sive ſint ex utroque, ſive uno latere, vel legitimè, vel illegitimè ſibi juncti.

Quod patet ex jam ſuprà alleg. *Ord. matr. Elect. Joh. Georg. Sax.* Bech. talem refert ſententiæ formulam: Wo der Jungfrauen/ ſo ihr zur Ehe begehrt/ Großvater eures Vaters halber Bruder geweſt/ ſo könt ihr/ vermöge geſchriebener geiſtlichen Rechte mit ihr keine Ehe bringen. Da er aber eures Vaters Stieffſchweſter von Vater und Mutter/ dadurch er denn eurem Vater gantz und gar nicht zugethan/ ſo möget ihr ſie wohl ehelichen/ V. R. W.

94. Conceſſum autem eſt de jure divino.

Cum nihil de hoc caſu in ſacris neque explicitè, neque implicitè prohibitum reperiatur.

95. Et Civili.

Arg. §. duarum 4. Inſt. de nupt. l. celebrandis. 9. C. eod. l. ſi nepotem 3. l. non ſolum. 67. ff. de R. N. l. Lucius. 32. §. filia. 2. ff. ad SC. Trebell. l. inter. 23. & ſeqq. ff. de condit. inſtit. l. conditionis. 2. C. de inſtit. & ſubſtit. Ratio eſt, quia ſibi invicem nec parentum, nec liberorum loco ſunt.

96. Tertiò, inter duorum fratrum, vel duarum ſororum, vel fratris & ſororis nepotem & neptem matrimonium eſt prohibitum.

Ratio eſt, quia in his perſonis imago quædam eſt fratrum & ſororum. Proavum enim ceu communem parentum habent; cujus reſpectu etiam quodammodò liberorum locum obtinent. Deinde, ut majori curâ & reverentiâ divinæ prohibitiones ſerventur.

97. De Jure Canonico.

Per c. non debet. X. de conſ. & affin.

98. Et Marchico.

Per c. Conſuet. March. Diſtelmeieri, cujus verba vide ſuprà *ſub num. 64.*

99. Sive ſint ex utroque, ſive uno latere, vel legitimè vel illegitimè ſibi juncti.

100. Conceſſum autem eſt de jure Divino, Civili & Canonico.

101. In quarto gradu.

102. Primò inter fratrem & fratris vel ſororis pronepτem, inter ſororem & fratris vel ſororis pronepotem matrimonium eſt prohibitum.

Rationem vide *ſub. num.* 82.

103. De jure Divino.

Per rationem datam *ſub num.* 83.

104. Canonico.

Per d. c. non debet, X. de conſ. & affin. vi regulæ poſitæ *ſub n.* 61.

105. Civili.

Per verba expreſſa *l. 39. ff. de R. N.* quæ ſic ſonat: Sororis proneptem non poſſum ducere uxorem, (ratio adjicitur) quoniam parentis loco ei ſum. Imo qui hoc facit, inceſtum committere dicitur *in §. ult. l.*

106. Saxonico.

Conſt. prov. Sax. ſub tit. Die Ehe wird verboten. *rubr.* Von Blutfreundſchaft. §. Perſonen/ ſo von wegen der Blutfreundſchafft in der ſeitwarts Linien hinaufwarts zu rechnen/ zu ehelichen verboten *ibi*: Der Sohn ſoll nicht nehmen hinaufwarts des Großvaters Vaters Schweſter / noch der Großmutter Mutter Schweſter. item: die Tochter ſoll nicht nehmen hinaufwarts des Großvaters Vaters Bruders / noch der Großmutter Mutter Bruder. Et §. *ſeq.* Perſonen / ſo von wegen der Blutfreundſchafft in der ſeitwarts Linien hinunterwarts zu rechnen/ zu ehelichen verboten. *ibi:* die Schweſter ſoll nicht nehmen hinabwarts des Bruders Sohns Sohns Sohn/ noch der Schweſter Sohns Sohns Sohn/ noch des Bruders Tochter Tochter Sohn/ noch der Schweſter Tochter Tochter Sohn. *f. 185. & ſeq. Ord. matr. Elect. Johan. Georg. Sax. de anno* 1624. *rubr.* Der ander Punct §. Zum andern. *ibi:* Wie auch niemand ſich mit des Großvaters Vatern/ oder Großmutter Mutter Geſchwiſter/ weil dieſelben der Eltern ſtatt halten/ ehelichen verloben ſoll.

107. Et Marchico.

Quod in his à cæteris juribus non aberrabit.

108. Sive ſint ex utroque, ſive ex uno latere, vel legitimè, vel illegitimè ſibi juncti. 51

109. Secundò, inter fratris vel ſororis filium, & fratris vel ſororis proneptem, inter fratris vel ſororis filiam, & fratris vel ſororis pronepotem.

110. Tertiò, inter fratris vel ſororis nepotem, & fratris vel ſororis proneptem, inter fratris vel ſororis neptem, & fratris vel ſororis pronepotem.

111. Quartò, inter duorum fratrum, vel duarum ſororum, vel ſororis & fratris pronepotem & proneptem matrimonium eſt prohibitum tantum.

112. De jure Canonico.

Per de c. non debet X. de conſang. & affin.

113. Non verò de jure Divino, Civili, Saxonico & Marchico.

114. 5. In quinto gradu.

115. Hi quinque occurrunt caſus. De caſu 1. 3. 4. & 5. nullum

1. 2. 3. 4. 5.

eſt dubium; Hiſce enim nuptiæ de omni jure ſunt licitæ De primo autem caſu diſputatur.

116. Quidam matrimonium illud conceſſum;

è quorum eſt numero Joh. Andr. *in decl. arb. conſang.* Schneid. *de arb. Cogn. n. ult.* & Nic. Mozz. *de contr. matrim. in declar. col. 7. n. 17.*

117. Quidam verò prohibitum eſſe aſſerunt:

è quorum numero non minimus Bech. *de jure Conn. c. 11. n.* 23. qui ſequitur Hoſtienſem, adverſariorumq; argumenta refutat.

113. Ut ut ſit; Ego has diſceptationes ferme inutiles eſſe judico, cùm in hoc ſeculo frater fratris ſui abneptem haud videat, & conceſſo, quòd videat, tamen non tot annos attinget, usque dum ipſa nubilis fiet ætatis. Nec ſpero, puellam cum tali elumbi decrepito matrimonium inituram eſſe.

119. Diximus hucusque de gradibus conſanguinitatis. Nunc etiam dicendum erit de gradibus AFFINITATIS.

120. Ante

110. Ante omnia autem hæc regula generalis notanda venit: IN QVIBUS GRADIBUS NUPTIÆ PROHIBITÆ SUNT, RATIONE CONSANGVINITATIS, IN IISDEM QVOQVE PROHIBITÆ SUNT RATIONE AFFINITATIS.

c. 1, & penult. X. de conſ. & affin. can. de propinquis. 3. can. & hoc. can. æqualiter 13. can. quadam lex. 20. cauſa. 35. q. 2. Ord. matrim. Elect. Joh. Georg. Sax. de anno 1624. rubr. Der ander Punct §. Zum dritten *pag. 9. & ſeq.* Wie nun den Perſonen wegen der Blutfreundſchafft ſich in Ehegelöbniß einzulaſſen verboten; alſo ſollen auch die / welche Schwägerſchafft halben einander ebenmäßig verwand / ſich in Ehegelöbniß nicht einlaſſen.

111. In lineâ rectâ & perpendiculari.

112. Inter aſcendentes & deſcendentes, ſive primi, ſive ſecundi ordinis, matrimonium in infinitum eſt prohibitum.

Ratio eſt, quia tales perſonæ ſibi invicem parentum liberorumve loco ſunt. Idque eò, quia vir & uxor una caro eſt: *Gen. 2. v. ult.*

113. De jure Divino.

De ſocru, *Deuter. 27. v. 23.* Verflucht ſey / wer bey ſeiner Schwieger liegt. Quæ pœna ſpiritualis non removet corporalem, uti ex *alleg. cap.* & ex iis, quæ mox inſequuntur, probari poteſt. Sub ſocru ob conſecutionis neceſſitatem intellige proſocrum, abſocrum, atſocrum &c. Item ſocerum, proſocerum, abſocerum, atſocerum, & ſic conſequenter, ſi neceſſitas poſtulat. De Nuru, *Levit. 18. v. 15.* Du ſolt deiner Schnur Scham nicht blöſſen / denn es deines Sohnes Weib / darumb ſolt du ihre Scham nicht blöſſen. *Et cap. 20. v. 12.* Wenn iemand bey ſeiner Schnur ſchläfft / ſo ſollen ſie beyde des Todes ſterben / denn ſie haben eine Schande begangen / ihr Blut ſey auf ihnen. Sub quâ comprehende pronurum, abnurum, atnurum &c. Item generum, progenerum, abgenerum, atgenerum, & ſic deinceps. De Novercâ, *Levit. 18. v. 8.* Du ſolt deines Vaters Weibes Scham nicht blöſſen / denn es iſt deines Vaters Scham. *Lev. 20. v. 11.* Wenn iemand bey ſeines Vaters Weib ſchläfft / daß er ſeines Vaters Scham geblöſſet hat / die ſollen beyde des Todes ſterben.

ben. *Deut.* 27. *v.* 20. Verflucht ſey / wer bey ſeines Vaters Weibe ligt / daß er aufdecke den Fittich ſeines Vaters. *Et Paul.* 1. *Cor.* 5. *v.* 1. Eine ſolche Hurerey / da auch die Heyden nicht von zu ſagen wiſſen / daß einer ſeines Vaters Weib habe / hoc eſt, novercam, uti apparet *ex Lev.* 18. *v.* 7. & 8.) Sub quâ intellige pronovercam, abnovercam, atnovercam &c. Item vitricum, provitricum, abvitricum &c.

De Privignâ & proprivignâ, *Levit.* 18. *v.* 7. Du ſolt deines Weibes ſamt ihrer Tochter Schaam nicht blöſſen / noch ihres Sohns Tochter oder Tochter Tochter nehmen / ihre Schaam zu blöſſen / denn es iſt ihre nechſte Blutfreundin / und iſt ein Laſter. Sub qua ulterius intellige abprivignam, atprivignam &c. Item privignum, proprivignum, abprivignum, atprivignum, & ſic conſequenter, cùm in cæteris eadem ratio. Ubi autem eadem ratio, ibi & idem jus.

124. Canonico.

per rationem *textus in c.* 1. *X. de conſang. & affin. can. de propinquis* 3. *& can. & hoc.* 12. *can. æqualiter.* 13. *can. quadam lex.* 20. *cauſa.* 35. *q.* 2. *&* 3. Quod ita à conſanguineis uxoris, ut à propriis, abſtinere debeamus, Bech. *d. tr. p.* 2. *c.* 6. *n.* 4.

125. Civili.

l. nemini. 17. *in fin. C. de nupt. l. adoptivus.* 14. §. 4. *ff. de R. N.* §. *affinitatis* 6. §. *ſocrum.* 7. *Inſt. de nupt. l. non facile.* 4. §. 6. *& ſeq. ff. de grad. & affin.*

127. Saxonico.

Conſt. prov. Elect. Sax. ſub rub. Die Ehe wird verbothen. *etc.* Von wegen der Schwägerſchafft / §. Perſonen / ſo von wegen der Schwägerſchafft / in der rechten Linien hinaufwarts gerechnet / zu ehelichen verboten. *fol.* 188. *col.* 2. *& fol.* 189. *col.* 1.

127. Et Marchico.

Quod hac in parte ſequitur diſpoſitionem juris communis.

128. In lineâ obliquâ

1. In gradu primo.

129. Inter fratrem &, fratriam, id eſt, fratris defuncti uxorem, inter ſororem & ſororium, id eſt, ſororis defunctæ maritum matrimonium eſt prohibitum.

Ratio

Digitized by Google

Ratio eſt, quia uxor unius fratris, alterius fratris quaſi ſoror eſt, &, maritus unius ſororis, alterius ſororis quaſi frater eſt: Idque ideò, quòd mas & fœmina in unum corpus coaleant. Ut igitur ſororem in uxorem ducere nequeo ratione cognationis; ita etiam ratione affinitatis fratriam, id eſt, fratris viduam in uxorem ducere non poſſum.

110. De jure Divino.

Levit. 18. *v.* 16. Du ſolt deines Bruders Weibes Scham nicht bloͤſſen / denn ſie iſt deines Bruders Scham. *Et Levit.* 20. *v.* 21. Wenn iemand ſeines Bruders Weib nimt / das iſt eine ſchaͤndliche That / ſie ſollen ohne Kinder ſeyn / darumb daß er hat ſeines Bruders Scham gebloͤſſet. Quæ præcepta univerſalia olim quoad populum Iſraëliticum limitabantur per illud *Deuter.* 25. *v.* 5. Wenn Bruͤder bey einander wohnen / und einer ſtirbt ohn Kinder / ſo ſoll des verſtorbenen Weib nicht einen frembden Mann drauſſen nehmen / ſondern ihr Schwager ſol ſie beſchlaffen / und zum Weibe nehmen / und ſie ehlichen. Varii variè hunc locum explicant, imò torquent. Calvinus *in comment. ad ſext. precept. in d. text. Levit. p.* 406. putat per fratres non hîc fratres germanos, ſed cæteros cognatos remotiores, qui non ſunt in gradu prohibito intelligi. Verùm hæc interpretatio, ne quidem ſuis aſſeclis, teſte Val. Guil. Forſtero *de nupt. c.* 7. *p.* 99. arridet, cùm ſit violenta. Textus enim loquitur de Leviro & Glore, quod expreſsè ex Hebræâ linguâ demonſtrari poſſe dicit Beza *de devort. p.* 53. Hinc quidam illum propriè de germanis fratribus, non verò de cognatis remotioribus accipiendum eſſe perhibent, extendi autem poſſe etiam ad cæteros propinquos non negant; in quorum ſententiam & ego eo, motus collatione textuum biblicorum & quidem ſequentium: *Gen.* 38. *à verſ.* 6. *uſq. ad* 10. *Ruth. c.* 1. *usque ad v.* 12. *& c. ult. usque ad v.* 12. *Matth.* 22. *v.* 24. *-v.* 26. *Marc.* 12. *v.* 19. 20. 21. *&* 22. *Luc.* 20. *v.* 28. 29. 30. *&* 31. Statuoque fratrem germanum fratris ſui germani ſine liberis præmortui, viduam in uxorum ducere potuiſſe, imò debuiſſe. Ratio autem hujus mandati ac permiſſionis hæc fuit, ne deleretur nomen fratris ex Iſraël. *Deut.* 25. *v.* 6. *&* 7. idque

53

Digitized by Google

ideò ſecundùm Theologorum opinionem, quia Chriſtus è tribu Juda naſci debuit. Hinc noluit DEUS inter Iſraëlitas commixtionem de tribu in tribum fieri. *Num. 36.* Cùm autem jam dudum Chriſtus natus ſit, dubium nullum eſt, quin dictum præceptum, quod merè erat forenſe atque particulare, vel ſingulare, prorſus ſublatum ſit, & commixtio hæc graviſſimè hodiè punienda.

131. Canonico.

Can. de inceſtu. 8. cauſa. 35. q. 2. & 3. can. ſi quis viduam. 10. cauſa 32. q. 7. c. non debet. 8. X. de conſang. & affin. Prohibito enim gradu remotiori, ſimul prohibentur omnes propinquiores.

132. Civili.

L. 5. C. de inceſt. & inut. nupt. Fratris uxorem ducendi, vel duabus ſororibus conjungendi penitùs licentiam ſubmovemus, nec diſſoluto quocunque modo conjugio. *Et l. pen. & ult. C. eodem.* ſ. eleſtum contubernium vocatur, quando quis eam, quæ cum fratre nuptiali jure quondam cohabitaverat, turpiſſimo conſortio velit amplecti.

133. Saxonico

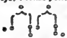
Conſt. provinc. Elect. Sax. ſub rubr. Die Ehe wird verboten. *tit.* Von der Schwägerſchafft *fol. 60. col. 1.* ibi: Der Bruder ſoll nicht hinunterwarts nehmen ſeines Bruders Weib/ noch ſeines Weibes Schweſter. *Et f. 191. col. 1.* Die Schweſter ſoll nicht hinabwarts nehmen ihrer verſterbenen Schweſter Mann/ noch ihres verſtorbenen Mannes Bruder. *Ord. matrim. Elector. Joh. Georg. Saxon. de anno 1624. rub.* Der ander Punct. §. Zum andern. *pag. 12. in fin.* ibi: Als da ſich eine Perſon mit zweyen Schweſtern/ oder zweyen Brüdern wiſſentlich fleiſchlich eingelaſſen hätte/ die ſollen zugleich neben der Verweiſung zur Staupen geſchlagen werden.

134. Et Marchico.

d. Conſtit. March. Deſcrin. p. 1. tit. 3 Von etlichen Ehefällen in Ehesachen. §. 1. Die Ehe in der Seitenlinien in der Blutfreundſchaffe oder Schwägerſchafft/ im dritten oder wenigern Grad/ gleicher oder ungleicher Linien/ iſt verboten.

135. 2. In gradu ſecundo.

136. Primò, inter fratris viduam, & fratris vel ſororis filium,

inter ſororis viduum, & fratris vel ſororis filiam, inter fratrem & fratris vel ſororis filii viduam, inter ſororem & fratris vel ſororis filiæ viduum matrimonium eſt prohibitum.

Ratio eſt, quia ſibi invicem parentum liberorumve loco ſunt. Ut enim patruus tibi ratione cognationis parentis loco; ita etiam patrui vidua ratione affinitatis parentis loco, cum vir & uxor ſit una caro. *Gen. 2, v. ult.*

137. De jure Divino.

Levit. 18. v. 14. Du ſolt deines Vaters Brudern Scham nicht blöſſen / daß du ſein Weib nehmeſt / denn ſie iſt deine Baſe. *Et cap. 20. v. 20.* Wenn iemand bey ſeines Vatern Bruders Weib ſchläfft / der hat ſeines Vettern Scham geblöſt / ſie ſollen ihre Sünde tragen / ohne Kinder ſollen ſie ſterben. Quod de patrui viduâ dicitur, id etiam de cæteris perſonis in hoc gradu & in hac lineâ primi generis affinitatis intelligendum, juxta regulam: GRADU ALIQVO PROHIBITO, NON TANTUM ILLÆ PERSONÆ, QVARUM IN LEGE ET DISPOSITIONE EXPRESSA FIT MENTIO, NUPTIAS CONTRAHERE PROHIBENTUR, SED ETIAM OMNES CONGRUENTES ET IN ISTO GRADU EXISTENTES.

138. Canonico.

arg. c. quod dilectio 3. c. non debet. 8. X. de conſang. & affin.

139. Civili.

Quod licet expreſsè nihil diſpoſitum reperiatur, tamen, cùm ſatis ſuperq; conſtet, Imperatorem noſtrum nullas nuptias adeo graviter, quàm parentum & liberorum prohibuiſſe, & in iis honeſtam maximè aſpexiſſe. Nullus dubito, quin generalem illam prohibitionem, ne perſonæ parentum liberorumve loco exiſtentes conjungantur. *§. ergò non. 1. Inſtit. de nupt. l. non facile. 4. §. hos itaque. 7. ff. de grad. & affin.* etiam ad affines in lineâ obliquâ parentum liberorumve loco exiſtentes, extendi voluerit

140. Saxonico.

Conſt. provinc. Elect. Saxon. ſub rubr. Die Ehe wird verbothen. *tit.* Von wegen der Schwägerſchafft. *fol. 109. col. 2.* ibi: der Bruder ſoll nicht hinaufwarts nehmen ſeiner Schwieger Schweſter/ das iſt/ ſeines Weibes Mutter Schweſter/ noch ſeines Schwähers Schweſter/ das iſt ſeines Weibes Vaters Schweſter/ noch ſeines Ohms Weib/ das iſt/ ſeiner Mutter Bruders Weib/ noch ſeines Vettern Weib/ das iſt/ ſeines Vaters Bruders Weib. Item: Der Bruder ſoll nicht hinunterwarts nehmen ſeines Bruders Sohns Weib/ noch ſeiner Schweſter Sohns Weib/ noch ſeines Weibes Bruders Tochter/ noch ſeines Weibes Schweſter Tochter. *Et f. 151. col. 1.* Die Schweſter ſoll nicht hinaufwarts nehmen ihres Mannes Mutter Bruder/ noch ihres Mannes Vaters Bruder/ noch ihrer Muhmen Mann/ das iſt/ ihrer Mutter Schweſter Mann/ noch ihrer Baſen Mann/ das iſt ihres Vaters Schweſter Mann Item: die Schweſter ſoll nicht hinabwarts nehmen ihrer Schweſter Tochter Mann/ noch ihres Bruders Tochter Mann/ noch ihres Mannes Bruders Sohn/ noch ihres Mannes Schweſter Sohn.

141. Et Marchico.

Per ſupra poſita *ſub num. 134.*

142. Secundò inter conſobrinam & conſobrinæ viduum, inter conſobrinum & conſobrini viduam matrimonium eſt prohibitum.

Ratio eſt; quia tui conſobrini vidua, tibi conſobrina eſt, per illud, quòd mas & fœmina una ſint caro. Ut igitur conſobrinam tuam ratione cognationis in uxorem ducere nequis, ita etiam ratione affinitatis conſobrini viduam.

143. De jure Divino.

Non quidem expreſsè; cùm nihil de hoc gradu affinitatis in ſacris inveniatur, attamen implicitè ſi modò illa regula generalis, nempe: IN QVIBUS GRADIBUS NUPTIÆ PROHIBITÆ SUNT, RATIONE CONSANGVINITATIS, IN IISDEM QUOQVE PROHIBITÆ, RATIONE AFFINITATIS;

TATIS; etiam in jure Divino locum habere debet, de quo vix ac ne vix quidem dubito.

144. Canonico.

per c. non debet. 8. X. de conſang. & affin. vide poſita *ſub num. 61.*

145. Saxonico.

Ord. matrim. Elect. Joh. Georg. Sax. de anno 1624. rubr. Der ander Punct. 5. Zum dritten: Wie nun den Perſonen wegen der Blutfreundſchafft ſich in Ehegelübde einzulaſſen verboten / alſo ſollen auch die / welche Schwägerſchafft halben einander eben-mäßig verwand / ſich in Ehegelübniß nicht einlaſſen / (rationem addit) dann ſo nahe der verſtorbene Ehegatte ſeinen eigenen Blutsfreunden zugethan / ſo nahe iſt auch denſelben ſein hinter-laſſener Ehegatte Schwägerſchafft halben verwandt. At ratione cognationis hic gradus prohibitus, ergò etiam ratione affinitatis.

146. Et Marchico.

Vide ſupra *num. 143*

147. Conceſſum autem tantùm de jure Civili.

Qui enim concedit, quod majus eſt, concedit etiam, quod minus. Si igitur perſonæ cognatæ in hoc gradu exiſtentes, conjungi poſſunt, quidni etiam affines in hoc gradu exiſtentes, in quibus minor prohibitionis ratio deprehenditur?

148. 3. In gradu tertio.

149. Primò, inter fratris viduam, & fratris vel ſororis nepotem, inter ſororis viduum, & fratris vel ſororis neptem, inter fratrem, & fratris vel ſororis nepotis viduam, inter ſororem, & fratris vel ſororis neptis viduum matrimonium eſt prohibitum.

Ratio eſt, quia ſibi invicem parentum liberorumve loco ſunt, ut ſuprà demonſtratum.

150. De jure Divino.

Non quidem explicitè, attamen implicitè per textum *Levit. 18. verſ. 14.* Nam remotioribus parentibus naturâ major reverentia debetur, quàm propinquis. Licet igitur propatrui vi-

dua mihi uno gradu remotior ſit patrui viduâ, tamen loco & dignitate eſt ſuperior.

151. Canonico.

per d. c. non debet. 8. X. de conſang. & affin.

152. Civili.

vide *num.* 139.

153. Saxonico.

Conſlit. provinc. Elect. Saxon. ſub rub. Die Ehe wird verboten. *tit.* Von wegen der Schwägerſchafft. *fol.* 190. *col.* 2. ibi: Der Bruder ſoll nicht hinaufwarts nehmen des Großvaters Bruders Weib. Item: Der Bruder ſoll nicht hinunterwarts nehmen ſeines Bruders Sohns Sohns Weib / noch ſeines Bruders Tochter Sohns Weib / noch ſeiner Schweſter Sohns Sohns Weib / noch ſeines Weibes Bruders Tochter Tochter / noch ſeines Weibes Schweſter Tochter Tochter. *fol.* 191. *col.* 2. ibi: Die Schweſter ſoll nicht hinaufwarts nehmen des Großvaters Schweſter Mann. Item: Die Schweſter ſoll nicht hinaufwarts nehmen ihres Brudern Sohns Tochter Mann / noch ihres Bruders Tochter Tochter Mann / noch ihrer Schweſter Tochter Tochter Mann / noch ihres Mannes Bruders Sohns Sohn / noch ihres Mannes Schweſter Sohns Sohn.

154. Et Marchico.

vide *num.* 134.

155. Secundo. inter fratris vel ſororis filii viduam, & fratris

vel ſororis nepotem, inter fratris vel ſororis filiæ viduum, & fratris vel ſororis neptem, inter fratris vel ſororis filium, & fratris vel ſororis nepotis viduam, inter fratris vel ſororis filiam, & fratris vel ſororis neptis viduum matrimonium eſt prohibitum.

Quò ſcil. divinæ prohibitiones majori curâ & reverentiâ ſerventur. Factum ſanè licitum fugiendum ob vicinitatem illiciti.

156. De jure Canonico, Saxonico & Marchico.

157. Conceſſum autem de jure Divino & Civili.

per dicta *ſub num.* 94. & 95. quæ hic applica.

158. Ter-

158. Tertio, inter conſobrini vel conſobrinæ filium, & conſobrini vel conſobrinæ filii viduam, inter conſobrini vel conſobrinæ filiam, & conſobrini vel conſobrinæ filiæ viduum matrimonium eſt prohibitum.

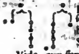
Rationis loco mutandis mutatis huc refer, quod dictum *ſub num.* 96.

159. De Jure Canonico, & Marchico,

160. Conceſſum autem de jure Divino, Civili & Saxonico. Quia hiſce juribus in hoc gradu nec ratione cognationis matrimonium prohibitum. Multò igitur minùs ratione affinitatis erit interdictum, ducto argumento à majori ad minus.

161. 4. In gradu quarto.

162. Primò inter fratris viduam, & fratris vel ſororis pronepotem, inter ſororis viduum, & fratris vel ſororis proneptem matrimonium eſt prohibitum de jure Divino, Canonico, Civili, Saxonico & Marchico.

Vide, quæ ſuprà dicta ſunt de hoc gradu cognationis, & ea hic applica.

163. Secundò, inter conſobrini viduam, & conſobrini vel conſobrinæ nepotem, inter conſobrinæ viduum, & conſobrini vel conſobrinæ neptem, inter conſobrinam, & conſobrini vel conſobrinæ neptis viduum, inter conſobrinum, & conſobrini vel conſobrinæ nepotis viduam.

164. Tertiò, inter conſubrini vel couſobrinæ filii viduam, & conſobrini vel cenſobrinæ nepotem, inter conſobrini vel conſobrinæ filiæ viduum & conſobrini vel conſobrinæ neptem, inter conſobrini vel conſobrinæ filium & conſobrini vel conſobrinæ nepotis viduam, inter conſobrini vel conſobrinæ filiam, & conſobrini vel conſobrinæ neptis viduum.

165. Quartò, inter conſobrinorum nepotem & neptem matrimonium eſt prohibitum tantùm,
166. de jure Canonico.

per d. c. non debet. §. X. de conſang. & affin.

167. Conceſſum autem de jure Divino, Civili, Saxonico & Marchico.

168. De quinto gradu lineæ obliquæ vide poſita *ſub num. 116. 117. & 118.* quæ mutandis mutatis hùc quadrant.

199. Nunc etiam de uſu computationis Juris Civilis agendum eſſet, verùm cùm videam ſatis materiam ad ventilandum adeſſe, hic cum bono DEO ſubſiſtam, quod reliquum adhuc, in aliud usque tempus reſervando.

COROLLARIA.

I. Neſcio an æquè ſatis de jure Saxonico, in gradu ſecundo lineæ obliquæ æqualis, fiat diſpenſatio.

II. An nuptiæ citra parentum conſenſum initæ, reſcindi debeant, quando res non amphùs eſt integra, puta, ſi copula carnalis fuerit inſecuta Neg.

III. An illud matrimonium, ſi quis ab alio vitiatam duxerit, reſcindi poſſit? Diſtinguo.

Maritus, cùm duceret, vel ſcivit, eam eſſe ab alio vitiatam; aut poſtquam compertus eſt nihilominùs cum illâ rem habuit.

Vel non ſcivit, & poſtquam compertus eſt, protinùs ab eâ abſtinuit & diſſolutionem matrimonii, manifeſtis & evidentibus teſtimoniis inſtructus, petiit.

Priori caſu diſſolvi non poteſt, poſteriori autem poteſt quoad menſam & torum: Quin etiam parti innocenti, facultas ad ſecunda transeundi vota rectè conceditur.

Præjudicium in hanc rem tale refert Valentin. Guilielmus Forſterus *in fine ſui tr. de Nupt.* Præmiſſ. præmitt. So werdet ihr / als der von ſolcher Unzucht nicht gewuſt / auch dergeſtalt ſie zu ehelichen nicht gewilliget / ſondern betrogen worden / von ihr billich entbunden und loß gezehlet / und euch / als dem unſchuldigen und betrogenen Theil / eurer Gelegenheit nach / anderweit zu verehelichen billich verſtattet und nachgelaſſen /

V. R. W.

Cum Jure principium feci, Jove finio tandem.

* *

* * *

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EM.

Digitized by Google